LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, DP Camp Erlangen, Oberst Drausnick-Str. 1. Printer: Ulmer & Ungeheuer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation: 14.000

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 77 (301)
Trešdien, 1949. g. 27. jūlijā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietnieki: M. Culītis un A. Klāvsons. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jākabsons, F. Krusa, B. Kiselis, H. Mindenbergs, A. Ozols, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Uhlandstr. 8, tel. 17339.

VINSTONS ČERČILS CĪNĪSIES PAR EIROPAS VIENĪBU UN PRET KOMŪNISMU

Baltijas jūras sovjetizēšanas plāni

Pirmais trieciens vērsīsies pret jūras šaurumiem

Londona (R). — Kādā referātā Londonas radiofonā padomju bij. pilkv. G. Tokajevs pastāstīja par politbiroja plāniem attiecībā uz Baltijas jūru, Skandināviju un Vāciju. Viņš starp citu teica:

„Jautājums par padomju virskundzību Baltijas jūrā ieņem galveno vietu PSRS ārējā politikā. Šodien šis jautājums jau tiek formulēts tik konkrēti kā vēl nekad. Politbirojs ir apņēmies padarīt Baltijas jūru par padomju jūru, un tas nozīmē, ka jāsovjetizē Skandināvija un Vācija līdz pat Ķilei.

Bet šo mērķi nekad nevarēs sasmiegt, ja Vācija arī turpmāk paliks nekomūnistiska valsts. Lūk, tāpēc arī politbirojs tik ļoti interesējas par Vācijas radikālu politisku pārveidošanu. Pad. savienībai vai nu jāokupē visa Ziemeļvācija, vai arī jāieceļ tur leļļu valdība ar kādu padomju kvislingu priekšgalā.

Cīņu par to Pad. savienība uzsāka jau 1939. gadā, iebrukdama Somijā. Šis uzbrukums bija ļoti svarīgs solis, kam bija jāsagatavo Vācijas un Baltijas valstu iekarošana un triju Skandināvijas valstu sovjetizēšana. Kandalakšas apgabala anektēšana nozīmēja ne tik daudz PSRS territorijas paplašināšanu uz rietumiem, bet vēl vairāk tas bija pirmais PSRS mēģinājums izlauzties uz Botnijas jūras līci. To pašu nozīmēja arī prasība, lai somi uzbūvē dzelzceļa līniju Kandalakša—Torneo. Pēc tam lielinieki iekārtoja sev flotes bazes Rietumsomijā. Vēlāk padomju karaspēks okupēja Baltijas valstis un drīz varbūt sagrābs arī Alandu salas.

Otra pasaules kara iznākumā PSRS guva lielus labumus un ievērojami tuvojās savam mērķim — virskundzībai Ziemeļeiropā. Tā sagrāba Klaipēdu, Austrumprūsiju, Dancigu un Meklenburgu. Un tomēr viss tas vēl neatrisināja problēmu: Pad. savienība nedabūja savās rokās ieeju Baltijas jūrā un nepanāca Vācijas sovjetizēšanu. Pats galvenais, tā vairs nespēj sagrābt stratēģiski tik svarīgo apgabalu no Ķiles līdz Kopenhagenai. Šo territoriju Pad. savienība iegūtu sev tikai tad, ja Šlezvig-Holšteinā nodibinātos komūnistiska leļļu valdība, jo kamēr šī provincē neatradīsies padomju varā jeb kontrolē, tik ilgi Pad. savienība nepārvaldīs rietumu ieeju Baltijas jūrā.

Vienu lietu padomju valdība zina ļoti labi: kamēr viss ir tā kā pašlaik, lieliniekiem nav nekādu izredžu izraisīt revolūciju Skandināvijā. Bet politbirojs ir arī pārliecināts, ka Pad. savienībai draudēs uzbrukums no flanka tik ilgi, kamēr apgabals starp Ķili un Kopenhagenu nebūs komūnistisks. Un ja nu PSRS iegūtu savā kontrolē ieeju Baltijas jūrā no rietumiem, tad neviena sveša vara Baltijas jūrā ieķļūt vairs nevarētu.

Nevar būt nekādu šaubu par to, ka kara gadījumā padomju bruņotie spēki savu pirmo triecienu vērsīs pret rietumu ieeju Baltijas jūrā — pret Dāniju un Šlezvig-Holšteinu.

Septembrī būs plaši manevri

Vašingtona. — Pag. sestdien Vašingtonā paziņots, ka septembri amerikāņu sauszemes, jūras un gaisa spēki Vācijā izdarīs lielus manevrus. Par šo manevru neparasti plašo apjomu liecina apstāklis, ka tanīs būs norīkoti pāri par 100.000 kājnieku — vairāk nekā jebkad agrāk. Uzaicināts piedalīties arī franču okupācijas karaspēks. Pēc oficiālā paziņojuma, manevru uzdevums esot pārbaudīt, kādas taktiskas kaujas spējas piemīt amerikāņu karaspēkam Eiropā.

*

Amerikāņu sauszemes, jūras un gaisa spēku virspavēlnieki ieteikuši atremontēt un savest kārtībā 134 amerikāņu karaspēku transporta tvaikoņus, kas jau bija pārskaitīti rezervē. To apzīmē par „svarīgu soli mobilizācijas planošanā".

Albānija raizējas par savu drošību

Londona (R). — **Tiranas radio piektdienas vakarā ziņoja, ka Jugoslavija veicot priekšdarbus uzbrukumam Albānijai, sadarbībā ar „grieķu monarcho-fašistu bandām".**

Jugoslavijas ārlietu ministrs Kardelis sestdien paziņoja, ka jugoslavu valdība turpmāk vairs aktīvi neatbalstīšot grieķu dumpiniekus. Reizē ar to viņš no jauna apstiprināja jugoslavu valdības apņēmību pilnīgi slēgt grieķu robežu tiklab grieķu dumpiniekiem, kā grieķu valdības karaspēkam.

Kardels runāja par grieķu dumpinieku vadoņu „naidīgo rīcību un nemitīgām intrigām pret Jugoslaviju". Šo intrigu centrā esot Maķedonijas jautājums. Jugoslavija esot aktīvi atbalstījusi grieķu dumpiniekus, — valsirdīgi atzinās Kardels. Un arī tagad vēl daudzi ievainoti grieķu dumpinieki ārstējoties Jugoslavijas slimnīcās. Jugoslavijas aprūpē atrodoties arī grieķu bēgļi, to starpā bērni. Līdz šim Jugoslavija klusu ciezdama esot panesusi grieķu dumpinieku vadoņu naidīgo rīcību, lai nepasliktinātu partizānu stāvokli frontē. Bet turpmāk vairs neesot iespējams viņus atbalstīt. Ja nu kāds darāms atbildīgs par smago stāvokli, kādā tagad nonākuši grieķu dumpinieki, tad nekādā ziņā tā neesot Jugoslavija, bet gan vienīgi tie ļaudis, kas organizē Jugoslavijai naidīgu propagandu.

*

Belgrades oficiozs Borba pēdējās dienās vairākkārt ziņoja par rumāņu, bulgāru un albāņu karaspēka koncentrēšanu pie Jugoslavijas robežas. Vēl nesen laikraksts šādas ziņas bija atsaucis.

Maskava izšķirusies par trešo pasaules karu un Rietumeiropai tam ir jāsagatavojas

Londona (B). — Vinstons Čerčils nepārprotami uzsācis jaunas rosības un darba posmu. Viņa pēdējo mēnešu runas un it īpaši priekšvēlēšanu kampaņā paustā neapmierinātība ar Lielbritānijas pašreizējo politikas kursu, pēc novērotāju domām, ir tikai daļa no kāda daudz lielāka un tālejošāka plāna par Eiropas un visas pasaules nākotni nākamo 5 gadu laikā.

Kad pēc konservātīvo zaudējuma 1945. g. vasaras vēlēšanās likās, ka Čerčils uz visiem laikiem aizies no politikas skatuves, viņš saviem draugiem izteicies, ka vēl viņa uzdevums nav galā. Kā daudzkārt, arī šoreiz Čerčils bijis pravietis un pareģis, kuŗa zīlējumi piepildījušies. Lai gan arī viņš pazīst neveiksmes, un dažs viņa plāns nav reālizējies tā, kā viņš to iecerējis, Čerčils nekad nav kādu pasāktu lietu uzdevis un atmetis uz visiem laikiem. Kopš pirmā pasaules kaŗa viņu vienbalsīgi visi atzīst par komūnisma ienaidnieku Nr. 1. Pēc viņa paša uzskatiem divos pasaules kaŗos viņa mēģinājumi komūnismu iznīcināt beigušies ar komūnistu uzvaru. Kā daudzas zīmes rāda, liekas, ka Čerčils tagad atzinis pašreizējo stāvokli par vienreizīgu izdevību sākt trešo un izšķirīgo uzbrukumu komūnismam visā pasaulē.

Galējā konsekvencē tas nozīmē, ka Čerčils uzskata trešo pasaules kaŗu par nenovēršamu. Bet tas nenozīmē, ka šim kaŗam būtu tūlīt jāsākas, vai ka tas varētu sākties dažu gadu laikā. Tas nenozīmē arī, ka Čerčils personīgi būtu izlēmis darīt visu, lai šis kaŗš sāktos. Bet komūnisms ir tas, kas izšķiries par trešo pasaules kaŗu. Nesen Čerčils kādam zviedru korespondentam garākā intervijā apstiprināja, ka pēc viņa uzskatiem kaŗš nākamo 5 gadu laikā šķiet nenovēršams, jo Maskava izšķīrusies par visas varas sagrābšanu pasaulē un gatava šī mērķa sasniegšanai arī kaŗot.

No šīs pašas sarunas, ko nesen publicēja Stokholmas prese, izriet arī, ka Čerčils pašreizējo politisko stāvokli Anglijā un ASV atzinis par izdevīgāko brīdi, lai stātos pretī Maskavas plāniem. Čerčils apzinoties, ka apkārtceļš līdz aktīvai rīcībai pret politbiroju un Staļinu būs visai gaŗš un līkumots. Pamatdoma tomēr vienkārša: Anglijai resp. pašam Čerčilam jāķļūst par pasaules politikas kursa noteicēju, un Eiropai tik tālu jāatspirgst un jāatveseļojas, ka tā ķļūtu par līdzvērtīgu partneri Sav. valstīm.

Būdams redzamākais angļu un amerikāņu visciešākās sadarbības veicinātājs un celmlauzis, Čerčils ir ne mazāks cīnītājs par Eiropas savienotajām valstīm. Gan viņš pats, gan viņa znots Denkans Sendijs, pagājušajos gados par Eiropas savienotajām valstīm runājuši vairāk teorētiski nekā aiz pārliecības, ka šī politiskā ideja varētu ķļūt īsteniba jau tuvākajā nākotnē. Tagad, kā to Čerčils savā apkārtnē atkārtojot katru dienu, pirmā prasība esot tūlītēja Eiropas, vismaz Rietumeiropas savienoto valstu praktiska radīšana.

8. augustā Strasburgā sanāks Eiropas padome. Vinstons Čerčils būs centrālā personība, kas šinī konferencē pulcēs ap sevi redzamākos Rietumeiropas politiķus. Var sagaidīt, ka Čerčils šeit teiks kādu runu, kas var ķļūt tikpat nozīmīga kā viena deklarācija Cīriches universitātē 1946. gadā.

Ar gaŗajiem cigāriem, panamas platmali un krāsu kasti Čerčils atstājis Londonu, lai dotos atpūtā uz Italiju. Pirms tam viņš 50.000 klausītājiem Volverhamptonā 23. jūlijā teica runu, ar kuŗu konservātīvo partija atklāja vēlēšanu kampaņu 1950. g. Šī runa bija asākā un krasākā, ko Čerčils kopš otra pasaules kaŗa beigām teicis. Strādnieku valdības premjērs Etlijs pēc Čerčila dedzīgajiem uzbrukumiem Anglijas pašreizējai valdībai sacīja: „Čerčila runās viņā vārdu stiprums ir tieši pretējs zināšanu trūkumam par lietām, kas šai runā tiek pieminētas. Ir ļoti žēl, ka Čerčila vārdus ārzemēs visi uzņem nopietni un veltī tiem lielu uzmanību. Tur nezina, ka tie ir tikai Vinstona saviļņoto jūtu uzbangojums."

Par šiem Etlija vārdiem jāšaubās, vai arī tie nav šoreiz nepatīkami aizkartu jūtu saviļņojums. Čerčila runa deva diezgan iemesla, lai tas tā būtu. Volverhamptonā opozicijas vadonis pateica, ka strādnieku valdība Lielbritāniju novedusi „tuvu komūnismam un pie nacionāla bankrota". Viņš apzīmēja sociālismu par bīstamu un dārgu maldu. „Pat Vācijā un Italijā," teica Čerčils, „tāpat kā visās pārējās Rietumeiropas zemēs valda lielāka labklājība nekā Anglijā. Anglija visu laiku saņēmusi lielu palīdzību no ASV un Kanādas, un tomēr strādnieku valdība izsaimniekojusi visas mūsu rezerves. Bet Lielbritānija var glābt brīvās pasaules sabrukumu un pasargāt demokratiskās nācijas no komūnisma chaosa tikai tad, ja tā ķļūst atkal stipra kā kādreiz bijusi. Sociālisma teorija stāv krasā pretrunā ar cilvēka dabu. Istenībā nav nekādas starpības starp sociālismu un komūnismu."

Liekas, ka Volverhamptonas runa ir starta šāviens jaunajai Čerčila aktivitātei. Otrs posms sāksies ar Strasburgu. Trešais cēliens varētu risināties nākamā gada vēlēšanās Anglijā, un kas būs ceturtais, to šobrīd neviens nevar pateikt. Bet Čerčilam mērķis skaidrs un, acim redzot, liekas arī sasniedzams. Viņš vēlas redzēt Angliju un Rietumeiropu kā spēcīgus reālus ASV partnerus cīņā ar pasaules komūnismu. Viņš pats domā, ka vienam pietiks spēka ievadīt šīs izšķīrējas cīņas sākumu. Ja tas izdotos, tad, kā viņš to sacījis pusprivātās intervijās, viņa mērķis būtu sasniegts un dzīves uzdevums piepildīts. Viņš baidās tikai par vienu — ka pasaules politika neieslīd miegainībā un vienaldzībā pret komūnismu. Viņš grib būt trauksmes zvans, kas ievadītu kaut vai pašu traģiskāko un bīstamāko kaŗu, ko cilvēce piedzīvojusi. Tas, pēc viņa domām, būtu labāk, nekā lēnām noslīgt komūnisma verdzībā.

Trumens iesniedz kongresam ieroču palīdzības programmu Eiropai

Ar rīdīšanu un komūnisma leļļiem Maskava tur Eiropu bailēs, saka ASV prezidents

Vašingtona (B). — Divi stundas pēc tam, kad prezidents Trūmens pirmdien bija parakstījis Atlantijas pakta ratifikācijas dokumentu, viņš ASV kongresam iesniedza likumprojektu par ieroču palīdzību Eiropai un teica runu, kuŗā aicināja amerikāņu tautas pārstāvjus nekavēties piešķirt 1450 miljonus dolaru ieročiem. Likumprojektam pievienots paskaidrojošs teksts, ko sastādījusi ASV ārlietu ministrija. Šis komentārs raksturo bīstamo stāvokli, kādā Padomju savienība novedusi pasaules politiku un asos vārdos nosoda Maskavas „tīši gribēto un provocēto baiļu un bažu atmosfairu", kādā tagad jādzīvo cilvēcei. Arī prezidenta Trūmena runa kongresam bija ļoti asā formā vērsta pret Padomju savienību.

„Četrus gadus Eiropa centusies sadziedēt kaŗa rētas un ievirzīt dzīvi normālās sliedēs," teica Trūmens, „bet Padomju savienība visu šo laiku visiem spēkiem centusies kavēt un jaukt Eiropas atveseļošanos. Joprojām miljoni cilvēku Eiropā dzīvo baiļu un bažu atmosfairā, ko Maskava tīši izprovocējusi. Ar rīdīšanas propagandu un internacionālā komūnisma leļļiem Padomju savienība tura Eiropu baiļēs no tā, ka kādā dienā lielākā armija pasaulē, kas miera laikos jebkad pastāvējusi, to okupē un pazudina. Mēs esam piedzīvojuši un redzējuši, kā pazūd un iznīkst valdības, kas bijušas labi un draudzīgi Padomju savienības kaimiņi un ar kuŗiem Maskavai bijuši to neatkarības un drošības garantijas nolīgumi."

Tālāk Trūmens nosodīja Padomju savienības „viltīgo un neīsto draudzības tēlošanu saviem kaŗa laika sabiedrotajiem" un savrūpceļu iešanu starptautiskās organizācijās. „„Padomju savienība šo savu kursu nevēlas mainīt," uzsvēra ASV prezidents, „tāpēc mums bija jāmaina mūsu nostāja un jāizlemj rīkoties citādi. Eiropai pašai vajadzīga armija, lai to kādā dienā uzbrucējs nepārsteigtu, iekām amerikāņu kaŗa potenciāls pagūst iedarboties. Mūsu militārais spēks atrodas 5000 km no Eiropas krastiem. Ja mēs gribam, lai iniciātīva paliek pie brīvajām tautām, tad mums Eiropai jau tagad un bez kavēšanās jādod ieroči. Ja tas nenotiks, mēs zaudēsim pašreiz ar pūlēm iegūto trieciena spēku. To mēs nedrīkstam. Ieroču palīdzības programma ir pirmais praktiskais veids, kādā jāizpaužas mūsu politikai Eiropā."

Runas nobeigumā Trūmens brīdināja Padomju savienību, ka tās stāvoklis pasaulē būs atkarīgs no viņas turpmākās izturēšanās un attiecībām ar saviem kaimiņiem. Viņš norādīja arī vēlreiz, ka Atlantijas pakts ir tīra aizsardzības, ne agresijas savienība.

Likumprojektam trīs galvenie punkti: Rietumeiropas apbruņošanai ASV paredz 1200 miljonus dolaru, bet 300 miljoni izlietojami Grieķijai un Turcijai. Pirmām kārtām Rietumeiropā apbruņojamas tās nācijas, kas pagājušā kaŗā bijušas galvenā cīņas smaguma iznesējas. Bez tam ASV var apbruņot visiem ieročiem, izņemot atombumbu, katru valsti, ko tās uzskata par svarīgu partneri kādā aizsardzības kollektīvligumā, kuŗā ie-

(Turpinājums 8. lpp.).

Sacelšanās Rumānijā

Ņujorka (F). — Amerikas balss ziņo, ka Rumānijā sākusies sacelšanās, ko turieneš komūnisti gan sauc tikai par partizānu kustību. Informācija no Bukarestas vēstī, ka valdība bijusi spiesta dibināt pat īpašas trieciena vienības, lai saglābtu draudīgo stāvokli. Šīm vienībām esot izdevies likvidēt kādu lielāku partizānu grupu Septiņkalnē. Sacelšanās draudīgus apmērus turpretim pieņēmusi rietumu Transilvānijā un Prutas upes baseinā. Partizānus vadot bijušie rumāņu virsnieki un tiem pievienojušies ļoti daudzi zemnieki, kuŗu mājas nacionālizētas. Ka informācija par sacelšanos Rumānijā pareiza, liecina rumāņu komūnistu partijas oficioza ievadraksts 23. jūlijā. Laikraksts partizānus nosaucis par „fašistu bandām", apgalvojot, ka tie izdara terrora aktus un nodarbojas ar spiegošanu ārvalstu labā. Pēc Amerikas balss informācijas, partizāni darbojas arī Ungārijā un Bulgārijā.

JAU DEPORTĒTI 400.000 ŽĪDU

Ņujorka (F). — Ņujorkas rabīns Benjamins Šugcs iesniedzis Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram Trigvem Li oficiālu paziņojumu, ka Padomju savienībā sākusies vēl nepieredzēti asa kustība pret žīdiem. No Baltkrievijas un Ukrainas vien uz Sibīriju jau deportēti 400.000 žīdu. Par antisemītismu ziņo arī no Polijas, Rumānijas, Ungārijas un Bulgārijas.

Komūnisti UN sekretariātā

Trigve Li pieņem visus ko ieteic . . . Sobolevs!

Vašingtona (SS). — Senāta juridiskā komiteja publicējusi kāda vārdā neminēta liecinieka izteicienus, ka komūnisti ar ģenerālsekretāra Trigve Li palīdzību ietekmē Apvienoto nāciju sekretariātu. Liecinieks izteicies, ka ģenerālsekretāra vietnieks Arkādijs A. Sobolevs ir viens no tiem, kas terrorizē UN darbiniekus. Senāta komisija šo jautājumu ierosinājusi sakarā ar to, ka daži Apvienoto nāciju darbinieki pēdējā laikā palīdzējuši iebraukt Amerikā vairākām nevēlamām personām.

Liecinieks apgalvojis, ka komūnistu ietekme UN sekretariātā nebūtu varējusi tik lielā mērā izpausties, ja pati sekretāritāta vadība nebūtu terrorizējusi savus darbiniekus. Baidoties zaudēt labi atalgotās vietas, par faktiskiem komūnistu ieročiem kļuvuši pat citādi kārtīgi demokrati. Komūnisti ar viņu palīdzību tagad cenšoties izmantot saviem nolūkiem Apvienoto nāciju iestādījumus. Vienīgais, kas mēģinājis pretoties, austrālietis R. Džeksons, vienkārši atlaists no ģenerālsekretāra vietnieka posteņa. Ģenerālsekretārs T. Li pieņemot par darbiniekiem visus, ko viņam ieteic Sobolevs, tuvāk neinteresējoties par šo personu patiesajiem nolūkiem. Šī sekretariāta darbinieks bijis arī P. Eislers, kas tagad iecelts par Čehoslovakijas prezidenta K. Gotvalda saimniecisko padomnieku. Darbodamies Ņujorkā, viņš varējis tuvu iepazīties ar slepeniem materiāliem. UN saimniecības daļā joprojām darbojas ungāru komūnistiskā rakstnieka Egona Ervina Kiša bij. advokāts H. Daniels, bet dokumentu kontroles nodaļā Kanādas krievu komūnistiskā laikraksta līdzstrādnieks B. Skomorovskis. Palestīnas komisijā sēžot Kanādas komūnists Ļevs Malania, krievu emigrants, bet UN oficiālā mēnešraksta The United World redaktors L. Dolivē, kas saņem 45 dolāru dienā, izveidojis šo izdevumu par īstu komūnistu propagandas ieroci.

Ziņu par to, ka ģenerālsekretārs T. Li nokļuvis lielā atkarībā no komūnistiem, sniedza arī Vācijas raidītāji, izmantojot šos pašus ASV senāta publicētos materiālus. Trigve Li pats patlaban atrodas atvaļinājumā, ko pavada savā dzimtenē Norvēģijā. Viņa vietnieks Bairons Praiss pēc iepazīšanās ar presē publicētajiem senāta komisijas materiāliem, apstrīd vārdā neminētā liecinieka izteicienus un nosauc tos par ļaunprātīgiem. Oslo laikrakstu pārstāvjiem, kas gribējuši uzzināt paša ģenerālsekretāra domas šinī lietā, viņš licis savam privātsekretāram pateikt, ka pagaidām nevēlas par to izteikties.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 71 (301) 1949. g. 27. jūlijā.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Dažī nepatīkami piedzīvojumi ar mūsu pašu propagandu

„Kādam nolūkam jūs, baltieši, savus propagandas izdevumus taisāt — vai lai priecātos paši par sevi, vai lai paši izgāztu dusmas, vai lai mēģinātu pārliecināt par savu lietu tādus cilvēkus, kas varētu būt jums palīdzīgi?"

Jāatzīstas, ka pirmo reizi, kad dzirdēju šo jautājumu no amerikāņu žurnālista mutes, biju pārsteigts. Bet, diemžēl, vairāku nedēļu braucienā, pavadot veselu grupu amerikāņu žurnālistu, nācās pārliecināties, ka šis jautājums bija gluži nopietns, un ka tie, kas to jautāja, bija patiesi mums labvēlīgi. Tie, kuŗu simpatijas sliecas citā virzienā, nemaz nepūlējās jautāt.

Šai rakstā būšu spiests pateikt daudz lietu, kas daudziem liksies gauži nepatikamas, bet šķiet, ka pieminētais brauciens bija neparasta izdevība reiz skatīt mūsu pašu pūles un cientienus rādīt sevi vislabākā gaismā ar svešām acīm — tā teikt, caur amerikāņu žurnālistu prizmu, jo pēc katra apmeklējuma kādā nometnē bija iespēja dzirdēt atklātas un pilnīgi „neslīpētas" piezīmes par patiesiem iespaidiem, kādus apmeklējums atstājis uz šiem cilvēkiem, kas taču ir vistipiskākie tās ļaužu šķiras pārstāvji, kam mūsu informācijas iestādes un visi mūsu pārstāvji cenšas piekļūt.

Vispirms tad nu jāsaka, ka ap 6000 km garais ceļš cauri Austrijai un abām Vācijas rietumu joslām palika nobrūģēts ar vienaldzībā vai dažreiz arī sašutumā aizmestām DP grāmatām, brošūrām un iesniegumiem, no kuŗiem tikai ļoti nedaudzi izrādījās tā sastādīti, lai ārzemju žurnālists atvērtu savu portfeli un novietotu to tur.

Kāpēc? —

Viens no iemesliem ir jau daudzkārt minēts. Cilvēkiem pat tad, ja viņi patiesi par kādu lietu interesējas, nepatīk ēsties cauri lappušu lappusēm par kādas citas tautas vēsturi, lai piekļūtu vietai, kur sākas runa par to, kas notiek tagad. Cilvēki, kas reiz beiguši skolu, nelabprāt interesējas par vēsturi, ja tā nav ietverta romantiskā romāna formā, un propagandas brošūrās vēsture parasti atbalda jau pēc pirmās lappuses.

Otru iemeslu laikam vislabāk raksturot ar tā amerikāņu žurnālista vārdiem, kas piecus kilometrus aiz Geislingenas izlingoja pa logu pabiezu iesniegumu, ko igauņu komiteja ar sirdsdedzi un pūlēm bija sarakstījusi un pavairojusi daudzos eksemplāros.

„Es tiku līdz tai vietai," viņš teica, „kur viņi apgalvo, ka igauņi esot viena no inteligentākām tautām Eiropā. Ar to man pietiek."

„Bet viņi tiešām tādi ir."

„Es nešaubos. Es redzēju viņu izstādi, es dzirdēju viņu koncertu, es sastapu viņus pašus. Bet tomēr liekas, ka viņi vēl nav pietiekami inteligenti, lai nociestos, paši to neteikdami. Nu jau mēs esam redzējuši ukraiņu, poļu, lietuviešu, kalmiku iesniegumus. Visi vai nu sākas vai beidzas ar vārdiem: ... mēs esam viena no... Kam tad še vispārējie apgalvojumi vajadzīgi? Kā lai mēs vadāmies no šīm brošūrām, ja tās visas apgalvo to pašu, tikai katra par savu tautību, ar nepārprotamu tendenci starp rindām — tie otri nav tik spējīgi kā mēs?"

No malas skatoties, liekas, ka vislabākos propagandas panākumus šai žurnālistu grupas braucienā guva čechi, kas nespieda roka nevienu brošūru, nebija gatavojuši nevienu memorandu, nebija rīkojuši ne daiļamatniecības skates, ne novietnes, kas rādītu DP dienas devas, ne noklājuši garu garos galdus ar vairāk vai mazāk grezni iesietām grāmatām un laikrakstu klāstiem, kas pamudināja vienu otru domāt, ka ik otram cilvēkām DP nometnēs jābūt redaktoram (piemēram ukraiņiem joprojām ir 8 periodiski izdevumi amerikāņu joslā vien!). Čechi gan bija parūpējušies par to, lai amerikāņu žurnālisti viņu nometnēs ik uz soļa sastaptu cilvēkus, kas perfektā angļu valodā varēja izstāstīt tiem katrs savu personisko stāstu par baigām dienām, kad boļševiki pārņēma varu viņu zemē, par dēkainu bēgšanu un par to, kā tagad viņi dzīvo savās nometnēs, kas nav ne karogiem greznotas, ne uzkrītoši uzpostas „parādei".

„Kāpēc baltiešu nometnēs nevar satikt cilvēkus, kas runā paši par sevi, bet tikai komiteju locekļus, kas nepārprotamā kārtā norunā iepriekš sagatavotas runas, kas parasti vēl ir jātulko?" pēc apmeklējuma pie čechiem jautāja nevis viens, bet vairāki žurnālisti. „Viņu koncerti ir jauki, un mums tie patika, bet mēs neesam mūzikas kritiķi un arī nedomājam, ka kāds no mūsu lasītājiem gribēs palīdzēt DP tāpēc, ka viņi skaisti dzied. Viņu daiļamatniecības skates ir jaukas, un mēs labprāt nopirktu kādu mantiņu sievām, ja vien būtu vairāk naudas, bet mēs neesam ādas izstrādājumu speciālisti un nedomājam, ka speciālisti būtu pārāk kāri šiem cilvēkiem palīdzēt. Daži memorandi ir pamatīgi, bet mūsu lasītāji nav UN komisiju locekļi, kas lasītu tādus augsta stila sacerējumus. Kāpēc jūs nerādāt mums vienkāršus cilvēkus, kuŗu likteņi paši par sevi ir romāni. Viens individuāls liktenis, kas reizē atspoguļo tautas likteni, spēj aizkustināt vairāk lasītāju sirdis nekā 15 akadēmiski sacerēti sējumi par Eiropas vēsturi."

Vissmagāko sitienu ar pārsteiguma mietu tomēr saņēmu, kad Blombergā visa grupa kopā bija noskatījusies latviešu filmu „Kas mēs esam".

„Ja es būtu redzējis šo filmu Amerikā, pirms pats biju DP nometnēs, tad es būtu teicis, ka tiem cilvēkiem, kas tur rādīti, nav ko palīdzēt. Viņi ir apgērbušies ka franti un, pēc filmas spriežot, viņu galvenā nodarbošanās ir dziedāt, mūzicēt, gleznot, spēlēt teātri, izgatavot skaistus, bet praktiskai dzīvei nevajadzīgus nieciņus. Kāpēc — mīļie cilvēki — kāpēc jūs uzņemat filmu par DP un tikpat kā pilnīgi aizmirstat parādīt kādas patiesībā izskatās DP nometnes, tās nometnes, kas patiesi izskatās tādas, ka katrs amerikānis šausmās iepļēstu acis un jautātu, kā gan cilvēki ir četrus gadus šo dzīvi izturējuši. Nedaudzas ainiņas filmā ir tik ļoti noslēptas aiz tautas tērpiem, altāŗu gleznām un lieliem koŗiem, grāmatu plauktiem ar ādās sietiem sējumiem un pat skaistiem dabas skatiem, ka skatītājam īstā nometnes atmosfaira pilnīgi paslīd garām."

„Šī filma nav domāta vienīgi DP dzīves parādīšanai. Tai pašā laikā filmas radītāji ir gribējuši parādīt pasaulei, ka latvieši vispār ir tauta ar augstiem kultūras sasniegumiem."

„Vai jūs iedomājaties, ka kāds gribēs palīdzēt latviešu tautai tikai tāpēc vien, ka tā skaisti dziedājusi? Vai jūs domājat, ka kāds steigsies atbrīvot Latviju tāpēc, ka tur aug skaisti bērzi? Cilvēki dzied arī citur, un, tāpat kā jums jūsu dziesmas šķiet visskaistākās pasaulē, viņiem viņu pašu dziesmas šķiet visskaistākās. Bērzi tāpat aug arī citur. Ja jūs nevarat parādīt savu postu iespaidīgāk, tad labāk nerādiet nekā. Ar šādām filmām jūs pie amerikā-

(Turpinājums 4. lappusē).

ASV daudz zaudē, neuzņemot speciālistus, sakr aizejošais IRO apgabala direktors

„Ceru palikt savā darbā Eiropā līdz IRO darbības beigām," intervijā paskaidroja jaunais IRO 2. apgabala direktors bostonietis Stanislavs Bernards Milus, kas stājas aizejošā direktora Čārlza E. Vilera (Wheeler) vietā, pārņemot apgabalu ar 33 nometnēm un 50.000 DP. Bez tam S. B. Milus izteica cerību, ka atsevišķas valstis atļaušajā IRO darbības laikā grozīs vai liberālizēs savus imigrācijas likumus, lai tā palīdzētu samazināt „grūti izvietojamo" DP skaitu. Milus kara laikā bijis artilerijas kapteinis, pēc tam 4 gadus darbojies UNRRA un IRO, pēdējā laikā būdams 3. apgabala direktors.

Līdzšinējais 2. apgabala direktors Č. E. Vilers, kas augusta sākumā atgriežas savā agrākajā darbā par kāda Dallasa rūpniecības uzņēmuma līdzīpašnieku Teksasā, arī darbojies bēgļu aprūpē jau 4 gadus. Atvadoties arī viņš izteicās, ka valstīm vajadzētu savus imigrācijas noteikumus liberālizēt, bet, pēc Vilera domām, galvenais IRO darbs jau paveikts un DP izvietošana tagad turpinās gludi, izņemot jau pieminēto „grūti izvietojamo" grupu. Vilers atzīst, ka Sav. valstis pašas daudz zaudējot, neuzņemot DP speciālistus — mediķus, mākslinieku u. c. Vispār ielaisto laukstrādnieku un mājkalpotāju procents esot pārāk liels, salīdzinot ar intellektuālo imigrantu skaitu.

Džonesa tēvs atkal zem jumta

Mūsu laikrakstā jau vairākkārt pieminēts vecais Kanādas latvietis Džons Džoness, kas jau daudziem tautiešiem palīdzējis atrast jaunu mājvietu Kanādā. To viņš varējis veikt vienīgi ar neatlaidīgām pūlēm, jo viņu nebalsta ne izcils sabiedrisks stāvoklis, nedz bagātība. Pat vairāk, pagājušajā ziemā viņu piemeklēja liela nelaime — nodega viņa mājiņa ar visu iedzīvi. Tagad vecais Džonesa tēvs ziņo, ka ar dažu latviešu amatnieku palīdzību viņš 15. jūnijā pabeidzis jaunās mājiņas būvi, bet 16. jūnijā viņam sagādāts liels pārsteigums. Ieradušies viņa kaimiņi un draugi, ap 50 cilvēku, kas atveduši daudz derīgu dāvanu, tā palīdzēdami atjaunot sadegušo iedzīvi.

„Esmu atkal savā jaunajā meža būdiņā un turpinu, cik un kā spēju, meklēt darba devējus saviem tautiešiem," raksta vecais Džoness. Visvairāk viņam pašlaik rūp sadegušās „bibliotēkas" atjaunošana, jo vecuma dienās lasīšana kļuvusi viņa galvenā nodarbošanās. Ja tautieši iedomātos „apciemot" sirsnīgo Džonesa tēvu ar kādu grāmatu, viņa adrese: John Jones, Gainford, Alta., Canada. (in).

ATZĪST TRIMDINIEKU ARODAPLIECĪBAS

Pag. gadā Geislingenā nodibinātā igauņu trimdas arodbiedrību apvienība nesen aizrakstījusi ASV arodbiedrību savienībai, lūdzot paskaidrojumus izsniegto aroda apliecību atzīšanas jautājumā. Tagad saņemta atbilde ar paziņojumu, ka Sav. valstu arodbiedrību savienība atzīst Geislingenas igauņu arodbiedrību apvienības izsniegtās aroda apliecības un to īpašnieki, ierodoties ASV, var iestāties turienes arodbiedrībās. (Š)

JĀSTEIDZINA IZCEĻOŠANA, jo galvojumu drīz aptrūks

DP OGĻRAČU LIKTEŅA IZKĀRTOŠANAI BEĻĢIJĀ IERADIES IRO PILNVAROTAIS NO ŽENĒVAS

Kārtējā amerikāņu joslas sakarnieku apspriedē Bad-Kisingenā, kuŗā kā latviešu pārstāvis piedalījās LCK priekšsēdis H. Klarks, plaši iztirzāja izglītības lietas. Atzina, ka visnopietnākā vērība veltījama angļu valodas un arodu apmācībām, kas emigrācijas gadījumā nodrošina labāku eksistenci. Ar armijas atļauju centīsies izkārtot, lai arī privāti dzīvojošie varētu apmeklēt IRO arodskolas. Darbu uzsākušas arī chroniski slimo un invalīdu apmācības skolas Votenburgā (7. novadā), bet 5. novadā — Neuburgā drīz uzsāks apmācības amputētiem. Privāti dzīvojošiem, kas grib šīs skolas apmeklēt, jāreģistrējas tuvākā nometnē. Nometņu skolās turpmāk ik uz 25 bērniem vecumā no 3—18 (līdz šim no 3—16) gadiem paredzēts 1 skolotājs.

IRO joslas direktors ziņoja, ka izceļošanai uz ASV jau izdots vairāk kā 90.000 galvojumu un norādīja, ka to drīz var pietrūkt, tāpēc jāizmanto ikviena iespēja izceļot. Traucējumus jaunu galvojumu sagādē bieži radot pašu DP rīcība, jo daudzi izprasot sev vienlaicīgi vairākus galvojumus.

To DP likteņa kārtošanai, kas atrodas Beļģijā un nonākuši kļūmīgā stāvoklī, tur nosūtīts speciāls IRO pilnvarotais no Ženēvas.

IRO reportieri skaņu platēs uzņēma tautību pārstāvju atzinumus par DP pašreizējo stāvokli, nākotnes nodomiem un izredzēm. Šīs plates noraidīs ASV radiofons nolūkā veicināt interesi DP palīdzībai.

MŪSU AMERIKAS DRAUGI

„Baltijas tautas neprasa ne Maršala plānu, ne ziedojumus, naudu vai pārtiku, — tās prasa tikai taisnību," raksta Ņujorlinsas žurnāliste Vaioleta Braune Šeja, kas jau ilgāku laiku uztur sakarus ar latviešiem un LCK, no kā regulāri saņem informāciju un tāpēc ļoti labi izprot mūsu likteni. Pašlaik viņa visas savas pūles veltī Baltijas valstu problēmas populārizēšanai. Bez daudzajiem rakstiem presē un vēstulēm uz visām ASV malām minētā dāma tagad strādā pie grāmatas par Baltijas valstīm. „Ja mēs palīdzam komūnistiem kļūt demokratiem, kāpēc mēs nepalīdzam šīm demokratiskajām valstīm atgūt viņām nolaupīto demokratiju" ir sauklis, ar ko tā griežas pie brīvās pasaules.

MIRIS PULKVEDIS AUGUSTS TONE

No trimdas ceļos izklīdinātās latviešu cīnītāju saimes atkal viens tās loceklis aizsaukts aizsaules ceļos — Bodenbachā pie Maincas 21. jūlijā 61 gada vecumā miris pulkvedis Augusts Tone. Viņš dzimis 1887. g. 25. sept. Jaunpils pagastā amatnieku ģimenē. Beidzis Aleksandra ģimnaziju un studējis Rīgas politechniskā institūtā. Bijis pirmā pasaules kara dalībnieks un piedalījies Latvijas atbrīvošanas cīņās studentu rotā. 1920. g. iecelts par Kurzemes divīzijas štāba priekšnieku, vēlāk bijis aizsargu priekšnieks un pēdīgi 5. Cēsu kājnieku pulka komandieris.

Pulkv. Toni guldīja zemes klēpī 23. jūlijā Bodenbachas kapsētā.

PATEICĪBA

Izsakām sirsnīgāko pateicību visiem, bet sevišķi Oldenburgas Omštedes nometnes komitejai, komandantam, prāvestam J. Graudam, Omštedes un Mežotnes katoļu draudzēm un visiem nometnes iemītniekiem par lielo atsaucību, palīdzību un piedalīšanos mūsu dārgā aizgājēja Jāzepa Niedras izvadīšanā uz pēdējo dusu.

Paulīna Niedra un bērni.

Iecelotāji grib atsākt darbu savās profesijās

Sidnejas „Daily Telegraph" raksta, ka daudzi iecelotāji, kas tagad nodarbināti kā strādnieki un mājkalpotājas, grib atkal atsākt darbu savās profesijās, tiklīdz būs brīvi no līguma. Laikraksts norāda, ka mūziķi, mākslinieki, tieslietu studenti, ārsti, veterinārārsti, tautsaimnieki, ģeologi, dejotājas uc. brīvajā laikā vingrinās savos arodos. Ilustrācijai „Daily Telegraph" min vairākus latviešus: baletdejotāja Vija Vētra strādā kā apkopēja kādā Sidnejas dzemdēšanas klīnikā. Brīvajās dienās un vakaros viņa apmeklē baleta studiju. „Kad beigšu savu līguma laiku, es gribu atkal dejot baletu. Tagad pēc tik daudz zīdaiņu autiņu mazgāšanas ļoti nogurstu."

Pianiste Mirdza Stūre bijusi mācības spēks Rīgas konservātorijā, turpina „D. T.", bet tagad ir apkopēja Sidnejas universitātē. Atpūtas stundās viņa maksā par klavierēm, lai vingrinātos. „Es ilgojos, lai šie divi gadi beigtos," viņa teikusi, „un es varētu atkal sākt strādāt savā profesijā. Mājkalpotājas darbs sabojā manas rokas un rada lielas grūtības spēlējot." Laikraksts vēl piemin dziedātāju M. Pijoli, kas kalpo pie kāda brīvas profesijas darbinieka. Darba devējs viņai atļaujot vingrināties dziedāšanā.

pr—

APVAINO TIRDZNIECĪBĀ AR NARKOTISKĀM VIELĀM

Daily Mail (16. 7.) sniedz šādu sava speciālkorespondenta ziņojumu no Berlīnes: Vairums narkotisko līdzekļu, kas parādās Vācijas tirgū, nāk no IRO noliktavām, konstatē kāds angļu oficiāls ziņojums par nelikumīgo tirgošanos ar ārstniecības līdzekļiem. IRO galvenajam štābam Ženēvā nosūtīts lūgums pastiprināt kontroli par morfija, opija un citu bīstamu zāļu sadali.

Ir pierādīts, ka ik gadus no Vācijas uz ASV slepeni izved narkotiskas vielas miljona dolaru vērtībā. Apmēram viena trešā daļa no šī daudzuma nāk no pārvietoto personu nometnēm. Pieredze rādījusi, ka DP nometņu bēgļu ārsti piesavinās ārstniecības līdzekļus un piegādā tos melnajam tirgum.

Nometņu dzīve

FICHTENBĪLES nometnē latvieši ieradās 1946. g. novembrī pēc Eichštetes nometnes likvidēšanās. Nometnes „ziedu laikos" tajā bija ap 1.200, bet pēdējā laikā vairs krietni zem 500 iemītniekiem. Nometņu likvidācija skar arī šo latviešu kopmītni un tās iemītniekus pārvieto uz Šv. Gmindi, Ingolštati, Traunšteinu, Rēgensburgu un Ambergu.

DAUGAVAS VANAGU delegātu sanāksme no amerikāņu, angļu un franču joslām notiks 6. un 7. augustā Vircburgā. — DV amerikāņu joslas valde atvērusi bankas kontu un tautiešus vai organizācijas, invalīdu aprūpei domātos ziedojumus lūdz iemaksāt: Bayerische Bank für Handel un Industrie, Filiale Würzburg, Würzburg, Beim-Grafen-Eckart 11. Konta numurs: Daugavas Vanagi 4061. DV amerikāņu zonas valde izsaka sirsnīgu pateicību Guntaram Kalniņam par DM 50.— ziedojumu.

LATVIEŠU STUDENTU centrālās savien. pārstāvja Holandē jaunā adrese: cand. med. Laimonis Vanags, Marienoelstraat 1a, Leiden, Holland.

FIŠBACHAS ciema kapos guldīti vairāki Valkas un Fišbachas nometņu iemītnieki — igauņi un latvieši, starp tiem arī prof. E. Zicāns un māksl. J. Arnītis. Pēdējie kapu svētki māc. J. Turka un A. Gulbja vadībā notika 10. jūlijā, jo abas nometnes drīzumā likvidēs. Kapus pienācīgi apkops arī turpmāk, jo vācu draudze atvērusi kontu, kuŗā kapu apkopšanai mirušo piederīgie var izdarīt iemaksas. Iemaksas par tiem, kam še piederīgo nav, kārtos vietējās komitejas

DP bez pajumtes Briseles ielās

Kā ziņo Beļģijas latviešu informācijas biļetēns (16. 7.) 77 poļu un ukraiņu DP, nobeiguši savu darba līgumu Huthelēnas raktuvēs Limburgā un nevēlēdamies ogļrača darbu vairs turpināt, pirms nedēļas kopā ar saviem piederīgajiem autos mašīnās ieradās Briselē. IRO negribēja ielaisties ar viņiem nekādās darīšanās, un arī Petit-Chateau cietumā tos neuzņēma. Pirmo naktī šie DP pavadīja kāda policijas iecirkņa telpās, otru — Ziemeļstacijas uzgaidāmā zālē. Trešo nakti viņi cerēja atrast patvērumu Boduīna nakts patversmē, bet tur viņus noraidīja. Kāds mācītājs, rūpdzot DP neveiksmi, nodeva to ziņu savu baznīciņu. Visu nākamo dienu šie poļu un ukraiņu DP ar sievām un bērniem pavadīja uz kāda tirgus laukuma. Pilsētas iedzīvotāji apdāja tos ar segām un atzveltnes krēsliem. Pie mācītāja palikt vairs nebija iespējams, jo policija to mēli lūdza garīdznieku nedot pajumti šiem raktuvi atstājušiem „strādāt negribētājiem". Daļa šo viešu atrada patvērumu privātās ģimenēs, bet lielākā daļa DP palika uz ielas patversmes durvju priekšu aiz kuŗām bija daudz brīvu gultu.

Briseles pilsētas valdes un policijas pārstāvji norādījuši, ka nevilas gādāt par šo DP apmešanās vietām, jo bij. ogļračiem esot pašiem vajadzīgie naudas līdzekļi un tāpēc tie varot apmesties viesnīcās. Turpretim laikraksts La Libre Belgique savās slejās aizstāvējis visu Beļģijas mītošo DP intereses un plaši atsaucies rakstījis vispārējo smago DP stāvokli. Rakstam par DP grupu Briselē likts sekojošs virsraksts: „Valdība mazgā savas rokas nevainīgā Briseles pilsēta viņus ignorē, IRO par viņiem neinteresējas".

VĒSTULES REDAKCIJAI

PLAŠĀKU SKATU!

Domāju, ka jūsu laikraksts pie daudz vērības veltī aktuālitātēm un tikai reti dod rakstus ar pamatīgu vērtību un lietu kopsakarā skatījumu. Sevišķi tas vērojams saimnieciskās dzīves nozarē. Latvijas slejās derētu parādīt vairāk un sistēmatiskāk pasaules saimniecisko uzbūvi un ne tikai garāmejot pieminēt, bet arī iztirzāt aktuālos tā līgumus, saimnieciskos strāvojumus un pasaules tirgus stāvokli. Saimniecisko dzīvi pazīt mums ir svarīgi. Nav turpretim lielas nozīmes ja mēs katrā laikraksta numurā lasām: X kungs Austrālijā dzīvo tā, Y jaunkundze Kanādā tā, utt. Tas ir ļoti šauri un nenozīmīgi vērojumi gandrīz bez kādas praktiskas nozīmes. **A. Caune, Beļģijā.**

SEŠU NĀCIJU SACENSĪBĀS LATVIEŠU SKAUTI IZCĪNA PIRMO VIETU

Britu skautu un gaidu apvienības Plēnā rīkoja sacensības Šlezvigas-Holšteinas labākām skautu vienībām. Pirms sacensībām notika skautu un gaidu parāde, ko pieņēma vietējā augstākā britu skautu vadība. Sacensībās piedalījās 6 nāciju skauti. Vienu pirmo vietu līdz ar godalgu ieguva Gaujas (7.) skautu vienība no Neištates, bet otru pirmo vietu — britu skautu vienība. Pēc sacensībām skauti un gaidas rīkoja kopīgu ugunskuru ar priekšnesumiem. Tur atkal satikās un draudzīgi sadarbojās visu 6 nāciju skauti, starp tiem latvieši, angļi, poļi, vācieši. Bija ieradušies arī norvēģu skauti. —is.

Jaunas latviešu skautu vienības Austrālijā

Jau daudzas skautu vienības Vācijā viena pēc otras izbeidz darbību, bet to vietā mūsu trimdas skautu saimē reģistrējas jaunas skautu vienības tālajā emigrācijas zemēs. Pēdējā laikā skautu priekšnieks reģistrējis četras jaunas latviešu skautu vienības Austrālijā: Kilkennijā Saulkrastu (13.) sk. vien. ar pr-ku I. Lūsi (adrese: 40, Kilkenny Rd., Kilkenny S. A.), Tārvetes (98.) sk. vien. ar vien. pr-ku G. Šteinbergu (R. T. C. Dookie College, Victoria), Ogres (9.) sk. vien. Bonegillā noorganizējis A. Vemba, bet vada A. Vanags (I. T. C. Bonegilla, Victoria), bet Melburnā reģistrēta Rīgas (102.) sk. vien., kuŗas pr-ks ir bij. latviešu skautu pr-ks prof. Dr. E. Dunsdorfs (University of Melbourne, Carlton, Nr. 3, Victoria).

Pirmā Austrālijā nodibinātā—Alauksta (86.) sk. vien. iekārtojusi Austrālijas latviešu skautu kartotēku, ko pārzina J. Freijs. Visiem skautiem un gaidām, ierodoties Austrālijā, jāpaziņo kartotēkai (adrese: Mr. A. Jumiķis, Wakehurst Hostel, Batlow/N. S. W.) sava jaunā adrese, dzimšanas dati un ziņas par skautisko darbību.

Dānijā noorganizēta Skrundas (46.) sk. vien. (vien. pr-ks V. Bendrups, Flygtningslejr Prags Boulevard, Kobenhavn, S. Danmark), bet Zviedrijā, Kalmarā, Kokneses (68.) sk. vien. (vien. pr-ks K. Liepa, N:a Langatan 53, Kalmar, Sverige). Vācijā, Ķīlē reģistrēta Daugavgrīvas (2.) sk. vien. (O. Avots), bet darbību izbeigušas skautu vienības Hallendorfā, Fuldā, Neištatē, Skogstorpā (Zviedrijā) un Špitalē (Austrijā). Vairākas skautu vienības Vācijā apvienotas DP nometnēm pārvietojoties.

Nesen iznācis skautu un gaidu žurnāls „Ugunskurs" 2. numurs, kas dabūjams visās skautu vienībās. ip.

...gāja pagāja gads, kopš mūža biedrs, ilggadējais sūtnis Dr. A. Bīlmanis. ...ā Latvijai drūma diena. ...ts dižens latvietis — diplomāts, zinātnieks, mākslinieks un ...ēvēkareivis pie Apvienoto ...ijām un ASV valsts prezidenta ...a valdības. Patiesi, sūtņa ...ga nāve pielīdzināmā vā...kaprāvira nāvei. Par Latvijas ...ību un brīvību Dr. Bīlmanis ...ēs ar pārcilvēciskiem spēkiem tad, kad viņš bija smagi ...ilnīgi ignorējot ārstu noliegumus pārpūlēties. Bīlmanis ziedoja ...bez atlikuma savai tautai ...bridi, kad starptautiskais ...stāvoklis iegāja kritiskā ...Bīlmaņa nāves ziņa bija nedzirdēta visai latviešu tautai.

...ru darbu un nāvi Bīlmanis ...nostājās latviešu tautas ...ā ceļa rādītājs un vadītājs ...cīnītājiem. Viņa nāve lai ...katru latvieti, sevišķi ...un sabiedriskos darbiniekus ...ieloties uz tēvzemes brīvību. Tā ir mūsu trimdas ...mūsu pienākums pret Lat-

...otram pasaules karam, ...nacionālās valsts valdība, ...paredzot nākamās brieš...rakstīja dokumentu, ar kuŗu ...trārējas pilnvaras sūtnim ...un sūtnim Dr. A. Bīlmanis ...substitūtam gadījumā, ja ...valdība un prezidents ...lapildīt valsts varas ...Abi sūtņi pieņēma šīs ...uzticības padomju okupācijas ...Latvijā, apkaroja to ...forumā, par ko Pa...nības valdība izsludināja ...sūtņus ārpus likuma.

...bridi Bīlmanis apzinājās, ...nav vairs tikai Latvijas ...vien, bet, blakus sūtnim ...arī savas tautas pirmais ... Šī smagā atbildība, ne...kā politiskā erudīcija un ...rāzmainais temperaments, ...nekādus kompromi...dri un skaudri noteica arī ...kļi un norādījumus lat...politiskos un sabiedriskos ... It kā paredzēdams savu ..., nelaikis steidzās pateikt ...dumus šajos jautājumos, ...tos asi un īsi.

...1949. g. pavasara līdz savai ...Bīlmanis cieši sadarbojās ar ...centrālo komiteju, ļoti dzī...noskaidrojot visas lat...politiskās un trimdas dzīves ... Bīlmanis bija apveltīts ...ējām darba spējām un ik ...rakstīja politiski no...vēstules un informāciju ...citām organizācijām un ...darbiniekiem, kas, ...uzskatāms par Dr. Bīl...politisko testamentu.

...ir viņa testaments? — Bal...valstis pēc federā...parauga. Līdz Latvijas ...no okupācijas varas ...kategoriski prasīja Latvijas ...valdības ārkārtējām ...un sūtņu statusam priori...jautājumu izlemšanā ...Trimdas dzīves jautājumu izlemšanā pietiekama Latvijas centrālā komiteja. Tādēļ arī ...nāvei Bīlmanis neatzina ...nacionālās padomes vajadzīgu. Viņš uzskatīja, ka Baltijas ...atbrīvošanu rietumu demokrātijas penāks diplomātiskā ceļā, ...nostājās pret 1931. g. vēlēšanas tiesību atjaunošanu, ...to neatzistot arī Latvijas ...padomi par tiesīgu kārtot ...politiskās lietas. Savās pēdējās ...Bīlmanis pārmeta arī ...robežošanos ar politiku. Dažreiz pirms savas nāves LCK ...vēstuļa sūtnis netieši pie...nāves dienu — 26. jūliju, ...sagaidīja ASV kongresā ...labā. Lūzums nāca citā

...Bīlmanis kā diplomāts bija ...autoritāti ASV ārlietu mi...diplomātiskā korpusā. ...ieņēmējtais Lielbritānijas ...ASV Olivers Franks bija ...pie prezidenta Trūme-

Ar „S...

LATVIEŠU LIELĀKĀ...

Šinīs dienās ...gatavojas atst... bande", kas a... 300 baltiešu ... zviedru pajum... ir 750 tonnu ... ar 850 zirgu s... tikai 8 gadus ... gadā kara flo... pildījis palīgk... tātad gan pēc ... turības pilnīgi ... jadzībām. Iesp... skaits būs vēl ... žas nosaka pro... jumi, kā arī ...

Kuģa iegūša... organizēšanai ... sabiedrība „C... Sarabande", u... lus — grūtā, ... darba augļu ie... dījuši 5 dalībn... ir latvietis — ... ģis izmaksājis ... nu, un arī tā ... ciena uzdevu... krietnus līdzek... Kanādā sabied... kuģi saimniecis... māk, tā nodro... tālu un eksist... stākļos uz vie... kuģi varētu i... transporta vai ... Visos gadījumo... vēlams ieintere... vāto kapitālu ...

Ar šo brauci... lielākais baltie... kāds līdz šim... prom no šīs il... un modernās ... zemes. Kā jau... nāts, iemesli ... kuŗas apjomu ... šajā vasarā p... uz 10.000 pers... dabas — baile... austrumu drau... liedzams, ka iz... arī tādu, kas n... cionālās traģē... sekām atguvuši... vā eksistences ... mēm pārbaudīj... dušus tālākiem ...miem un jau... Par spīti bieži ... ziņām no emigr... Kanādas, kuŗas ... apstākļi nav sa... jas standartu, i... projām pārsvar... tiski mums tuv...

Šādas uzņēmī... paraugs ir arī ... īpašnieks Vilis ... dzīgi daudziem ... apgabalu iedz... jūrnieks un ze... kalēja dēls un ... gadu praksi, ... gan uz ūdens, ... denās jūrmalas ... vijā viņš kādu ... Zūru pagasta v... Vācijas kapitul... citiem 800 bēg... Ventspils sasni... stus. Jūrā dauc... velkoņus panāk... ļot neaprakstām... mēģinājuši izda... izmisumā domā... Bēgļi pārvietot... pils ostas velk... dāti atpakaļ uz... šais okupācijas ... lietu departame... munds Puksis, ... priekšnieks Kār... „Ventas Balss"... boļševiku ātrlai... nigsbergu. Te... vies izbēgt, un ... pakaļ Ventspilī... turienes tomēr ... Taču nodoms ...

na, tad jaunais... Bīlmanim kā l... tuli, kuŗā aplie... Latvijas misija... moja Bīlmani ... kapacitātē un ... dot ciešas sait... niecību. Sūtni ... dza Baltajā na... šanās, kas ga... domju vēstniecī... māti protestēja ... ņemšanās un vi... Bīlmanis. Iesp... žurnāls Time ... dzīves nodaļā, ... Feldmaņa iecel... manis bijis Vaš... milulis, bet pa... „dadzis acīs". P... nis bija joviāls, ... mātiskās viesīb... skarbu simbolu... sauc krievu di... Bīlmaņa aktivit... slimību. Kad ... domju diplomā... slimības, bet ...

bez pajumtes riseles ielās

Beļģijas latviešu infor- ietēns (16. 7.) 77 poļu un DP, nobeiguši savu darba uthelēnas raktuvēs Lim- nevēlēdamies ogļraču s turpināt, pirms nedēļas viem piederīgajiem auto- radās Briselē. IRO negri- ties ar viņiem nekādās un arī Petit-Chateau cie- neuzņēma. Pirmo nakti avadīja kāda policijas elpās, otru — Ziemeļu uzgaidāmā zālē. Trešo cerēja atrast patvērumu akts patversmē, bet tur idīja. Kāds mācītājs, re- eveiksmi, nodeva to ričbā ziņu. Visu nākamo dienu n ukraiņu DP ar sievām n pavadīja uz kāda tirgus Pilsētas iedzīvotāji apgā- ar segām un atzveltnes Pie mācītāja palikt vairs pējams, jo policija for- garīdznieku nedot pa- m raktuvi atstājušiem egribētājiem". Daļa ste- da patvērumu privātās et lielākā daļa DP palika atversmes durvju priekšā, bija daudz brīvu gultu. pilsētas valdes un poli- āvji norādījuši, ka nevē- par šo DP apmešanās vie- j. ogļračiem esot pašiem naudas līdzekļi un tādēļ apmesties viesnīcās. Tur- kraksts La Libre Belgique s aizstāvējis visu Beļģijā intereses un plaši ap- vispārējo smago DP stā- stam par DP grupu Bri- sekojošs virsraksts: „Va- ā savas rokas nevainībā, ilsēta viņus ignorē, IRO n neinteresējas".

VĒSTULES REDAKCIJAI

LAŠAKU SKATU!

ka jūsu laikraksts par ības veltī aktuālitātēm, eti dod rakstus ar palie- tību un lietu kopsakaru Sevišķi tas vērojams kās dzīves nozarē. Latvi- derētu parādīt vairāk un āk pasaules saimnieciskās ne tikai garāmejot pie- ari iztirzāt aktuālos ne- aimnieciskos strāvojumus es tirgus stāvokli. Saim- zīvi pazīt mums ir sva- turpretim lielas nozīmes, trā laikraksta numurā la- ungs Austrālijā dzīvo tā ndze Kanādā tā, utt. Tie ri un nenozīmīgi vērojo- z bez kādas praktiskas

A. Caune, Beļģijā

NĀCIJU SACENSĪBĀS EŠU SKAUTI IZCĪNA PIRMO VIETU

kautu un gaidu apvienība oja sacensības Šlezvigas- labākām skautu vieni- ms sacensībām notika gaidu parādē, ko pieņē- ā augstākā britu skautu acensībās piedalījās 6 nā- i. Vienu pirmo vietu līdz i ieguva Gaujas (7.) skau- a no Neštates, bet otru u — britu skautu vienība ensībām skauti un gaidas īgu ugunskuru ar priekš- Tur atkal satikās un sadarbojās visu 6 nāciju arp tiem latvieši, angļi, ieši. Bija ieradušies arī kauti. —is.

latviešu skautu vienības Austrālijā

zas skautu vienības Vācijā otras izbeidz darbību, bet to trimdas skautu saimē re- unas skautu vienības tālajā zemēs. Pēdējā laikā skautu reģistrējis četras jaunas kautu vienības Austrālijā: Saulkrastu (13.) sk. vien. u sī (adrese: 40, Kilkenny Rd. A.), Tārvetes (98.) sk. vien. -ku G. Steinbergu (R. T. C. ege, Victoria), Ogres (9.) sk. illā noorganizējis A. Vembo. Vanags (I. T. C. Bonegilla, et Melburnā reģistrēta Rīgas en., kuras pr-ks ir bij. la- u pr-ks prof. Dr. E. Dun- ersity of Melbourne, Carlton oria).

strālijā nodibināta—Alaukstu n. iekārtojusi Austrālijas la- u kartotēku, ko pārzina J. em skautiem un gaidām, te- strālijā, jāpazino kartotēkai r. A. Jumiķis, Wakehurst ow/N. S. W.) sava jaunā ad- nas dati un ziņas par skau- ou.

organizēta Skrundas (48.) sk. pr-ks V. Bendrups, Flyg- ags Boulevard, Kobenhavn), bet Zviedrijā, Kalmar 8.) sk. vien. (vien. pr-ks K. Lengatan 53, Kalmar, Sveri- Kīlē reģistrēta Daugavgrī- vien. (O. Avots), bet dar- šas skautu vienības Hallei- Neištatē, Skogstorpā dā, un Spitalē (Austrijā). Vā- u vienības Vācijā apvienotas ēm pārvietojoties. cis skautu un gaidu žurnāls 2. numurs, kas dabūjams vienībās.

Kritis cīņā PAR LATVIJU...

26. jūlijā pagāja gads, kopš mūžībā aizgājis sūtnis Dr. A. Bīlmanis. Tā bija Latvijai drūma diena. Bija miris dižens latvietis — diplomāts, zinātnieks, mākslinieks un publicists. Bija kritis cīnītājs — Latvijas sargkareivis pie Apvienotām nācijām un ASV valsts prezidenta un tā valdības. Patiesi, sūtņa Bilmaņa nāve pielīdzināja varoņa — karavīra nāvei. Par Latvijas taisnību un brīvību Dr. Bīlmanis cīnījās ar pārcilvēciskiem spēkiem pat tad, kad viņš bija smagi slims, pilnīgi ignorējot ārstu noliegumus pārpūlēties. Bīlmanis ziedoja sevi visu bez atlikuma savai tautai un krita brīdī, kad starptautiskais politiskais stāvoklis iegāja kritiskā stadijā. Bīlmaņa nāves ziņa bija nelaimes vēsts visai latviešu tautai.

Ar savu darbu un nāvi Bīlmanis nostājās latviešu tautas priekšā kā ceļa rādītājs un vadītājs visiem cīnītājiem. Viņa nāve lai pamudina katru latvieti, sevišķi politiskos un sabiedriskos darbiniekus arī ziedoties uz tēvzemes brīvības altāra. Tā ir mūsu trimdas misija, mūsu pienākums pret Latviju.

Sākoties otram pasaules karam, Latvijas nacionālās valsts valdība, tālredzīgi paredzot nākamās briesmas, parakstīja dokumentu, ar kuru nodeva ārkārtējas pilnvaras sūtnim K. Zariņam un sūtnim Dr. A. Bīlmanim kā substitūtam gadījumā, ja nacionālā valdība un prezidents būtu kavēti izpildīt valsts varas pienākumus. Abi sūtņi pieņēma šīs pilnvaras, neatzina padomju okupācijas valdību Latvijā, apkaroja to starptautiskā forumā, par ko Padomju savienības valdība izsludināja abus sūtņus ārpus likuma.

Ar šo brīdi Bīlmanis apzinājās, ka viņš nav vairs tikai Latvijas sūtnis ASV vien, bet, blakus sūtnim Zariņam, arī savas tautas pirmais karavīrs. Šī smagā atbildība, nelaika lielā politiskā erudīcija un viņa brāzmainais temperaments, kas neatzina nekādus kompromisus, skaidri un skaudri noteica arī viņa viedokli un norādījumus latviešu politiskos un sabiedriskos jautājumos. It kā paredzēdams savu tuvo nāvi, nelaikis steidzās pateikt savus spriedumus šajos jautājumos, formulējot tos asi un īsi.

Kopš 1948. g. pavasara līdz savai nāvei Bīlmanis cieši sadarbojās ar Latviešu centrālo komiteju, ļoti dzīvā sarakstē noskaidrojot visas latviešu politiskās un trimdas dzīves problēmas. Bīlmanis bija apveltīts ar ārkārtējām darba spējām un ik pāris dienas rakstīja politiski nozīmīgas vēstules un informāciju LCK un citām organizācijām un sabiedriskiem darbiniekiem, kas, kopā ņemot, uzskatāms par Dr. Bīlmaņa politisko testamentu.

Kāds ir viņa testaments? — Baltijas savienotās valstis pēc federālās Šveices parauga. Līdz Latvijas atbrīvošanai no okupācijas varas Bīlmanis katēgoriski prasija Latvijas nacionālās valdības ārkārtējām pilnvarām un sūtņu statusam prioritāti politisko jautājumu izlemšanā un izkārtošanā. Trimdas dzīves jautājumu kārtošanai pietiekama Latviešu centrālā komiteja. Tādēļ arī līdz savai nāvei Bīlmanis neatzina Latviešu nacionālās padomes vajadzību. Viņš uzskatīja, ka Baltijas valstu atbrīvošanu rietumu demokratijas panāks diplomātiskā ceļā. Bīlmanis nostājās pret 1931. g. vēlētās Saeimas tiesību atjaunošanu, līdz ar to neatzīstot arī Latvijas centrālo padomi par tiesīgu kārtot Latvijas politiskās lietas. Savās pēdējās vēstulēs Bīlmanis pārmeta arī LCK nodarbošanos ar politiku. Dažas dienas pirms savas nāves LCK rakstītā vēstulē sūtnis netieši pieminēja savu nāves dienu — 26. jūliju, kad viņš sagaidīja ASV kongresā lūzumu DP labā. Lūzums nāca citā nozīmē.

Sūtnis Bīmanis kā diplomāts bija iekaļojis autoritāti ASV ārlietu ministrijā un diplomātiskā korpusā. Kad jaunieceltais Lielbritānijas vēstnieks ASV Olivers Franks bija akreditējies pie prezidenta Trūmena, tad jaunais vēstnieks piesūtīja Bīlmanim kā Latvijas sūtnim vēstuli, kurā apliecināja augstu cieņu Latvijas misijas vadītājam, apciemoja Bīlmani sūtniecībā oficiālā kapacitātē un izteica cerību izveidot ciešas saites ar Latvijas sūtniecību. Sūtni Bīlmani parasti ielūdza Baltajā namā oficiālās pieņemšanās, kas gaužām nepatika padomju vēstniecībai; padomju diplomāti protestēja un nepiedalījās pieņemšanās un viesībās, kurās ieradās Bīlmanis. Iespaidīgais amerikāņu žurnāls Time savā diplomātiskās dzīves nodaļā, atzīmējot sūtņa J. Feldmaņa iecelšanu, saka, ka Bīlmanis bijis Vašingtonas sabiedrības mīlulis, bet padomju diplomātiem „dadzis acīs". Privātā dzīvē Bīlmanis bija joviāls, bet oficiālās diplomātiskās viesībās viņš kļuva par skarbu simbolu. Time asprātīgi nosauc krievu diplomātu dusmas par Bīlmaņa aktivitāti par „bīlmanitis" slimību. Kad Bīlmanis nomira, padomju diplomāti atveseļojās no šīs slimības, bet tagad, pēc sūtņa J. Feldmaņa iecelšanas Time konstatē, ka padomju diplomāti draud atkal saslimt, šoreiz ar „feldmanitis". Tas spilgti raksturo ASV valdības un preses draudzīgo nostāju iepretī Latvijai un nevērību padomju valdības nepatikai un dusmām par to.

Kad jaunieceltais Latvijas pilnvarotais ministrs un Latvijas lietvedis (nevis tikai Latvijas sūtniecības lietvedis) pēc savas svinīgās akreditēšanās audiences pie ārlietu ministra D. Ečesona tūliņ kopā ar nelaiķa Bīlmaņa atraitni un sūtniecības darbiniekiem ieradās pie mirušā sūtņa Bīlmaņa kapa godbijībā pieminēt sava priekšgājēja nopelnus un ziņot, ka viņš stājies nelaiķa vietā sargvietā par Latviju, tad latviešu lielais patriots un cīnītājs varēja no debesu tālumiem svētīt jauno Latvijas cīnītāju.

Mēs ticam, ka reiz atbrīvotā tēvzeme pateicībā un milestībā savā klēpī uzņems un cildinās savu kritušo varoni — cīnītāju.

V. Lambergs

Ar „Sarabandi" pāri jūrām

LATVIEŠU PARTIZĀNS, JŪRNIEKS UN ZEMNIEKS PIEDALĀS LIELĀKĀS BALTIEŠU BĒGĻU EMIGRĀCIJAS NOORGANIZĒŠANĀ NO ZVIEDRIJAS UZ KANĀDU

Šinīs dienās Zviedrijas krastus gatavojas atstāt motorkuģis „Sarabande", kas aizvedīs uz Kanādu ap 300 baltiešu bēgļu — līdzšinējo zviedru pajumtes bauditāju. Kuģis ir 750 tonnu tilpuma un apgādāts ar 850 zirgu spēka mašīnām. Tas ir tikai 8 gadus vecs, jo būvēts 1941. gadā kaŗa flotes vajadzībām, kur pildījis palīgkuģa pienākumus, un tātad gan pēc konstrukcijas, gan izturības pilnīgi atbilst tālā ceļa vajadzībām. Iespējams, ka pasažieŗu skaits būs vēl lielāks, taču tā robežas nosaka provianta un ūdens krājumi, kā arī komandas lielums.

Kuģa iegūšanai un brauciena noorganizēšanai nodibinājusies īpaša sabiedrība „Compania Maritima Sarabande", un tajā savus kapitālus — grūtā, vairākus gadus ilgā darba augļu ietaupījumus — ieguldījuši 5 dalībnieki, no kuŗiem viens ir latvietis — Vilis Zvanītājs. Kuģis izmaksājis 200.000 zviedru kronu, un arī tā pielāgošana tālbrauciena uzdevumiem prasījusi vēl krietnus līdzekļus. Pēc nokļūšanas Kanādā sabiedrības īpašnieki domā kuģi saimnieciski izmantot arī turpmāk, tā nodrošinot ieguldīto kapitālu un eksistenci jaunajos apstākļos uz vietas, iespējams, ka kuģi varētu izmantot arī preču transporta vai zvejas vajadzībām. Visos gadījumos pasākumā būtu vēlams ieinteresēt arī Kanādas privāto kapitālu īpašniekus.

Ar šo braucienu Zviedriju atstās lielākais baltiešu izceļotāju skaits, kāds līdz šim vienkopus devies prom no šīs ilgā miera, labklājības un modernās politisko emigrantu zemes. Kā jau daudzkārt pārrunāts, iemesli baltiešu izceļošanai, kuŗas apjomu — gan pārspīlēti — šajā vasarā paši zviedri novērtēja uz 10.000 personām, ir politiskas dabas — bailes no pastāvīgajiem austrumu draudiem. Taču nav noliedzams, ka izceļotāju vidū daudz arī tādu, kas no kaŗa posta un nacionālās traģēdijas nomācošajām sekām atguvušies, savus spēkus sīvā eksistences cīņā ar labām sekmēm pārbaudījuši, jūt sevi nobriedušus tālākiem dzīves aicinājumiem un jauniem uzdevumiem. Par spīti bieži vien nelabvēlīgajām ziņām no emigrācijas zemēm, īpaši Kanādas, kuŗas darba un dzīves apstākļi nav salīdzināmi ar Zviedrijas standartu, izceļotāju mērķis joprojām pārsvarā paliek šī klimatiski mums tuvā zeme.

Šādas uzņēmības un cīņas spara paraugs ir arī „Sarabandes'" līdzīpašnieks Vilis Zvanītājs. Viņš, līdzīgi daudziem Latvijas piejūŗas apgabalu iedzīvotājiem, ir reizē jūrnieks un zemnieks un, būdams kalēja dēls un jūŗas braucējs ar 10 gadu praksi, vienlīdz labi jūtas gan uz ūdens, gan smēdē, gan irdenās jūrmalas zemes vagās. Latvijā viņš kādu laiku sabijis par Zūru pagasta vecāko un 1945. gadā Vācijas kapitulācijas dienā kopā ar citiem 800 bēgļiem mēģinājis no Ventspils sasniegt Zviedrijas krastus. Jūŗā daudzās bēgļu laivas un velkoņus panākuši boļševiki, saceļot neaprakstāmu pāniku — daudzi mēģinājuši izdarīt pašnāvību, citi izmisumā domājuši par pretošanos. Bēgļi pārvietoti no laivām Ventspils ostas velkonī „Rota" un nogādāti atpakaļ uz Ventspili, bet bijušais okupācijas laika sabiedrisko lietu departamenta direktors Edmunds Puksis, Ventspils apriņķa priekšnieks Kārkliņš un laikraksta „Ventas Balss" redaktors Nātiņš boļševiku ātrlaivā nogādāti uz Kēnigsbergu. Te gūstekņiem izdevies izbēgt, un viņi nokļuvuši atpakaļ Ventspilī, lolojot cerības no turienes tomēr sasniegt Zviedriju. Taču nodoms neizdevies, bēgļi apcietināti, un Puksis apm. 1 gadu pavadījis Ventspils cietumā.

Arī Vilim Zvanītājam izdevies izbēgt, bet viņa ģimeni boļševiki nošāvuši. Viņš pievienojies partizāniem Dundagas mežos, ar kuŗiem kopā pavadījis apmēram gadu, lai 1946. gada vasarā beidzot reālizētu savu nodomu nokļūt Zviedrijā. Tas nav bijis viegls uzdevums, jo, bēgšanai uz Zviedriju turpinoties, krastu apsardzība kļuvusi visai stingra un modra. Zvejnieku laivas parasti bijušas dzeloņstieplēm iežogotas un pagasta miliču apsargātas. Ar citu partizānu palīdzību izdevies sardzi pārvarēt, iegūt kādu zvejnieku laivu un beidzot tomēr sasniegt Zviedrijas krastus. Būdams mechaniķa un kalēja amata pratējs, Zvejnieks tur varējis labi pelnīt un iekrāt līdzekļus.

Jāpiebilst, ka zviedru un latviešu prese Stokholmā bieži pārrunājusi līdzīgu emigrācijas akciju organizēšanu tādos gadījumos, kad aiz tā slēpušies negodīgas peļņas nolūki vai pat vienkārša krāpšana. Kādā īpašā gadījumā sagaidāma pat tiesas prāva, kuŗā tautieši nostāsies pret tautiešiem savu attiecību noskaidrošanai. „Sarabande" atstājis doku, kur bija pieejams apskatei, un ieradies Gēteborgas ostā, lai gatavotos startam.

Nodoms iegādāties kuģi, ar kuŗu šķērsot okeānu, lai beidzot rastu stabilus pamatus tālākai nākotnei, gan šai grupai, gan atsevišķiem iniciātoriem ir tik pat vecs kā pati trimda. Savā laikā, interesējoties par peldoša šatiksmes līdzekļa iegādi Vācijas ostās, izrādījās, ka angļu iestādes izsniedz atļaujas pirkšanas pārdošanas līgumu slēgšanai tikai tādiem objektiem, kuŗu ķīļu garums nepārsniedz 13 metru. Tā kā tās parasti ir motorjachtas, kuŗu tilpums nepārsniedz 30—40 tonnu, bet maksimālais pasažieŗu skaits 15—20 cilvēku, tad šis nodoms atlikts, īpaši ievērojot arī tālā ceļa grūtības. Pirms valūtas reformas Hamburgas un apkārtējās ostās viļņos šūpojās ne viena vien jachta, kas toreiz maksāja ap 300.000 reichsmarku (tagad ap 20 tūkst. D-marku) un bija iegādātas ar nodomu pārvadāt DP no Eiropas uz laimīgākiem krastiem.

Pilsētas valdes nams Leeds'ā, kur 24. jūlijā notiek Ziemeļanglijas latviešu dziesmu svētki.

Prof. Jānis Suchovs 7 mēnešus viesojies Spānijā

1945. g. pēc Vācijas okupēšanas prof. Jānim Suchovam kopā ar dažiem citiem latviešu bēgļiem bijusi izdevība iebraukt Francijā. Par savu dzīves vietu profesors izvēlējies Parīzi. Pirmais gads pagājis grūtā cīņā un taustoties pēc darba iespējamībām. Vienīgais panākums bijis — atļauja pasniegt stundas. Taču soli pa solim, kāpienu pēc kāpiena profesors lēni virzījies uz priekšu.

Tagad viņam Parīzē aiz muguras divi paša kompoziciju vakari un neskaitāms daudzums koncertu, kuŗos pavada dziedātājus un dejotājus. Prof. Suchovs nodibinājis Parīzē tāpat kā Rīgā krietna un mūzikāli smalka pavadītāja slavu. Tā pašķīrusi viņam ceļu pie ievērojamās Bazila baleta trupas, kur viņš patlaban darbojas kā diriģents un pavadītājs.

Kopā ar Bazila trupu prof. Suchovs septiņus mēnešus uzturējies Spānijā, diriģējis Madridē — Zarzuella teātrī, Barselonā — Grande teatro Liceo u. c. Turnejas laikā diriģējis pavisam 45 reizes. Visās spāņu pilsētās izrādes notikušas izpārdotos namos.

Prof. Suchovs par gaŗo turneju izsakās: Spānija patlaban krāšņākā un bagātākā zeme. Tā vien liekas, ka visa Eiropas nauda būtu saplūdusi stalto, rasīgo spāniešu kabatās un visi dārgakmeņi savēlušies kā oļi viņu donnu tuklajos kaklos.

Parīzes dāmu elegance un juvelieŗu skatlogi ir gaužām bāli iepretī Barselonas dāmu greznajām tualetēm, žilbīgajām rotām un dārgajām ādām. Taču nav spožuma bez pretstata — pie Barselonas teātŗa katru vakaru trokšņo skrandains pūlis, reizē apbrīnodams un nonicinādams mirdzošās gulbenes un viņu pavadoņus elegantajōs frakās, kas, pieslīdējuši pie teātŗa vismodernākos limuzīnos, nozūd tik aši kā parādības izrādes nama atvērtajās durvīs.

Barselonā profesors sastapis vecus rīdziniekus: dejotāju Mirdzu Kalniņu un Leonaiti. Mirdza Kalniņa kā Romas operas soliste uzstājusies Romas operas baleta viesizrādēs Barselonā. Humora pilnais Leonaitis uzgriezis skatuvei muguru, strādā tagad Barselonā ar skolniekiem un iestudē dejas.

Skaistajā pasaules stūrītī Palma de Mallorka prof. Suchovs lasījis uz afišu stabiem Ainas Jansones vārdu. Pirmajā programmas daļā uzstājusies latviešu dejotāja, sekojis simfonisks koncerts kāda japāņu diriģenta vadībā.

Šā mēneša otrā pusē profesors kopā ar Bazila trupu atstāj Parizi un dodas uz paredzētām viesizrādēm Portugalē, Anglijā, Beļģijā un Holandē.

Tuvākās dienās franču filmas pasaulē ievērojams notikums — Čaikovska baleta Gulbju ezers pirmuzvedums. Orķestri baleta filmai, kā labs klasiskās mūzikas pazinējs, diriģējis prof. Jānis Suchovs. **I. L.**

Melnā zelta drudzis Italijā

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE NO ROMAS

Nafta, petroleja, bagātība — šie trīs vārdi ir ikviena itaļa mutē. Tos daudzina visos sabiedrības slāņos, jo Italijā jūnijā ir atklāti plaši naftas lauki, kas slēpjas dziļi zemē Padanas ielejā uz ziemeļiem no Po upes, izveidojot lielu trijstūri starp Milānu, Pjačencu un Kremonu. Visas pazīmes pie tam rāda, ka lauki ir vēl plašāki un izplešas Ripaltas un Kaviagas novadu virzienā.

Apeninu pussalas ļaudīs vērojams priecīgs satraukums. Par jauno atradumu sevišķi sajūsminātī vairāki miljoni bezdarbnieku, kas tagad ar dienvidniekiem raksturīgo temperamentu iztēlo savu rītdienu visai rožainās krāsās. Tomēr Italijā nenotiek nekas tamlīdzīgs kā savā laikā Teksasā vai Transilvānijā, kad ļaudis dzirdēdami, ka nafta tur plūst gandrīz pa zemes virsu, bariem devās uz šiem apgabaliem, lai katrs iegūtu pirmtiesības uz kādu zemes stūri. Toreiz pietika viena spēcīga kapļa cirtiena zemē, lai augstu gaisā uzšautos melnā zelta strūkla, un tai pašā mirklī zemes stūŗa īpašnieks bija kļuvis jau miljonārs. Italijā pagaidām vēl darbojas tikai viena naftas aka, kas svież melno zeltu 25 m augstumā. Akas dziļums — 1800 m — ir samērā niecīgs, salīdzinot ar urbumiem Amerikā un citās zemēs.

Naftas avotu izmantošanas sākumu oficiāli paziņoja itaļu finanču ministrs Vanoni. Tas bija pārsteigums visai tautai, jo urbšanas darbus turēja lielā slepenībā, galvenokārt lai neuztrauktu naftas magnātu prātus. Naftas slāņi Italijā meklēti jau kopš pag. gadsimteņa. Pat slavenais komponists Džuzepe Verdi bija nojautis tās esamību savu zemes īpašumu robežās un sacījis zemniekiem: „Papūlieties nesmēķēt uz šīs zemes, ja negribat uzlidot gaisā, jo zem mūsu kājām slēpjas bīstama gāze." Tagadējā naftas centrā Kortemadžiorē urbšanas darbi vēl pirms pāris mēnešiem draudēja apstāties, jo 1500 m dziļumā no gaidītās naftas nebija ne vēsts. Urbjoties vēl dziļāk, pēkšņi ārkārtīgi pieauga izplūstošās purva gāzes daudzums, kas ir drošākais vēstnesis naftas tuvumam, un līdz ar to atkal pieauga meklētāju cerības. Pēc tālākiem 300 m beidzot no zemes izlauzās sengaidītā naftas strūkla. Atrastā nafta gan nav sevišķi „trekna", tomēr no pārstrādātās jēlvielas var iegūt 37—40% tīra benzīna. Naftas specifiskais svars ir 0,8473, un speciālisti apgalvo, ka tās kvalitāte esot ļoti laba. No akas dienā izplūst 30.000 kg, kas gadā dos apmēram 10.000 to degvielas. Naftas avota baseins apŗēķināts uz 60 kv. km.

Tiklīdz urbšanas darbi pārējās akās sasniegs vajadzīgo dziļumu, un ja tās izrādīsies tikpat bagātas kā pirmā, tad Italija gada laikā ražos vismaz 1 milj. to benzīna, kas ir 1/5 daļa no visas valsts patēriņa gada laikā. Valsts naftas sabiedrības akcijas Milānas biržā strauji kāpj, dažkārt pat par 300 līdz 500 punktiem dienā, jo visi, kam vien iespējams, cenšas tās iegūt. Naftas drudža ietekmē melno zeltu sāk meklēt arī citās vietās, pat tālajā Sardīnijā. Iespējams, ka jau tuvākajā nākotnē būs izrādījušies nepatiesi slavenā itaļu zinātnieka Markoni kādreiz teiktie paradoksālie vārdi, — ka Italija ir bagāta vienīgi ar savām mazvērtīgajām dabas bagātībām.

Romā, jūlijā.

Roberts Briedis.

LATVIEŠI Kordileru pakājē

Buenosairesas jeb „Labā gaisa" pilsētas gaiss ziemeļeiropietim tomēr izrādās stipri karsts. Tā raksta latvietis Zigurds B., kas šī un citu apsvērumu dēļ pārcēlies uz dzīvi Mendosā, ap 100.000 iedzīvotāju pilsētā, 1060 km uz Čīles pusi, tieši Kordiļēru pakājē.

Ātrvilcienā braucot pāri Argentīnas pampasu klajiem, ap 200 km no Buenosairesas, apdzīvotās vietas jau kļūst aizvien retākas, un līdz pat horizontam neredz neko citu kā tikai klajumu; tikai pa retam parādās kāda farma vai „estancia" (stacija) un šur tur redz ganāmies simtiem un tūkstošiem galvu lielus ragainu vēršu barus.

Mendosa ap 1906. g. zemes trīcē pilnīgi izpostīta, bet tagad zemes trīces notiek tikai reti un tās ir vieglākas. Speciālisti vairs negaida lielākas katastrofas, un pilsētā sacelti pat debesskrāpji. Tepat tuvumā redzams milzenis Akonkagva un citi Amerikas lielie kalni, daži tikai nedaudzu kilometru attālumā. Arī kalnu zemākajās joslās nav nekā pievilcīga — puskailas klintis, dažādi kaktusu veida augi un liels karstums.

Pašā Mendosā klimats ir gluži patīkams un daudzējādā ziņā līdzīgs Latvijas klimatam. Vēstules autors Zigurds B. atrodas Argentīnā kopš februāŗa un sākumā strādāja Buenosairesā radioaparātu rūpniecībā. Viņam apsolīts darbs šajā pašā nozarē arī Mendosā. Tur dzīvo jau vairākas latviešu ģimenes, arī agr. Rīgas radiofona diriģents Olģerts Bištēviņš. Viņš tagad vada Mendosas apgabala simfonisko orķestri. **J. P.**

Daži nepatīkami piedzīvojumi...

(Turpinājums no 2. lpp.)

ņiem panāksit tikai gluži pretējo no tā, ko gribat."

Visnepatīkamākais notika pēc tam, kam žurnālistiem līdz ar citiem materiāliem par latviešiem bija izdalīta nesen izdotā brošūra „We accuse the East... We warn the West", kuras izdevēji acīm redzot tiešām centušies sekot biežā ieteiktajam principam — mazāk vārdu, vairāk bilžu. Diemžēl, liekas cits jautājums, kā izdevusies to pašu nedaudzo vārdu izvēle.

Patiesībā vienīgā problēma, kas gandrīz visu ceļu nodarbināja žurnālistus attiecībā uz baltiešiem, bija: — Cik patiesi ir zināmu grupu apgalvojumi, ka latvieši un igauņi, visumā ņemot, ir antisemīti un bijuši aktīvi Hitlera līdzskrējēji.

Vakarā pēc brošūras izdalīšanas viens no tiem žurnālistiem, kas neapšaubāmi bija guvis par mums vislabvēlīgāko iespaidu, klusi pienāca klāt un atšķīra dzelteno brošūru: „Paklau, vai tad jūs tomēr neesat antisemīti? Pret ko jūs te cīnāties — pret žīdiem vai pret komūnistiem?" Viņš bija atšķīris lappuses, kur apakšvirsrakstā lasāms: „lielākā daļa no viņiem bija žīdi", bet tālāk zem bildēm: „žīds... žīds..."

Šis pirmais nebija vienīgais. Starpība bija tikai tā, ka daži atklāti pateica savas domas, kāmēr citi klusēdami iebāza brošūru savās somās. Diemžēl esmu diezgan pārliecināts, ka tieši šie klusētāji būs tie, no kuŗu spalvām pēc kāda laika nāks raksti par latviešiem, kas ļoti krasi atšķirsies no tā veida rakstiem, kuŗus izdevuma redaktori, labu gribēdami, cerējuši ierosināt. Kāpēc? — Liekas, ka visvairāk tikai dažu neveikli vai pat vieglprātīgi izvēlētu vārdu un teikumu dēļ.

„Šis izdevums ir puspatiesību, pusmelu kompilācija, kas ietver sevī apgalvojumus, kuŗu nepatiesība jau pierādīta. Tā neradīs simpatijas, bet — taisni otrādi — aversiju pret tiem, kas aplamā kārtā to izdevuši. Tā daris latviešiem vairāk ļauna nekā laba."

To vārdu vārdā teica viens no tiem amerikāņiem, kas jau sen darbojies ar DP problēmu un savu noteikto draudzību latviešiem pierādījis ne tikai ar vārdiem, bet arī ar darbiem, palīdzot daudziem sagādāt galvojumus iecelošanai un pats ieņēmies arī par latviešiem, kas nokļuvuši grūtumos tāpēc, ka bijuši karaviri.

„Kāds cits, par kuŗa simpatisko nostāju arī nevar šaubīties ne mirkli, aizrādīja, ka, pēc viņa domām, lielākā daļa no brošūrā pateiktā ir taisnība, bet viņš to nevar pierādīt. Turpretim daži nedaudzi citāti, un proti tieši tie, kuŗus samērā vieglāk pārbaudīt, ir labākā gadījumā „puspatiesības". — „Vai jūs tad brīnāties," viņš piebilda, „ka, gribot vai negribot, mazinās ticība arī tiem pārējiem apgalvojumiem, kuŗus pašlaik nav iespējams pārbaudīt?" —

Žēl. Tiešām žēl. Jo nav šaubu, ka izdevēji un redaktori ir gribējuši vislabāko, tāpāt kā vislabāko ir gribējuši filmas uzņēmēji un visi tie daudzie cilvēki, kas nometnēs pūlējās radīt labāko iespaidu par saviem tautiešiem. Bet tai nelaimīgajā situācijā, kuŗā mēs esam nokļuvuši, proti situācijā, kad mums jālūdz citu palīdzība, mēs diemžēl esam spiesti mācīties šo citu valodu — nevien burtiskā nozīmē, bet arī pārnestā nozīmē, ko iemācīties ir vēl grūtāk. Mums jācenšas iedzīvoties to psiholoģijā, ar kuŗiem mēs runājam, ja gribam, lai tie mūs patiesi saprastu un nevis pārprastu. Tāpēc šai rakstā minētie gadījumi nav atstāstīti, lai kādam ko pārmestu, bet tikai, lai ar piemēriem raksturotu, cik ļoti mēs šais centienos dažkārt vēl kļūdāmies.

Un beigās vēl viena parādība, kas atkārtojās gandrīz katrreiz, kad žurnālisti satikās ilgākām pārrunām ar jebkādiem baltiešu tautu pārstāvjiem. — Viņus vienkārši satrauca apgalvojumi, ka mūsu mērķis nav palikt ASV vai kur citur uz dzīvi, bet tikai nogaidīt tur, kamēr likteņa rats pagriezīsies un mēs varēsim atgriezties mūsu dzimtenē.

Šie žurnālisti vienkārši nevēlējās — un kas gan viņiem var to pārmest — skatīties uz šo problēmu no mūsu viedokļa. Viņi skatās no sava viedokļa, un vai tad nav dabīgi sagaidīt, ka tie teiks: „Nē, tādus viesus mums nevajaga. Mums ir pietiekami daudz piedzīvojumu ar ļaudīm, kas tikai atbrauc sapelnīt naudu mūsu zemē, bet pēc tam iztērē to citur." — Vai būtu tik grūti iedomāties, ka tikai tāda var būt amerikāņu reakcija, un vai tiešām būtu nepieciešams ik solī viņiem teikt, ka mēs aizbrauksim. Vienkārša pieklājība, nemaz nerunājot par diplomātiju, taču prasa, lai nesakām saimniekam jau iekām esam pārkāpuši slieksnim, ka patiesībā viņa māja mums nemaz sevišķi nepatīk, bet pašreiz nekur citur nevaram sprukt. **Aleksandrs Liepa**

Bēgļu likteņi (2)

Tikai politiska un juridiska aizsardzība

Nometnes tiem, kas zaudējuši IRO aprūpi

Sīks vācietis ar izpūrušai zobu sukai līdzīgu ūsiņu, sarauj smailos plecus vācu armijas darba svārkos, sataisa svarīgu seju un saka:

„Nē. Tikai ārzemnieki. Vācieša neviena. Tikai tādi ārzemnieki, kas nav IRO aprūpē, bet par spīti tam, esmu panācis to, ka barakas ir priekšzīmīgi tīras."

Ne mirkli nevar būt šaubu, ka pirms dažiem gadiem šis vīrs bijis kancelejas kaprālis vai virsdižkareivis kādā vācu armijas bataljonā. Tagad viņš ir komandants Ludvigsburgas bēgļu nometnē, ko Virtembergas-Bādenes valdība iekārtojusi tādu ārzemnieku novietošanai un izvietošanai, kas zaudējuši IRO aprūpi un vai nu nevar, vai negrib paši atrast citus ceļus, kā iekļauties vācu saimniecībā. Arī nometnes birojs, kas iekārtots vienā barakas galā, izskatās gluži tāpat kā simts vācu karaspēka vienību kancelejas austrumu kara laukos — akurāti uzklāta gultiņa, divi ķebļi, mazs galdiņš ar rakstāmgaldu, lielāks galds ar zīmoga spilvenu un pāris formulāru lapām; trūkst tikai saukļu pie sienām un zināmā ūsainā vīra attēla.

„Man te ir visas tautības—poļi, armēņi, ungāri — kas viņus visus var saskaitīt."

„Cik daudz latviešu?"

„Nē. Latviešu nav. Neatceros, vai kādi bijuši. Bet tagad ir lietuvieši, tikai tie arī visi vai nu norīkojumos, vai „atvaļinājumā", tā ka runāt ar viņiem jūs nevarēsit."

Izrādās, ka kārtība šajā nometnē ir krietni citāda nekā parastā DP nometnē. Te saplūst visi tie, kas paši uz savu roku nevar dabūt daudzinātās vācu pilsētu vai ciemu „apmešanās atļaujas" vai kas nespēj paši sevi uzturēt. Pēdējo gan esot ļoti maz, bet cilvēkam, kas Vācijā nevar dabūt apmešanās atļauju, nav iespējams dabūt pārtikas kartītes. Cilvēks, kam nav pārtikas kartīšu... Nu — vācu birokratijas smagās dzirnas ir pārāk labi pazīstamas. Tāda cilvēka vienīgā legālā iespēja ir doties uz vienu no bēgļu nometnēm, kur viņam ierāda dažus kvadrātmetrus „dzīvokļa" un apgādā ar pārtikas kartītēm. Tanī pašā laikā bēgļu komisāri lūko atrast šiem cilvēkiem darbu ārpus nometnes. Pa lielākai daļai ārzemniekiem vienīgais darbs ir palīgstrādnieka vieta kādā lauksaimniecībā uz nenoteiktu laiku. Lauksaimnieks izmitina palīgstrādnieku pa darba laiku, bet ar to vēl nepietiek, lai dabūtu pastāvīgu apmešanās atļauju, un tā nu rodas tā sauktais „norīkojums" — bēglis, kas joprojām skaitās piederīgs nometnei, saņem no nometnes vadības parastās vācu normālpatērētāja pārtikas kartītes, ja tas iespējams, dzīvo darba vietā, bet, kad darbs izbeidzas, atkal atgriežas nometnē, lai gaidītu nākošo „norīkojumu."

„Visus jūs nevarat tā norīkot?"

„Viņi jau nāk atpakaļ. Jūs jau zināt. Viņi negrib strādāt. Viņi ir ārzemnieki."

Skaitļi par nometnes sastāvu tomēr liecina, ka vairāk nekā puse ir darbos.

„Atvaļinājumā" savukārt skaitās tie, kas saņēmuši nometnes pārtikas kartītes, uz zināmu laiku aizbraukuši vai nu paši uz savu roku meklēt darbu, vai apmeklēt draugus un pazīstamus. Arī tādu ir krietns skaits, bet joprojām vairāk nekā simts pastāvīgi dzīvo piecās nelielās barakās, kas uzceltas fabrikas pagalmā.

Kad iznākam no kancelejas daudzu kāju sīkos putekļos sabradātajā pagalmā, puse šo cilvēku gaida mūs pie durvīm. Viņi redzējuši IRO mašīnu, viņi dzirdējuši, ka runā angliski, un ir gandrīz nelespējami ieskaidrot viņiem, ka tā nav IRO komisija, kas beidzot ieradusies, lai uzklausītu viņu vēlēšanos atgriezties IRO aprūpē vismaz par tik, par cik IRO varētu palīdzēt viņiem izceļot. Gandrīz katram ir rokā pa baltai kartītei, kas vēstī, ka tās īpašnieks tiesīgs vienīgi uz IRO politisku un juridisku atbalstu. Citim vārdiem sakot: var dzīvot šajā nometnē un baudīt patvēruma tiesības Vācijā.

Kāpēc?

Ļoti daudz ir tādu, kas atgriezušies no zemēm, kur tie bijuši izvietoti, visvairāk no Holandes un Beļģijas. Visi viņi sapratuši, ka pēc līguma notecēšanas tiem būs tiesības atgriezties un izceļot citur.

Visneatlaidīgāki mums seko kāda melnmataina kalsna sieviete ar bērnu pie katras rokas un trešo, kas ieķēries brunčos. Viņa esot žīdiete no Čechoslovakijas, bijusi kopā ar vīru Francijā, bet tur darbs lauksaimniecībā bijis tik grūts, un tik slikti atalgots, ka bērni gandrīz miruši badā. Tad viņi atgriezušies, bet nu viņa te jau septīto nedēļu gaidot atbildi no IRO, vai varēs atgriezties nometnē un izceļot kur citur, vai nē. — Jādomā, ka viņa to nevarēs.

Nometnes komandants vairāk tiecas rādīt mums, cik tīras ir telpas, par spīti tam, ka netēstu dēļu istabas ar segām sadalītas četros nodalījumos, lai novietotu pa ģimenei katrā. Armēnis Amanjanks, varen drukns vīrs biezā kanādiešu mežu cirtēju kreklā un basām kājām, neaicināts uzmetas par vadoni, lai rādītu mums visus tos ļaudis, kas „tiešām interesanti". Viņš pats ir viens no nedaudzajiem visā pulkā, kas runā angliski.

„Šis te," viņš saka, un ved mūs pie pabāla, inteliģenta paskata jaunekļa. „Šis te ir mūsu lepnums. Viņš ir vienīgais, kas atgriezies no aizokeana. Viņš Kanādā nozaga akordeonu, un par to viņu izraidīja."

„Es nenozagu vis akordeonu!" vēsi un augstprātīgi atbild „lepnums".

„Kas tad jums gadījās?"

„Tā ir pārāk sarežģīta lieta, lai to īsumā izskaidrotu. Man iznāca maza sadursme ar likuma sargātājiem, bet es nerunāšu par to, kad visi šie klausās."

Cilvēks, kam iznākušas mazās nepatikšanas, lepni atmet galvu, noraugas uz „visiem šiem" un aiziet. Toties kāda uzkrītoši blonda poliete cenšas izstāstīt mums, ka viņai atņemta nometnes aprūpe par to, ka viņa divas naktis pārgulējusi pie draudzenes ārpus nometnes.

„Tas nu gan laikam nebūs tiesa. Vai nebija kāds cits iemesls?"

„Ja jūs man neticiet, tad es arī varu aiziet."

Viņa aiziet, bet viens no tiem, kas atgriezies no Beļģijas, kur vairs nav varējis veikt darbu raktuvēs un citu darbu nav varējis dabūt, klusi nopūšas:

„Šī nometne pati par sevi nebūtu ne ļaunāka, ne labāka par DP nometni, tikai sabiedrība te ir tik „izmeklēta", ka reizēm gribas skriet cauri sienām."

Savādi nospiež sajūta, ka neviens cilvēks neuztīcas otram un ne par vienu, visus apstākļus nezinot, nevar pateikt, vai viņš stāstījis patiesību, vai melojis.

„Mums te ir tikai ārzemnieki," saka mazais komandants. Viņš nepievieno vārdiņu „sasodītie" ārzemnieki, bet tas skan viņa tonī.

„Mums te visu dara vācieši—arī pavāru darbus," saka iemītnieki. Viņi nelieto vārdu „sasodītie "vācieši, bet arī viņu tonī var jaust to pašu domu, ko komandanta vārdos.

Un šis tonis veido atmosfairu nometnē, kādās var iznākt dzīvot daudziem tagadējiem DP. **A. L.**

HUGO PURIŅŠ

Starp pusnakti un aušmu

NOVELE

(6. turpinājums).

Pēc gaŗas, vienpusēji asarainas bezmiega nakts, kuŗā Sims izlūdzies, simtām reižu argumentējis, aprādījis, pavēlējis, un, kad viss tas joprojām palicis bez panākumiem, pacietību zaudējot, sodījies un draudējis, Tabitas pretošanās beidzot salūzt.

„Nu labi...," viņa elso, „es braukšu... Bet tad arī zini, ka tas notiek tikai bērnu dēļ..."

Šī izšķiršanās, izrādās, notikusi patiesi īstā laikā, jo kādā no tuvākajām dienām Tabita saņem divas ziņas. Viena vēstī, ka tiek sastādīts transports, kam četrdesmit astoņu stundu laikā jāizbrauc uz transita nometni apgabala ziemeļos, otrā kāds komisijas loceklis, vārdā Džefrijs Vaits, piedāvā Tabitai izdevīgu saimniecības vadītājas vietu savā namā.

„Nu lūk," Sims mirkli sacērt zobus, un, mākdams vieglo vibrāciju, kas ieskanas tā balsī, jautri turpina, „dubults taču neplīst, tā veca lieta, vai nē? Ar darbu tu tagad esi nodrošināta — jau šai malā tev ir izvēle. Nu tikai uz priekšu, Tabit! Atceries vienmēr: jo tālāk iūrā, jo labāks vējš..."

Par šādu notikumu attīstību viņš liekas ļoti apmierināts, un, kad sieva pošas ceļam, rosīgi piedalās viņas bagāžas sakārtošanā.

Krievi izbadina, amerikāņi uzbaro

Laikrakstā „Stars and Stripes" kāds amerikāņu ierēdnis pastāsta dažus sīkumus par Spandavas cietumā ieslodzīto vācu kara noziedznieku Hesa, Dēnica, Rēdera, Funka, fon Neirata un fon Širaha dzīves apstākļiem. „Krievi," raksta viņš, „izsniedz apcietinātajiem tikai tik daudz ēdiena, ka viņi tikko var izturēt to mēnesi, kamēr cietums ir padomju pārvaldīšanā. Pa to laiku apcietinātie zaudē no svara caurmērā desmit mārc. nedēļā. Franču apsardzes laikā ieslodzītie zaudē piecas vai sešas mārciņas, pie angļiem trīs līdz četras, bet mēs, sardzi pārņemot, viņus atkal uzbarojam, apgādājam ar lasāmvielu un ļaujam vingrot, lai vācu bij. dižvīri iekrātu spēkus pārciest sekojošo krievu un franču „valdīšanas laiku". (b)

SVĒTCEĻNIEKIEM AIZLIEGTS APMEKLĒT ĻUBĻINU

Varšava (D).—Poļu valdība publicējusi dekrētu, ar kuŗu aizliegts svētceļniekiem apmeklēt Ļubļinu. Dekrētā teikts, ka „cilvēku pieplūdums radot traucējumus satiksmē". Īstais iemesls šim aizliegumam tomēr ir pavisam cits. Polijā izplatījušās valodas, ka Ļubļinas dievmātes glezna pēkšņi sākusi raudāt asiņainas asaras baznīcas vajāšanas dēļ.

DP sēņotāji veicina Vācijas eksportu

Sēņošana daudziem ir jau dzimtenē pasākta mīļa un patīkama brīvā laika izmantošana, bet to iespējams turpināt arī Vācijas mežos. Šo iespēju īpaši izmanto Ziemeļvācijā dzīvojošie DP, lai ziemas pavalgam sagādātu kādu gardāku kumosu. Taču ar sēņu lasīšanu var nopelnīt arī vienu otru lieku marku, jo savākšanas punkti maksā samērā labi. Arī šogad sēņu lasīšana britu joslas latviešiem ir „sezonas darbs", kuŗā iesaistījušies gan lieli, gan mazi.

Pirmo „kabatas naudu" Dedelstorfas nometnes iemītnieki ar sēņošanu nopelnija jau tūlīt pēc Jāņiem, kad kāda vācu firma no Braunšveigas uzpirka dažādas ēdamās sēnes, par tām maksājot no DM 0.40 līdz DM 1.50 kg. Visdārgākās ir gailenes un baravikas, bet bērzlapes ne labprāt pērk. Daži par pirmo lasījumu saņēma līdz DM 5.—, bet kam bija mazāk veicies, tiem bija jāapmierinājas tikai ar feniņiem — pastmarku naudai. „Vienīgi sēnes mūs var glābt no bankrota," izteicās arī kāds latviešu kooperātors.

Iepriekšējā gadā Dedelstorfas un Altgarges mežos bija sēņu pārpilnība, un, kam bija divritenis un asāks skats, tie dienā nopelnīja pat līdz DM 35.—. Toreiz sēnes pieņēma, nešķirojot tārpainās no beztārpainajām. Šogad sēņu ir mazāk, un, pieminētā firma piemēro arī stingrākus noteikumus, jo, kā zināms, tā sēnes konservē un eksportē uz Angliju. Tā netiešā kārtā DP iesaistījušies un palīdz vāciešiem sagādāt eksportpreci.

Kas šogad jāievēro sēņu un zāļaugu vācējiem

Sēnes ir jau mežos un dabūjamas arī tirgū. Tāda sēņu bagātība, kā bija pērngad, šovasar nekur Vācijā vēl nav manāma, taču visumā arī šis rādās labs sēņu gads. Tikai šogad sēņotājiem stipri jāauzmanās sēņu vietu izvēlē, jo ne visur drīkst sēņot. Mežu un dārzu parazītus apkarojot, plašos apgabalos koki un zāle ap tiem aplieta ar stipru indi. No tādās vietās iegūtām sēnēm var ne tikai saindēties, bet šādu sēņu ēšana var būt pat ar nāvīgām sekām. Vācu presē jau parādījušies brīdinātāji raksti un norādīts, ka atsevišķās vietās nedrīkst sēņot nemaz.

Arī ābolu, bumbieru un ķiršu lapu tējas cienītājiem šogad jāatsakās, jo visu šo koku lapas ir saindētas. Tāpat dārzu plavās nedrīkst vākt citus tējas augus, bet to var darīt vienīgi vietās, kas ir tālu no augļu dārziem.

Tā kā koki ar indi stipri sajūsies, tad arī augļi — ķirši, āboli un bumbieri ir ar indi aptraipīti un pirms lietošanas pamatīgi jānomazgā. Viegli saindēšanās gadījumi ar sekojošu vemšanu, vēdergraizēm un sirdsvājumu konstatēti arī mūsu trimdinieku saimē. Cilvēks pēc tam gan jūtas vesels, bet ar vemšanu organisms tomēr no indes pilnīgi neatbrīvojas, bet tajā palikusī inde iesūcas audos, sevišķi nervu audos, un to ļauno iespaidu jūt arī vēlāk. Visātrāk un smagāk tā atsaucas uz sirds nerviem. Tāpēc — būsim uzmanīgi. **Dora Švīkule**

Te, uz sajauktās, zemās gultas nosviesta, palikusi kāda maza, mīļa zeķīte, tur — aizkritusi aiz garenas, pārsegtas kastes, kas Tabitai kalpo tualetes galdiņa vietā — guļ viņas brūnā matu suka, citur atkal atstāts kāds cits nieciņš, pie reizes tomēr vajadzīgs un noderīga. Teofils visu atrod, pieskata, — novērtē, kas ņemams, kas atstājams, neaizmirstot dot arī pa padomam.

„Labākās grāmatas noteikti jāņem līdz, sevišķi bērnu literātūra. Paaugsies — vajadzēs, un neba vairs kur ko dabūsi!"

Un viņš izmet no ceļa somas divas apvalkātas sieviešu cepures, vienu mākslīgas ādas rokas somiņu, dažus apģērba gabalus, kā arī lielākās meitenes Ērikas īpašumu— nodriskāto lelli, jūrnieku Oto, un bez krāsas palikušo koka papagaiļi līdztekās, un ielīek vietā ābeci, gramatikas grāmatu, tautas dziesmu krājumiņu, Skalbes pasakas, Straumēnus un Blaumani, cik nu viņiem vispār no tā ir. Tas bērniem. Tabitas vajadzībām atrod vietu vienai dzejoļu antoloģijai un divu meistaru noveļu krājumiem. Vēl dziesmu grāmata un bībele, kuŗu mazā aploksnītē iemestu, viņš jau iepriekš starp lapām novietojis sievas atstāto zelta desmitnieku, un tad arī prāvā soma ir tik pilna, ka varbūt vienīgi vēl avīzi tur varētu iebāzt.

„Neraizējies neko, ka tā smaga," uztvēris sievas bažīgo skatu, Sims mierina. „Sieviete, divi bērni — katrs tev palīdzēs. Vairums braucēju tak ir vīrieši."

Aizjonģo kāda īsa, pavisam īsa nakts. Noplukušā satiksmes autobusā uz pilsētu braukdami, viņi sēž cieši viens otram blakus. Sēž un klusē. Sims tura uz ceļiem savas meitenes un jūt, ka smagākais brīdis viņa mūžā būs tad, kad šīs mazās dzīvībiņas noslīdēs tam no klēpja. Vai viņš tās kādreiz vēl redzēs, viņš, kam... nē, nē, tikai ne vājam kļūt, tikai ne to!

„Laumiņ, Ērika," viņš strauji pieliecas meitenēm, rādīdams caur logu, „skatieties, bērni, cik skaidri šorīt redz kaimus! Un tas baltais spožais, tur, tajos kūkumos, tas ir sniegs, tas tur vienmēr ir augšā... Nu — jums patīk tādi kalni?" Un, nenogaidījis mazo atbildes, Sims pagriežas pret sievu: „Rīt būs atkal lietus," viņš svarīgi saka, „un dubļi..." Tabita mēmi noglāsta viņa piedurkni. Vārdi ir lieki.

Mirkļi dzen cits citu. Drūzma, steiga, skaļas balsis, kņada. Apkārt virmo pūlis. Vēl pāris tik labu un reizē mocošu stundu — un klāt brīdis, kam viss jāizšķiŗ. No stacijas telpām iznāk vīrs ar sarkano cepuri. Transports gatavs ceļam.

„Ardievu, Tabit," Sims kluŗ saka un liecas pie sievas pieres. Tā ir balta kā drāna. „Laimīgu ceļu..."

„Fil!" Tabita sabrūk viņa rokās. „Kāpēc tu sūti mani projām... es gribu pie tevis...", viņa, vairs nevaldīdamās, skaļi ieraudas. „Kas ar mums notiek... tas ir kā murgs... mēs vienmēr esam bijuši kopā... es jūtu..."

Sims glāsta sievas matus, skūpsta asaras no viņas acīm un pats dreb kā nelabā drudzī.

„Muļķīte, muļķīte, mazā," viņš tikai ar pūlēm dabū pār lūpām, „tā tam jābūt, tici... Būs viss labi, neraudi... esi stipra, audzini mazās, manu Laumiņu, Tabīt... ardievu."

Ass brīdinājuma sauciens — dežūrants ceļ signālripiņu. Vilciens sāk kustēties. Skarbi, nevaldīgi blakus vagons uzsāk slavisku dziesmu. Kliedzieni, gaviles, piedzērušu klaigas.

Sims saķer bērnus, noskūpsta viņus un sievu, un tad metas ārā.

„Es rakstīšu, Fil, katru dienu... veselojies drīz... zini... es gaidu... Fil...", logā izliekusies, Tabita izmisīgi mēģina pārkliegt troksni.

„Tēti, tēti...! Atā, atā, atā!", sīki pirkstiņi vicina niecīgus lakatiņus.

Vilciens aizslīd. Teofils Sims paliek uz perona ar tukšu sirdi un sāļu garšu mutē.

(Turpinājums sekos)

Filma par DP aizcelošanu

Laikraksts Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning ziņo, ka zviedru rakstnieks Stīgs Dāgermans nodomājis sarakstīt manuskriptu filmai par DP aizcelošanu no Vācijas. Filmas uzņemšana sāksies šoruden kādā Itālijas ostā un risināšoties, kuģim braucot uz Austrāliju. Režisors būšot kāda starptautiska slavenība, bet tā vārds vēl netiekot izpausts.

Rakstnieks Stīgs Dāgermans, kas nupat ar lidmašīnu atgriezies Zviedrijā, bija ilgāku laiku ārzemēs, kur centies sīki iepazīties ar bēgļu izvietošanas problemām. Viņš piedalījies arī kā pasažieris bēgļu pulkā, ar tvaikoni Anna Salen no Itālijas uz Austrāliju braucot. Filmu iespēlēs angļu valodā. Dāgermans sarakstījis vairākus romānus un lugas, no kuŗām dažas ar labiem panākumiem izrādītas vairākās Zviedrijas pilsētās. **V.**

...Stūrē
...ŠU KRĒSLIŅŠ

...s gatlas, šāktas
...krievos, polos?"
...ais spieķis elš un purd
...uz mani:
...ka nav, liec galvu gatves
...olos,
...ari braucot pacels lopu
...gani."

...ai naddrīd skan zimzi rimzi
...zvani,
...ai tevi alcina un galda;
...ausīs acis grauž, ka nepamani:
...ās trejdeem princese jau
...smalda.

...ma akšķreklī bez kāda baida
...ādās tā pie manis nedusēja,
...ai aizlīs un juka klaidā,
...ādi mīlējās pēc jauna vēja."

...ausi, prasi kamenei: kur teci
...ās trešiņu kā ceļa svecei?
26. 6. 49.

...ikslas jaunaudze trimdā

...gados mūsu kultūras dzīvē
...īpatas problēmas. Nerunāsim
...labvēlīgajiem ārējiem apstākļiem, kuŗu dēļ varu arī latviešu
...ākstniecībai nācies un vēl aizvien
...ēt sīvi sadurties. Ne mazāk
...ir šīs situācijas iekšējā puse.
...no vienas puses, dzīvodami
...tautu vidē, mēs sastopamies
...gadu simtiņu ilgā attīstīti
...kultūru. Neviena tauta, pat
...savā dzimtā zemē, nevar
...daudz ko ņem no ārpuses
...kopmantojuma.
...savējo ar svešo un kopējo,
...ām varam mācīties, un
...ām. Taču likvienas tautas
...ekstenci attaisno ne spēja
...noderīgo, bet gan spēja ko
...un rādīt savējo. Tā ir problēmas
...puse: kā neizklīst un neizirt
...vidē bet glabāt, kopt un tālāk
...patstāvības iekrāsoto savu
...savu latvisko tradīciju. Šīs
...tradīcijas nodibināšana un noturēšana mūsu tēlotājās mākslās, gan
...kopš pagājušā gadsimta 90-tiem
...bija galvenais pamats un dzinulis Latvijas patstāvības laikā. Obligāti vērojām un vērtētājam jāatzīst, ka šais nedaudzos laimīgajos
...gadījumos bija gūti panākumi. Bet
...tradīcija dzīvo un izkopjas pa...tīmā.

...ākums priekšnosacījums tradīcijai ir spējīgas jaunaudzes
...Patstāvīgās Latvijas laikā šo
...uzdevumu veica mūsu mākslas
..., studijas un mākslas skolas
...provincē. Samērā īsā laikā uzņēma un sazaroja mūsu pašu dzīves
...apdāvinātu mākslinieku sa...pulcinot nesot sevī līdzi Latvijas
...mūžu, no dzimtenes atšķeltu
...vairāk ir veidot
...pauzdes priekšpulkus. Vecās
...rindām izretinoties, tai nāk...ēmt vadību, sargājot un kop...vērtības. No tā ir atkarīga
...nacionālās kultūras nākotne vēl
...ilgos trimdas gados. Tā...rienul mākslas skolai un mākslas
...var būt neatsverama pozitīva
...To svētīgumu mēs īsti sapra...n novērtēsim pēc lielākās laika
...runa nav par kādiem īslai...„pārkrošošanās" kursiem un
...kas var tā sakot tikai no
...apmiglot ar gaistošu mākslas
...rasu. Te var rasties arī iedo...šietami, kas cēr bez nopietna
...pēdām ātri gūt panākumus,
...pat laurus. Nometnes dzīve
...nonīvilēt cilvēku ārējās gaitas
...taču gara pasaulē un tam...mākslā tas nozīmētu bezcerīgu
...staignāju. Ir jāpriecājas
...pasākumu, kur piedzīvojušu
...vadībā rit sajūsmas un prie...darbs, nopietns, pakāpe...kaldinātu izteiksmes līdzekļus
...prasmi.
...ka, Eslingenas latviešu
...skolai šo uzdevumu veikšanā
...vieta. Gadiem ilgi te strā...uzupurēšanos tiklab no va...kā arī no audzēkņiem. Atce...skolas izstādi priekš divi ga...mācekļu darbi bija redzami
...skatēs Eslingenā un citur.
...ka mācību gaita še no...uz drošiem pamatiem un ka ir
...sekmes. Nule atklātā
...darbu skate pilnā mērā ap...skolas labo slavu. Sorelz re...Ludolfa Liberta vadīto zī...un gleznošanas augstāko kursu
...darbnīcas mācekļu velkumi.
...rindiņu uzdevums kavēties
...autoriem, bet lai atļauts
...koplespaidu. Te vērojami
...talanti. Viņi uzrāda atzī...gatavību galvu zīmēju...svaigums, un ir darbi ar
...mākslinieciskū dzirkstīļumu,
...drošos uzmetumos ar
...kņi, kas apguvuši krāsu
...koloristiski dzīvi un
...kluās dabās, ainavās,
...aktu metos. Dažiem ir ie...mākslīgums tonu un krāsu
...uztverē, apdares elpo...darbi, kas drošī var parādīties
...skatēs.
...ieciešīgi un vērīgi izturē...audzēkņu personiskām tiek...izlūkām. Un šīs personības
...drīz dažā labā gleznojumā,
...pāri parasto akadēmisko
...Vienmēr. Krāsu kāpēs, apdarē,
...izmantošanā, uzdevuma risi...attiecībā pret redzamo pasauli,
...gleznieciskā masu un gaismēnas
...— vērojams arī kas ko...mūsu gleznieciības pēdējā gadu
...centieniem. Te nerunā ne
...vācieši, tā ir valoda, kas
...īpata latviešu gleznotājiem.
...sava akaņa, savs dzidrums un
...Šis mūsu gleznieciības
...pavediens atmirdz arī Eslingenes
...audzēkņu darbos. Šie pamati
...tālākai attīstībai un ne...darbam.
...tas vēl varēs turpinā...otra jaunaudzes kaldinātuve
...studija Fīšbachā, ko trīs
...doc. Jānis Šternbergs, ar
...panākumiem nule izbedza sa...mestaram aizceļojot uz ASV.
...Eslingenu? Mūsu vadītāju
...ar sabiedrības plenākums būtu
...atbalstīt vērtīgo pasākumu, ar
...iepotīes. Vai šis mazais atgā...dzirdīgas ausis?

Prof. Dr. Jānis Siliņš

RIŅŠ

i un aūsmū

LE

Te, uz sajauktās, zemās gultas
sviesta, palikusi kāda maza,
ļa zeķīte, tur — aizkritusi aiz
renas, pārsegtas kastes, kas Tabi-
kalpo tualetes galdiņa vietā —
viņas brūnā matu suka, citur
kal atstāts kāds cits niecīņš, pie
zes tomēr vajadzīgs un noderīga.
ofils visu atrod, pieskata, — no-
rtē, kas ņemams, kas atstājams,
aizmirstot dot arī pa padomam.
Labākās grāmatas noteikti jā-
n līdz, sevišķi bērnu literātūra.
augsies — vajadzēs, un neba
rs kur ko dabūsi!"
n viņš izmet no ceļa somas di-
apvalkātas sieviešu cepures,
nu mākslīgas ādas rokas somi-
dažus apģērba gabalus, kā arī
ākās meitenes Erikas īpašumu—
riskāto lelli, jūrnieku Oto, un
krāsas palikušo koka papagaiļi
tekās, un ieliek vietā ābeci,
matikas grāmatu, tautas dziesmu
jumiņu, Skalbes pasakas, Strau-
nus un Blaumani, cik nu viņiem
ēr no tā ir. Tas bērniem. Ta-
s vajadzībām atrod vietu vie-
dzejoļu antoloģijai un divu
staru noveļu krājumiem. Vēl
ēmu grāmata un bībele, kur,
ā aploksnītē iemestu, viņš jau
iekš starp lapām novietojis sle-
atstāto zelta desmitnieku, un
arī prāvā somiņa ir tik pilna, ka
būt vienīgi vēl avīzi tur varētu
zt.
Neraizējies neko, ka tā smaga,"
ēris sievas bažīgo skatu, Sims
rina. „Sieviete, divi bērni —
s tev palīdzēs. Vairums brau-
tak ir vīrieši."
zjoņo kāda ūsa, pavisam īsa
s. Ņoplukušā satiksmes auto-
uz pilsētu braukdami, viņi
cieši viens otram blakus. Sēž—
klusē. Sims tura uz ceļiem sa-
meitenes un jūt, ka smagāksis
s viņa mūžā būs tad, kad šis
dzīvībiņas noslīdēs tam no
a. Vai viņš tās kādreiz vēl
ēs, viņš, kam... nē, nē, tikai
ājam kļūt, tikai ne to!
aumiņ, Erika," viņš strauji pie-
s meitenēm, rādīdams caur lo-
„skatieties, bērni, cik skaidri
redz kaimus! Un tas baltais,
is, tur, tajos kūkumos, tas ir
s, tas tur vienmēr ir augšā...
jums patīk tādi kalni?" Un,
aidījis mazo atbildes, Sima
ežas pret sievu: „Rīt būs at-
ietus," viņš svarīgi saka, „un
..." Tabita mēmi noglāsta
piedurkni. Vārdi ir lieki.
kļi dzen cits citu. Drūzma,
, skaļas balsis, knāda. Ap-
virmo pūlis. Vēl pāris tik labu
izē mocošu stundu — un klāt
, kam viss jāizšķiļ. No stacī-
lpām iznāk vīrs ar sarkano
. Transports gatavs ceļam.
dievu, Tabit," Sims klusi
un liecas pie sievas pieres.
balta kā drāna. „Laimīgu
."
!" Tabita sabrūk viņa rokās.
c tu sūti mani projām... es
pie tevis...", viņa, vairs ne-
amās, skaļi ieraudas. „Kas
ums notiek... tas ir kā
... mēs vienmēr esam bijuši
..es jūtu..."
glāsta sievas matus, skūp-
aras no viņas acīm un pats
kā nelabā drudzī.
ķīte, muļķīte, mazā," viņš
r pūlēm dabū pār lūpām, „tā
būt, tici... Būs viss labi, ne-
.. esi stipra, audzini mazās,
Laumiņu, Tabit... ardievu."
brīdinājuma sauciens — de-
ceļ signālripiņu. Vilciens
stēties. Skarbi, nevaldīgi blā-
gons uzsāk slavisku dziesmu.
eni, gaviles, piedzērušu klai-

saķer bērnus, noskūpsta vi-
sievu, un tad metas ārā.
rakstīšu, Fil, katru dienu...
es drīz... zini... es gai-
Fil...", logā izliekusies, Ta-
zmisīgi mēģina pārkliegt

tēti...! Atā, atā, atā!", si-
stiņi vicina niecīgus lakatiņ-

ns aizslīd. Teofils Sims pa-
perona ar tukšu sirdi un
ršu mutē.
(Turpinājums sekos)

---

ma par DP aizcelošanu

ksts Göteborgs Handels- och
Tidning ziņo, ka zviedru rakst-
gs Dāgermans nodomājis sarak-
iskriptu filmai par DP aizceļo-
Vācijas. Filmas uzņemšana sāk-
den kādā Itālijas ostā un risi-
kuģim braucot uz Austrāliju.
būšot kāda starptautiska slave-
tā vārds vēl netiekot izpausts.
eks Stigs Dāgermans, kas nu-
dmašīnu atgriezies Zviedrijā,
ku laiku ārzemēs, kur centies
lities ar bēgļu izvietošanas pro-
Viņš piedalīties arī kā pasa-
glu pulkā, ar tvaikoni Anna
Italijas uz Austrāliju braucot.
pēlēs angļu valodā. Dāgermans
vairākus romānus un lugas.
dažas ar labiem panākumiem
vairākās Zviedrijas pilsētās.

Arveds Švābe

BIŠU KRĒSLIŅŠ

„Kad beigsim gaitas, sāktas
krievos, poļos?"
Balts lazdas spieķis elš un ņurd
uz mani:
„Ja krēsla nav, liec galvu gatves
ošos,
Līdz tirgū braucot pacels lopu
gani."

— „Vai nedzirdi skan zvanīzi rimzi
zvani,
Kas arī tevi aicina un gaida;
Vai smiltis acis grauž, ka nepamani:
No zelta troņiem princese jau
smaida.

Kā Dieva aizkreklā bez kāda baida
Cik naktis tā pie manis nedusēja,
Kad ceļi aizlija un juka klaidā,
Līdz laiki mitējās pēc jauna vēja."

Kad gursti, prasi kamenei: kur teci
Ar bišu krēsliņu kā ceļa sveci?

26. 6. 49.

Mākslas jaunaudze trimdā

Trimdas gados mūsu kultūras dzīvē izvirzās īpatas problēmas. Nerunāsim te par nelabvēlīgajiem ārējiem apstākļiem, ar kuŗu skarto varu arī latviešiem daudzkārt nācies un vēl aizvien nākas jo sāpīgi sadurties. Ne mazāk svariga ir šīs situācijas iekšējā puse. Proti — no vienas puses, dzīvodami Vakareiropas tautu vidē, mēs sastopamies ar viņu, gadu simteņu ilgā attīstībā augušo kultūru. Neviena tauta, pat dzīvodama savā dzimtā zemē, nevar izolēties, bet daudz ko ņem no eiropiskās pasaules kopmantojuma.

Salīdzinot savējo ar svešo un kopējo, mēs neapšaubāmi varam mācīties, un mums ir jāmācās. Taču ikvienas tautas patstāvīgu eksistenci attaisno ne spēja ņemt sev noderīgo, bet gan spēja ko dot: radīt un rādīt savējo. Tā ir problēmas otra puse: kā neizklist un neizķīst svešā vidē bet glabāt, kopt un tālāk veidot patstāvības iekrāsoto savu gara dzīvi, savu latvisko tradiciju. Šīs latviskās tradicijas nodibināšana un nostiprināšana mūsu tēlotājās mākslās, gan iecerēta kopš pagājušā gadsimta 90-tiem gadiem, bija galvenais pamats un dzinejspēks Latvijas patstāvības laikā. Objektīvam vērotājam un vērtētājam jāatzīst, ka šais nedaudzos laimīgajos gadu desmitos bija gūti panākumi. Bet ikviena tradicija dzīvo un izkopjas pasaudžu ritmā.

Nepieciešams priekšnosacījums tradicijas pulsācijai ir spējīgas jaunaudzes izkopšana. Patstāvīgās Latvijas laikā šo svarīgo uzdevumu veica mūsu mākslas akadēmija, studijas un mākslas skolas Rīgā un provincē. Samērā īsā laikā uzplauka un sazaroja mūsu pašu dzīves vidē jaunu apdāvinātu mākslinieku saime. Šveŗumā nesot sevī līdzi Latvijas gara elpu, mums, no dzimtenes atšķelšanās, varbūt, vissvarīgāk ir veidot jaunās paaudzes priekšpulkus. Vecās paaudzes rindām izretinoties, tai nākties pārņemt vadību, sargājot un kopjot mūsu vērtības. No tā ir atkarīga mūsu nacionālās kultūras nākotne vēl nepārredzami ilgos trimdas gados. Tālab ikvienai mākslas skolai un mākslas studijai var būt neatsverama pozitīva nozīme. To svētīgumu mēs īsti saprastīsim un novērtēsim pēc lielākā laika atstarpes.

Protams, runa nav par kādiem īslaicīgiem „pārskološanās" kursiem un studijām, kas var tā sakot tikai no ārienes apmiglot ar galstošu mākslas disciplīnu rasu. Te var rasties arī iedomīgi diletanti, kas cer bez nopietna darba un piepūles ātri gūt panākumus, jā, varbūt pat laurus. Nometnes dzīve gan var nonivilēt cilvēku ārējās gaitas un apstākļus, taču gara pasaulē un tamlīdz arī mākslā tas nozīmētu bezcerīgu un pelēcīgu staignāju. Ir jāpriecājas par katru pasākumu, kur piedzīvojušu meistaru vadībā rit sajūsmas un prieka apstarots darbs, nopietns, pakāpenisks, lai kaldinātu izteiksmes līdzekļus un amata prasmi.

Nav šaubu, ka Eslingenas latviešu mākslas skolai šo uzdevumu veikšanā nākas goda vieta. Gadiem ilgi te strādāts, prasot uzupurēšanos tiklab no vadītājiem, kā arī no audzēkņiem. Atceros šīs skolas izstādi priekš divi gadiem; dažu mācekļu darbi bija redzami arī mākslas skatēs Eslingenā un citur. Tie liecināja, ka mācību gaita še nostādīta uz drošiem pamatiem un ka ir gūtas teicamas sekmes. Nule atklātā audzēkņu darbu skate pilnā mērā apstiprina skolas labo slavu. Sevišķi redzami prof. Ludolfa Liberta vadīto zīmēšanas un gleznošanas augstāko kursu un meistardarbnīcas mācekļu veikumi.

Nav šo rindiņu uzdevums kavēties pie atsevišķiem autoriem, bet lai atļauts īsi izteikt kopiespaidu. Te vērojami daži apsološi talanti. Viņi uzrāda atzīmības cienīgu gatavību galvu zīmējumos; vērojams svaigums, un ir darbi ar valdzinošu mākslinieciskū dzirksti jumu, it īpaši rotaļīgi drošos uzmetumos ar otu. Ir audzēkņi, kas apguvuši krāsu valodu ,prot to koloristiski dzīvi un skanīgi saskaņot klusās dabās, ainavās, ģīmetnēs un aktu metos. Dažiem ir ievērojams smalkjūtīgums toņu un krāsu ziedu attiecību uztverē, apdares elpojums; ir darbi, kas droši var parādīties nevien audzēkņu skatēs.

Vadītājs ir iecietīgi un vērīgi izturējies pret audzēkņu personiskām tieksmēm un izjūtām. Un šīs personības iezīmes atmirdz dažā labā gleznojumā, kas sniedzas pāri parasto akadēmisko darbu līmenim. Krāsu kāpēs, apdarē, pretstatu izmantošanā, uzdevuma risināšanā attieksmē pret redzamo pasauli, maigā gleznieciskā masu un gaismēnas pludinājumā — vērojams arī kas kopējs ar mūsu gleznieciības pēdējā gadu desmita centieniem. Te nerunā ne franči ne vācieši, tā ir valoda, kas tuva un īpata latviešu gleznotājiem. Tai ir sava skaņa, savs dzidrums un lirisks maigums. Šīs mūsu gleznieciības kopējais paveidiens atmirdz arī Eslingenas skolas audzēkņu darbos. Šie pamati ir kāla raženai tālākai attīstībai un neatlaidīgam tālākam darbam.

Cerēsim, ka tas vēl varēs turpināties. Kāda otra jaunaudzes kaldinātuve — grafikas studija Fišbachā, ko trīs gadus vadīja doc. Jānis Šternbergs, ar krietniem panākumiem nule izbedza savas gaitas, meistaram aizcelojot uz ASV. Kā būs ar Eslingenu? Mūsu vadītāju personu un sabiedrības pienākums būtu iespējami atbalstīt vērtīgo pasākumu, ar ko varam lepoties. Vai šis mazais atgādinājums atradīs dzirdīgas ausis?

Prof. Dr. Jānis Siliņš

---

500 IZRĀDES

Latviešu teātris Eslingenā, atgriezies no gaŗākas turnejas, svētdien, 24. jūlijā, nospēlēja savu 500. izrādi trimdā. Ar to nu ir sasniegts skaitlis, kas vēl priekš pāris gadiem būtu licies gluži neticams. Varētu šo apaļo un izcilo skaitli papildināt vēl ar dažiem citiem: sagatavoti pavisam 14 inscenējumi, nobraukti 28.000 km, apciemojot nometnes, izrādes noskatījušies 220.000 apmeklētāju... Un tomēr, lai cik iespaidīgi, tie ir tikai sausi dati. Nav vēl izgudrotas mēru vienības, kuŗās ietvert un skaitļos pārvērst dzīvo garu. Bet taisni to ir sniedzis un uzturējis latviešu teātris.

Vēl nesen Latvijas slejās īsu atmiņu skicējumu pushumoristīgā garā sniedza šā teātŗa direktors un režisors Jānis Lejiņš. Aiz skopajām rindiņām un anekdotiskajiem gadījumiem uzmanīgs lasītājs tomēr varēja samanīt dziļu nopietnību, nodošanos savai lietai par spīti visām grūtībām, jo tikai šīs īpašības ļauj humorā pārvērst atgadījumus, kas dažkārt sāpīgi skāruši vienu vai otru ansambļa dalībnieku vai visus kopā. Kas gan izskaitļos enerģijas patēriņu vai noguruma koeficientu, ko prasījusi, piem., viena pati turneja, kad 18 dienās sniegtas 19 izrādes ar nemitīgiem, nogurdinošiem pārbraucieniem satveicētā un smagi piekrautā autobusā? Jeb varbūt šie pūliņi augsti atalgoti? Te nu vistiešāko atbildi varētu dot tā pati sausā matēmatika. Nebūs grūti aplēst, cik „augstu" atalgojumu var saņemt, ja, piem., vidēji apmeklēta izrāde dod ap 400—500 DM. Ar to sedzami smagi techniskie izdevumi (dekorātīvais ietērps, transports u. c.) un atlikums beidzot sadalāms uz 30 vai vairāk galviņām, ieskaitot technisko personālu.

Taču ne par to šoreiz gribējām runāt. Visu to jau arī varbūt kādreiz aplēsīs, — kad rakstīs grāmatas par trimdas teātri. Bet kas gan izdibinās šo noslēpumaino 220.000? Smaidi un asaras, skumjas un prieks, sāpes un līksmība — simttūkstošu sejās un dvēselēs! Kā dzidra straume viss tas ir veldzējis un šķīstījis mūsu plašo trimdas saimi, ļaujot pa laikam brīvi uzelpot nometnes dzīves pelēcībā. Brīvi uzelpot mākslas un dzimtenes gaisu!

Jo visi tie ir bijuši mūsu pašu tautas autori, ko šis teātris rādījis.

Klasiķi, jaunākā paaudze un visjaunākie. Blaumanis, Rainis, Brigadere, Lejiņš, Zīverts, Anšlavs Eglītis, Teodors Zeltiņš. Vecie un jaunie — abi vienlīdz svarīgi. Ja vecie sniedz mūsu drāmas labākos paraugus, tad jaunajiem nepieciešama iespēja augt. Un teātris to viņiem ir devis. Ir gluži aplami un noraidāmi tie spriedumi, kas dažkārt pārrunās dzirdēti: vai labāk nebija ņemt to pašu Blaumani vai Raini nekā jauno, kas vēl nesasniedz tādu gatavību, dažkārt arī ieved mūs svešākā vidē, kaut svešuma jau tā diezgan pašā reālitātē? Nedrīkst aizmirst vienu: ir jāaug jauniem autoriem, ja teātris negrib sastingt un pamirt. Jeb vai šo jauno atradīsim gatavu priekšā, pēc plāna un grafika saražotu, kad atgriezīsimies dzimtenē? Ja tēlotā vide ir svešāka, tad — to ar savām acīm ir skatījis latviešu autors un devis tai savu īpatnējo iztulkojumu. Tā lielie literārie tēli piedēr visām tautām kopīgi, un tomēr katra tiem piešķir sāvus īpatus vaibstus. Kādēļ lai mēs to liegtu saviem autoriem?

Atkārtosim tātad: šie simttūkstoši ir veldzējušies skaidrā latviskās mākslas straumē. Cik tūkstoši starp viņiem ir bijusi jaunatne, kam garīgā Latvija te pavērās pirmoreiz un kas viņas veltes kā dārgāko mantu paņems līdz tālā svešumā, lai tur vēl ilgi piemīnētu un tādējādi domās lolotu arī īsto Latviju, kas reiz viņus aicinās? Ja viņiem nepietrūks spēka atgriezties, varbūt tad sava daļa nopelnu tur būs arī teātrim.

Vēl trešo funkciju attiecībā uz jaunajiem un mūsu nākotni ir veicis latviešu teātris Eslingenā. Tas ir piesaistījis jaunus, apdāvinātus tēlotājus. Vai mēs neredzējām šajā pašā Brigaderes lugā brīnišķīgi atraisāmies vienu Olgu Ūdri, vienu Edgaru Gulbergu, Gunāru Vērenieku? Tiesa, kaut gados jauni, viņi gan nav vairs gluži iesācēji. Bet — spēlēt atbildīgās lomās kopā ar visizcilākajiem, — tā vien jau ir skola, ko nevar pietiekami novērtēt. Iespējams gan, ka šajā virzienā teātris varēja sākt jau agrāk un paveikt vairāk, bet, apstākļus sīki nepārzinot, par to grūti spriest.

Kad nu šinīs dienās zilais teātŗa autobuss izvizināja pa nometnēm pēdējo lielāka stila inscenējumu, tad, šķiroties, daudzās acīs iemirdzējās asaras, skumju un prieka asaras reizē, jo prātā dziļi iegulusi bija lugas pēdējā aina: divi jaunieši, rokās saķērušies, aiziet pretim savai nākotnei, kamēr dzidrajā naktī, it kā tieši viņiem domāta, izskan dziesma „Augstu laimi tiem!"

„Jā, augstu laimi tiem, kas sasniegs, uzvarēs un pārnāks, mūsu jaunatnei un jaunībai, visiem drošajiem un ticīgajiem, kuŗus stiprināt mums ir bijusi laime," saka Eslingenas latviešu teātris, noslēdzot savu lielo darba posmu.

Noslēdzot, — vai tas nozīmētu izbeidzot? Nē, gluži tik ļauni tas nav. Kaut ansamblis saplok arvien vairāk, un nule ceļā pošas atkal vairāki dalībnieki, atlikušie darbu turpinās, kaut arī šaurākā apjomā un ar citiem principiem.

Lai nedalīts trimdinieku paldies tiem, kas šo pasākumu organizējuši un vadījuši, direkcijai — J. Kājiņam, J. Lejiņam, K. Veicam, visai „vecajai gvardei" ar Liliju Štengeli, Skaidrīti Penci, Anci Rozīti, Elzu Tauriņu, Elvīru Līcīti, Irmu Graudiņu, Augustu Mitrēvicu, Valfrīdu Streipu, Reini Birzgali, Jāni Neimani, tāpat visiem jaunajiem entuziastiem, no kuŗiem daži, kā Sala un Melkerte, arī līdzi darbojušies turpat visus trīs gadus! Sevišķa pateicība dekorāciju meistaram prof. J. Kugam, kas, dažkārt jau priekškaram atveroties, izraisījis prieka šaltis. Beidzot lai godam minēti tie, kas paši allaž palikuši neredzami, bet kopīgā darbā jo centīgi roku pielikuši: kases turētāja Milda Birzgale, skatuves meistars Ernests Ūdris, izrāžu vadītājs Eriks Grīnbergs, apgaismotāji Fr. Lepnis un J. Mintiks („divdabis"— arī aktieris reizē), rūpīgā un lietpratīgā kostīmu gatavotāja Elza Šmite. Žēl, ka ne visiem ansambļa dalībniekiem bijis lemts kopīgos priekos un bēdās sagaidīt apaļo 500!

Jubilejas izrādē teātŗa saimi personīgi un ar veltēm sveica Eslingenas kolonijas izglītības un kultūras daļas vadītājs prof. E. Laimiņš un mākslinieku apvienības priekšsēdis prof. A. Annuss. Bija daudz ziedu.

J. K.

Ksenijas Brantes dziesmu vakars Eslingenā

Ka Brantei ir ļoti pievilcīga balss, to laikam nenoliegs neviens. Un tāpat neapstrīdama ir viņas prasme šo balsi pārvaldīt. Ilgā un neatlaidīgā darbā šeit ir panākts ļoti — lai neteiktu pārsteidzoši — daudz. Ja vēl izceļam viņas techniski teicamo priekšnesumu māku, tad bez apdomāšanās jāatzīst, ka mūsu priekšā ir perfekti sagatavojusies dziedātāja.

Diemžēl, Brantes dziedājumam pagaidām gan piemīt arī kāds trūkums, vai, manis pēc, sauksim to par šaurību, proti — Brantei šimbrīžam vēl viss skan puslīdz vienādi; vienalga, vai dziesmā runa ir par laimi vai nāvi, par sauli vai nakti — Brantes priekšnesuma krāsa caurmērā tomēr paliek viena un tā pati. Viņas dziedājums gan allaž cieši saistīts ar tādiem jēdzieniem kā intonācija, tonis, elpa, rezonance, bet tas pārāk bieži paslīd gaŗām tādām parādībām kā ekspresija, raksturs, krāsa un iztēle. Dziesma kā psiholoģiskas dabas pasaule Brantes sniegumā līdz ar to allaž atklājas visai skopi, un baidos, ka tas arī ir augšminētās šaurības galvenais iemesls. Daudzi dziedātāji tieši šī apstākļa vārdā visu mūžu ir bijuši nosodīti būt tikai viduvējības. Negribētos pieņemt, ka tas varētu draudēt arī Brantei, jo, kā jau teikts, viņas balss kultūra, dziedājuma techniskā kvalitāte šimbrīžam ir patiesi jau gluži nevainojama, lai neteiktu, ka perfekta.

V. Dārziņš

Rīgas filma ražos latviešu skaņu plates

Mūsu rosīgie kino darbinieki, kas trimdā grupējas ap inž. Jekstes vadīto Rīgas filmu, raduši iespēju izveidot vēl vienu jaunu pasākumu, kam veltījama izcila uzmanība — šī sabiedrība sāks latviešu skaņu plašu ražošanu. Skaņu plate, tāpat kā grāmata un laikraksts, būs latviskā balss un nacionālā gara stiprinātāja nevien mums pašiem, izklīstot svešās zemēs, bet arī labs propagandas ierocis.

Skaņu plašu repertuārā vispirms paredzētas patriotiskās dziesmas, tautas dziesmu atskaņojumi, kā arī mūsu labākie instrumentālisti un vokālisti. Lai jau laikus šim pasākumam nodrošinātu tautiešu atsaucību, nometnes, organizācijas un iestādes lūgtas paziņot sabiedrībai Rīgas filma ('21a/ Blomberg-Lippe, Neutorstrasse 61), cik lielu skaitu plašu tās varētu izlietot resp. abonēt, tāpat iesūtīt ierosinājumus un vēlējumos repertuāra izvēlē.

Portreja / Henrija Moora stāsti. J. Miķelsona apgāds, 1949.

Henriju Mooru gribētos saukt par aistētisko jutoņu un noskaņu gūstekni. Šādā aistētizētā atmosfairā viņš audzis, pēc tādas jutis alkas tālākajā dzīvē, interesēdamies gan par tēlotājām mākslām, gan par mūziku, gan literātūru. Gūstniecības momentu te saskatām tajā ziņā, ka Henrijs Moors reti kad spējis savu jutoņu un noskaņas pakļaut mākslinieciski organizātoriskai gribai; aistētiskās jutoņas un noskaņas valda par viņu, pastāvīgi turēdamas to tikai vielas virspusē un tādējādi tuvinādamas vai nu izkrāšļotai salonliterātūrai vai arī pasaldenam sentimentālismam.

Nule teiktais viscaur manāms Henrija Moora jaunajā stāstu grāmatā Portreja. Visiem varoņiem te ir kaut kas no autora pasaules izjūtas, un viņš to cenšas visādi pasvītrot, dažubrīd nokļūdams snobiskā pazā. Piemēram, Laura uzdāvina Martam zilā safjānā iesietu Omara Heijama dzejas franču izdevumu, bet, kad nu Marts sāk to lasīt, tad izrādās, ka attiecīgais teksts vārdu pa vārdam ņemts no šīs dzejas latviešu izdevuma A. Kurcija tulkojumā. Kā redzams, franču izdevums bija vajadzīgs, lai tēlojamais varonis izrādītos smalkāks... — Tā tas pirmajā stāstā. Otrā varoņa dvēsele atklājas burvīgā naktī, kad ķirši zied, trešajā virspusīgi aistētizēto atmosfairu pārstāv divi gleznotāji, ceturtajā aistētisms kļuvis par bīstami slimīgu kompleksu, piektajā redzam tikpat pataloģisku iemīlēšanos dārgakmeņos.

Lai stāsts intrigētu, lai attiecīgās jutoņas un noskaņas vairāk saviļņotu lasītāju, tad Moora varoņi palaikam ir saldi milētāji un vienmēr vai nu traģisti mirst, vai arī garigi sabrūk. Protams, efekts radīts, bet tas ir lēts. Šo lētumu vairo Moora stils, kuŗā netrūkst saldināta lirisma; šo lētumu jo spilgti atsedz ļoti vaļīgā stāstu uzbūve. Ja šai ziņā autoram būtu veicies labāk, tad, piemēram, ar Dārgakmeņiem viņš būtu mūsu literātūrai devis tiešām noveli ar savdabīgu sižetu un pirmreizīgu galveno varoni, tad arī Portrejā būtu radies itin glīts stāsts no bohēmiešu dzīves. Piebilstams, ka Dārgakmeņu nobeigums it kā atgādina Anšlava Egliša Biminitas ticību vai tā paša autora Uguns pilsētu.

Teicami veidots Moora stāsts Zirneklis, kaut arī tas, liekas, kaut ko atgādina. Šā vai tā, vispirms te sastopamies ar attiecīgā kompleksa rūpīgu tēlojumu, ar šī kompleksa attīstības pakāpenisku parādīšanu līdz traģiskai liktenībai; otrkārt, te ir nemākslots, tīkams stils; treškārt, tas ir vienīgais stāsts šai grāmatā, kam stingra, pārdomāta uzbūve. Ja Henrijam Mooram tā veiktos turpmāk, viņa literārā darbība iegūtu citu nozīmi, citu svaru.

Jānis Rudzītis

Arī Brazilijā krājas latviešu gara vērtības

Latviešu ieceļotāju skaitam Brazilijā pieaugot, rosīgāka top arī kultūrālā dzīve, latvieši sāk ciešāk organizēties un veidot pasākumus, kas kopo un krāj latviskās gara vērtības un stiprina mūsu tautiešus šai zemē.

Aprīlī Brazīlijā ieradās baritons A. Glinskis, jūnijā iebrauca 26 latviešu ģimenes, starp viņām arī literārts Arnolds Rasa-Skujiņš. Tautiešiem — ieceļotājiem daudz palīdz Jānis Veiss, kas kopš gada strādā par sekretāru šejienes konsulātā.

Dziedonis A. Glinskis sākumā apmetās pie paziņām Vārpas kolonijā, bet tagad pārcēlies uz Sao Paulo, pilsētu ar divi miljoniem iedzīvotāju, kur izveidojies krietns latviešu centrs. Glinskis jau uzstājies vairākos koncertos. Pirmais sniegums — mūsu tautas dziesmas — bija latviešu klausītājiem, kas tik augstvērtīgu latviešu koncertu Brazīlijā dzirdēja pirmo reizi. Nākamais koncerts notika S. Luisa kolledžas plašajā auditorijā un bija ne mazāk sekmīgs. Pirmais solis tieši braziliešu publikā būs viņa koncerts 8. augustā, ko pilsētas kultūras departaments rīko mūzikas un dziesmu draugiem.

Sao Paulo latvieši mūsu tautas nozīmīgākās dienās mēdz pulcēties kopā. 12. jūnijā notika dievkalpojums luterāņiem, pieminot boļševiku terrora upuŗus; 15. maija atcerei bija vairākas internas sanāksmes, bet 25. jūnijā Brazīlijas latviešu palīdzības komitejas rīkotajā Jāņu vakarā pulcējās 200 latviešu. Pie vietējās dzīves izciliem notikumiem pieskaitāmi arī iecienītā mācītāja S. Ladusāna apmeklējumi Vārpas, Nova Odesas un Sao Paulo latviešu kolonijās.

10. jūlijā pārvēlēja Sao Paulo latviešu luterāņu draudzes pirmo padomi, kas darbojās no pag. gada 20 jūnija. Tajā ievēlēja: L. Rudziti, inž. J. Kasparu, O. Lezdkalnu, inž. P. Reichmani, M. Virbuli un P. Rasmani. Vairāk nekā gadu jau darbojas arī inž. J. Rudzīša vadītais Latviešu kultūras archīvs Brazīlijā. Archīvam domātie materiāli sūtāmi Latvijas konsulātam — R. Quintino Bocaluva, 176, 4-o, sala 417, Sao Paulo.

Sao Paulo, jūlijā. J. Ābolinš.

KULTŪRAS CHRONIKA

Marisam Vētram, kas kopš kāda laika ir Halifaksas konservātorijas operas skolas direktors, šīs pilsētas 200 gadu pastāvēšanas svainību rīcības komiteja uzdevusi iestudēt Mocarta operas Dona Džiovani uzvedumu. Vētra darbu jau sācis un tajā piedalās viņa audzēkņi. Iebilstot pret kāda diletantiska operetes inscenējuma pielaišanu svinībās, Vētra iesniedzis rīcības komitejai protestu, tajā pašā laikā uzaicinot Halifaksas pilsētas vecāko noskatīties operas skolas mēģinājumos, lai pārliecinātos par nopietnību, ar kādu jātuvojas patiesai mākslai.

Pazīstamā franču rakstniece Kolete, kuŗas brāzmaino dzīvi savā laikā pārrunāja literātūras salonos un plašās lasītāju aprindās, nolēko drīzumā izdos kāds Parīzes apgāds.

Eslingenas baletstudijas audzekņu vakars

Žēl, ka Eslingenas baleta studija nav bijusi Mežuļa rokās jau no pašiem pirmajiem gadiem; rezultāts, jādomā, tad būtu vēl krietni iespaidīgāks nekā tagad. Vecs skautmāsters, radis saprast un vadīt jauniešus, rūdīts baleta aroda pratējs, Mežulis skolas vadītāja un audzinātāja postenī ir vīrs īstajā vietā, tādēļ arī darba sekmes ir nepārprotamas.

Studijas vakarā, kas notika 23. jūlijā, Eslingenas teātrī, kā redzams, bija reprezentēta tikai daļa audzēkņu, — paši spējīgākie resp. gatavākie. Ja tas, no vienas puses, arī nedeva pilnīgu pārskatu par skolu kā tādu, tad katrā ziņā cēla vakara kvalitāti.

Šķiet, ka par zināmu kvalitāti varam runāt jau ar pilnām tiesībām, jo gandrīz visi vakarā redzētie audzēkņi uzrāda i savu daļu apdāvinātības, ir arī jau diezgan zīmīgu technisku veiksmi. Programmā, bez paraugstundas demonstrējumiem bija arī divertisments, kur jaunās Terpsichoras audzēknes dažkārt plūca itin respektējamus laurus. Choreografiski vērtīgākie iestudējumi — Rudens tauriņš un Ķiniešu deja.

V. D.

Latviešu akadēmiķi Argentīnā organizējas

Pēdējā laikā lielu rosmi parāda Latviešu savienība Argentīnā, kuŗā apvienoti 240 turienes tautiešu. 11. jūnijā pie savienības nodibinājās akadēmiskā sekcija, kuŗā apvienoti studijas beigušie, pārtraukušie un studējošie. Sekcija darbojas prof. L. Slaucitāja, mag. oec. J. Bites un prof. K. Kļaviņa vadībā, un var kļūt svarīgs faktors turienes latviešu sabiedriskās dzīves aktivizēšanai. Argentīnā vēl aizvien pastāv divas latviešu komitejas, bet ir cerības, ka drīzumā tās apvienosies. Organizācija ir apolitiska, jo vietējie likumi noliedz kultivēt separātu nacionālismu. Sekcijas vadība cenšas ieinteresēt turienes universitātes un studentus par latviešu studentu likteni. Vācijā. Romāņi-spāņi, itāļi un franči turas cieši kopā, bet par pārējo likteni argentīniešiem ir maza interese.

Pie Argentīnas latviešu savienības vēl darbojas amatnieku, sporta, kultūras uc sekcijas. Pastāv spāņu valodas kursi, koris, teātris un baleta studija bij. eslingenieša baletmeistara Ērgļa vadībā. Bērniem māca latviešu valodu, Latvijas vēsturi un ģeografiju.

Vēstulē redakcijai kāds Argentīnas latvietis raksta, ka Argentīnas valdības imigrācijas komisija, kas, kā jau agrāk ziņots, maijā devusies uz Eiropu, vispirmā kārtā pieņemšot izceļošanai tos, kam būšot sagādāts galvojums par darbu un dzīvokli. Šādus galvojumus komisijai esot nodevuši arī daudzi mūsu tautieši. Tādēļ tiem latviešu DP, kas Vācijā jau sapēmuši Argentīnas „Promise of Visa" un kam radi vai pazinas devuši galvojumus, ieteicams painteresēties pie IRO vai Argentīnas konsula, vai viņu vārds ievests komisijas sarakstos.

Tērpi ar vienu piedurkni
UN GREIZU KAKLA IZGRIEZUMU

Parīzes vasaras modes jaunumi

Pašķirstot Parīzes jaunākos modes žurnālus, durvis acīs trīs lietas: modeļos izteiktā sievišķība, modeļu vieglums un piemērotība jaunatnei, bet par visu vairāk nesimetrija. Svārku gaļums nostabilizējies uz 35 līdz 37 cm no zemes, un eleganta parīziete izvēlas vai nu zvana veida, vai arī gludus svārkus. Galvenais noteikums tikai, lai tie nebūtu darināt pārāk pieguloši.

Šī italiete uz Spāniešu kāpnēm Romas Trīsvienības baznīcas priekšā demonstrē moderna pēcpusdienas tērpa modeli. Tērps gatavots no apdrukāta zīda, pie kam apaļie baltie raksti uz melnā pamata akcentā griezuma vertikālās līnijas, kā arī uzšūto „zvanu" horizontālās vīles, tā kā padarot platākus ļoti šauri grieztos svārkus.

Vēl nesen pie tērpa un svārkiem redzētie papildinājumi, volāni un piešuvumi pazuduši. To vietā radies jauns modelis, ko žurnālos dēvē par zīmuļa siluetu. Tieši tādēļ daudziem svārkiem sānos vai mugurā ir iegriezums, lai atvieglinātu kustības. Parīzes modes diktātoru aprindās domā, ka šī slaikā līnija būs galvenā noteicēja arī rudens modeļiem, ja vien godā atkal nāks labie vilnas audumi.

Pēdējās nedēļās Parīzes modes namos aizvien mazāk redz klasisko mēteli: to pilnīgi padzinuši apmetņi, bolero un dažādas jakas visdažādākajā izstrādājumā. Vasaras mētelis, tā vien liekas, drīz piederēs pagātnei. Vēl stingru vietu nav iekarojuši arī tērpi ar kailajiem pleciem, pie kuŗiem paredzēts mazs apmetnis. Pēc zīmējumiem secināms, ka viens otrs modelis ir tik pārdrošs, ka drīzāk piemērots piudmalei, nevis nopietnākam vai vakartērpam. Pēc laikrakstu ziņām arī izriet, ka Parīzē ļoti šaubās, vai šie tērpi izturēs pirmās ungunskristības.

Pēc modes žurnāliem redzams, ka nesimmetrija pār visām lietām izpaužas kakla izgriezumā. Ilgāk skatoties, var jautāt: vai izgriezums ir apaļš vai ovāls, vai tas ir kvadrāts vai greizs četrstūris? Tērpa valkātāja savukārt ar sprādzi vai kādu saspraužamo adatu kakla izgriezumu var vēl vairāk pārveidot. Pie nesimmetriska kakla izgriezuma piederas arī nevienmērīgi izkārtoti pogcaurumi, pogas un rāvējslēdzēji. Kāds vasaras tērps žurnāla modelī pogājams no muguras kreisās puses līdz labajam plecam. (Vai valkātāja pati var šādu tērpu aizpogāt un atpogāt?) Citas kleitas atkal pogājamas sānos, pie kam pogu rinda sākas tūlīt zem paduses. Nereti zīmējumos redzamas vakarkleitas ar tikai vienu piedurkni. Cimdu rūpnieki atbalsta šo nesimmetriju, ieteikdami cimdus, no kuŗiem labās rokas ir īss, bet kreisās garš. Kreisais cimds savukārt papildināts ar jostveidīgu pagarinājumu, kas sākas pie elkoņa un kuŗu var pārlikt pār plecu vai arī apsiet ap bezpiedurknes roku. Ļoti iespējams, ka šī ideja atgriežas kādā līdzīgā veidā rudenī pie vilnas tērpiem, ievērojot to, ka pašreiz ļoti modē cimdu kombinējumi.

Jaunas vasaras modes otra raksturīga iezīme ir kabatas. Ar kabatu palīdzību sevišķi cenšas izteikt gurnu līniju. Uzšūtas vai gurnu līnijā pievienotas kabatas parasti veidotas ļoti greznas. Bieži kabatas ir ar ablem galiem vaļējas, kas vēl vairāk izteic to dekorātīvo nozīmi. Molinē šādām vaļējām kabatām vidū iešuj pogu, radīdams divu ar galiem savienotu piltuvju iespaidu.

Runājot par rudens jaunumiem, Parīzē zilē, ka modē būšot maigas un tīkamas krāsas. Pašreiz šķiet, ka arvien vairāk par modernām sāk uzskatīt tumši pelēku, maigi riekstu brūnu, kā arī gluži jauna „maisījuma" zilu krāsu. Ae.

„JĒL NEVAICĀ..."

Nesen kāds sērs jautājis britu pasta ministram, vai viņam esot zināms, cik sainīšu nosūtījuši Anglijā nodarbinātie ārzemju strādnieki saviem piederīgiem un paziņām Vācijā. Sērs interesējies arī, vai pasta ministram esot zināms šo sainīšu saturs un vērtība.

Laimīgā kārtā neviens nav jautājis — par kādu summu, cik un kādus kaŗam svarīgus materiālus britu eksportfirmas nosūtījušas Pad. savienībai un tās satelītiem, jo tādā gadījumā sainīšu sūtīšanu aizliegtu.

Slēdzis darījumus ar visām zemēm,
bet nevienai nav bijis uzticīgs

Parīzē nupat iztiesāta prāva pret bezpavalstnieku Jozefu Joanoviču, kas apvienots spiegošanā par labu dažādām valstīm, kā arī sadarbībā ar Gestapo un vācu armijas atbalstīšanā okupācijas laikā. Neraugoties uz smago apsūdzību, apvainotais tiesā visu laiku rādīja smaidīgu un bezrūpīgu seju.

Prāvas gaitā atklājās viens no fantastiskākajiem dzīves stāstiem, kādus jebkad prokurors attēlojis savā apsūdzības runā. Pirms desmit gadiem Jozefs Joanovičs bijis nabadzīgs lupatlasis, analfabēts, bez graša naudas pie dvēseles. Kaŗa laikā viņš pēkšņi avansējis par melnā tirgus karali vācu okupētajās zemēs Eiropā, piegādādams vācu armijai metallu apbruņojumam, saraušot kapitālu 10 milj. mārc. sterl. apmērā. Tai pašā laikā viņš kā briţu aģents palīdzējis angļu izpletņu lēcēju vienībām cīņā pret vāciešiem. Pēc kaŗa veiklais tirgotājs apmeties Parīzē un iestājies franču policijas dienestā par informātoru. Bet ar to vien neaprobežojās viņa darbības lauks. Kā bankieris Jozefs Joanovičs nodarbojās ar naudas operācijām, figurējot par vidutāju starp Franciju, Beļģiju un citām Eiropas valstīm, apgrozīdams kopsummā vairākus biljonus mārc. sterl. Ir norādījumi, ka Jozefs kādu laiku darbojies arī par Pad. savienības aģentu.

Joanovičs dzimis Besarabijā. Pirms kaŗa ar Pad. savienību viņš okupētajā Francijā uzdevies par krievu emigrantu. Tad viņam izdevies pierunāt kādu franču augstāku valsts ierēdni izdot tam Rumānijas pavalstnieka dokumentus. Vācu laikā viņš atzīts par žīdu tautības bēgli, un kā tādam viņam draudējusi koncentrācijas nometne, bet drīz vien tam izdevies izspiest no kādas augstākas vācu militāras iestādes apliecību par ārisku izceļšanos, paliekot tās pašas iestādes dienestā par vienu no galvenajiem vācu armijas aģentiem Francijā.

Bet ar to vēl nebeidzās viņa dzīves daudzējādība. Savā dzīves vietā, Parīzes nomalē, Jozefs Joanovičs bija labi pazīstams, godīgs ģimenes tēvs, filantrops, kas izdeva milzīgas summas trūcīgu ļaužu atbalstam, kas palīdzēja jauniešiem tikt uz priekšu. Pats viņš redzami simpatizēja kreisā spārna politikai.

Apsūdzības raksta beigās teikts: „Šim vīram, šķiet, praktiski bijusi darīšana ar visām zemēm, bet nevienai viņš nav bijis uzticīgs. Kad vāciešiem bija atstājuši Franciju, tas izteicies kādam draugam: „No vāciešiem nopelnīju daudz naudas, tagad ierausu atkal daudz naudas no amerikāņiem." Tiesā pierādījās viņa sadarbība ar Gestapo un vairākkārtīgo miljonāru Jozefu Joanoviču sodija ar ieslodzījumu cietumā uz 5 gadiem, ar naudas sodu 600.000 franku apmērā un pilsoņa tiesību zaudējumu uz visu mūžu. Bez tam paredzēts konfiscēt no viņa īpašuma valstij par labu 50 miljonus franku.

Katastrofa padomju atomu pilsētā
Pirmā pratināšana un pamošanās Liepājā

Atomu problēma un atombumbu produkcija aizvien vairāk nodarbina ļaužu prātus visā pasaulē. Par progresu amerikāņu atombumbu ražošanā un lielajām fabrikām Jaunmeksikā lasīts daudz, turpretim par krievu atomu pētniecības gaitu dzirdēti vienīgi noslēpumaini minējumi. Gan runāts par jaunu atomu pilsētu izveidošanu viņpus Urāliem, bet par darbu un sasniegumiem tajās trūkst jebkādu tuvāku ziņu. Tagad vācu žurnālistam Fricim Vagertam izdevies nointervēt Dr. Edmundu P., kas dzīvojis un strādājis krievu atomu pilsētā Katapulskā. Vācijas kapitulācijas posmā šis vācu zinātnieks strādāja atomu pētīšanas institūtā Bornholmā. Kā izcilu lietpratēju krievi Dr. P. apcietināja un nosūtīja uz atompilsētu Katapulsku aiz Urāliem. Izglābies no šīs pilsētas katastrofas brīdī, vācu zinātnieks, kas labi pārvalda krievu valodu, pēc grūta un dramatiska ceļojuma 1947. un 1948. gadu mijā sasniedza Vācijas amerikāņu joslu un pieteicās amerikāņu ieštādēm. Sniedzam smīļākos un interesantākos epizodus no Dr. P. stāsta.

Otrs pasaules kaŗš tuvojās beigām. Vācijas vispārējā sauksme bija — pārvietoties, pārvietoties un vēlreiz pārvietoties. Viena no nedaudzajām vietām, kur vēl valdīja klusums, bija Bornholmas izmēģinājumu stacija Nr. 1. To vadīja prof. J., kas bija ieguvis izcilu vārdu atomu pētniecībā. Savā laikā viņš strādāja Ķeizara Vilhelma institūtā Dālemā un Hninricha Herca institūtā Berlīnē, pētīdams enerģijas pārveidošanas problēmas. Pēkšņi kādā dienā prof. J. pazuda bez vēsts, tāpat kā daudzi citi, kas bija savā darbā pieskārušies atomu skaldīšanas problēmām. Sākās lielā sacensība atomu pētniecībā pasaules mērogā.

Bija 1945. g. pavasaris Bornholmas pētniecības institūtā Nr. 1. Prof. J. pacēla tālruņa klausuli. Runāja no Berlīnes. Profesors satraukti atkārtoja: „Nezināmā virzienā...? Slepena pārvietošana...? Ar zemūdenēm...? Pārkravāšanās naktī...? Labi, vienīgi naktī!"

Grūta bija šī kravāšanās naktī. Vajadzēja pārvarēt klintis, lai sasniegtu krastmalu, kuŗas tuvumā starmeša gaismā šūpojās vācu zemūdenes. Tās iznira... uzņēma kravu... izbrauca atklātā jūrā un atkal ienira. Nemitīgi visu nakti no mazās krastmalas piebrauktuves atgāja laivas ar lielām un mazākām mašīnām, mēģinājumu aparātiem visdažādākos apmēros, kas visi pazuda zemūdeņu lūkās. Prof. J. un Dr. P. vēroja dzīvo knadu un kustību no tuvējā klinšu pakalna.

„Uz kurieni gan dosies zemūdenes?" iejautājās Dr. P. un pats pasmaidīja par savu muļķīgo jautājumu. „Jūs lielais gudriniek," nosmīnēja profesors. „Tikai man vienīgajam tas ir zināms. Zemūdeņu kapteiņi to uzzinās telegrafiski pēc X punkta sasniegšanas. Bet tagad žigli, mums jāpaveic vēl kāds speciāluzdevums."

Tikai tagad Dr. P. pamanīja, ka viņi palikuši vieni — pēdējie. Mazā pajūgā, kas tos gaidīja, viņi aizbrauca vēlreiz atpakaļ uz laboratoriju. Savāca visus izmēģinājumos gūtos novērojumus no skapja, kas bija nodrošināts pret ūdeni, un jau pēc brīža abi zinātnieki bija atkal ārā, lai dotos uz krastmalu.

Telegrafists, kas savu darbu vēl turpināja, izskrēja viņiem pakaļ.

„Kas tad nu atkal notiek?"

„Krievu torpēdlaivas... tās patlaban ielenc salu... cerams, ka vēl pagūsit izkļūt to lokam..."

Steidzīgi pazuda pajūgs pa stāvo nogāzes ceļu. Lejā gaidīja motorlaiva. Pavēle bija nogādāt pētījumu rezultātus Vācijā. Ar tiem, šķiet, gribēja vēl ietekmēt miera sarunu gaitu.

Kad Dr. P., iekāpdams laivā, paņēma līdzi pāris akmeņu, profesors rūgti pasmaidīja. „Jūs arī domājat par visu. Cerams, ka mums tos nevajadzēs."

Gaišs un starojošs ausa rīts. Ūdens virsa bija gluda kā spogulis. Nekas neliecināja, ka šeit naktī ienirušas un pazudušas vācu zemūdenes, kas tagad dodas pretī nezināmam mērķim.

Mazā motorlaiva drāzās mežonīgā ātrumā atklātajā jūrā. Pēkšņi prof. J. izstiepa roku uz priekšu, sacīdams: „Lūk... te jau viņi ir! Krievi klāt!" Viņa balsī kļuva dzirdami tumši apakštoņi. Kāda torpēdlaiva, kas ātrā gaitā viņiem tuvojās, sāka raidīt gaismas signālus un tad tās mastā uzvijās karogs — zīme apstāties.

Mēmi prof. J. pacēla abus aktu vākus, kas atradās viņam blakus, atraisīja to auklas, paņēma akmeņus, ko viņam, tāpat ne vārda nebilstot, pasniedza Dr. P. un pielika tos pie aktīm. Tad viņš stingri aizsēja aktu vākus un raudzījās uz priekšu, kur tuvojās krievu torpēdlaiva. Stūres kastes aizsegā, kur nesniedzās krievu skati, viņš nogremdēja jūrā Bornholmas izmēģinājumu institūta Nr. 1 darba rezultātus...

Kad krievu torpēdlaiva sasniedza mazo motorlaivu, tālumā parādījās divi krievu kaŗa kuģi. Pēc signāliem varēja spriest, ka visa sala apjozta krievu jūras spēku vienībām.

„Viņi noteikti būs uzoduši mūsu nodomus," ierunājās prof. Dr. P., „nieku dēļ jau tie nebūtu sacēluši lielo trauksmi. Būs laikam neiespējami noliegt, kas mēs esam. Turēsimies godam."

*

„Mēs zinām, ka jūs esat prof. J., lielā Bornholmas izmēģinājumu institūta Nr. 1 vadītājs!" teica krievu torpēdlaivas komandants, sākdams pirmo pratināšanu sava stūrmaņa kabinē. Viņš rādīja arī kādu uzņēmumu, kuŗā bija redzams prof. J. 1935. g., kad viņš vēl strādāja Ķeizara Vilhelma institūtā Dālemā.

Profesors pasmaidīja.

„Un kas esat jūs?" komandants pievērsās Dr. P.

„Esmu līdzstrādnieks vispārējās pētniecības nozarē. Bornholmā ierados nesen."

„Nav tiesa!" Pratinātājs vērīgi noraudzījās vācietī. „Mēs zinām, ka pēdējos trīs mēnešos Bornholmā nav notikušas nekādas personāla pārmaiņas. Jūs esat Dr. P.?"

Kad abi zinātnieki izņēma savas pases un pasniedza komandantam, tas pasmaidīja un sacīja klusu: „Tad mans uzdevums paveikts, mani kungi," un piecēlies turpināja, „sekojiet manam adjutantam. Jūs esat gūstekņi, vācu kaŗa gūstekņi! Visu tālāko uzzināsit turpmākajā ceļā!"

Kad abus gūstekņus modināja un tiem bija jāatstāj kuģis, Dr. P., kas vairāk nekā trīs gadus kā inženieris bija pavadījis Ukrainā un pazina arī Baltijas valstis, sazīmēja pirmajā pietūrā Liepāju. Viņš varēja labi izsekot arī savu sargu un pavadoņu sarunām krievu valodā.

Vēl tai pašā vakarā vācu zinātniekus iesēdināja vilcienā. Viņiem blakus snauda divi sargkareivji. Pie durvīm stāvēja kāds krievu virsnieks un smēķēja ar smīnīgu izteiksmi. Tā viņi brauca visu nakti un nākamo dienu. Lielāko pilsētu tuvumā sargkareivji nostājās durvīm priekšā, lai apgrūtinātu redzēšanu. Dr. P. tomēr pazina braukšanas virzienu: Viļņa - Minska. Otrā rītā vilciens apstājās meža vidū pie kādas šosejas. Viņu kupejā ienāca vairāki virsnieki, jautādami pēc Bornholmas gūstekņiem. Abiem zinātniekiem tagad ceļš bija jāturpina automobiļos — Ķijevas virzienā. Tās apkārtni Dr. P. pazina sevišķi labi.

Beidzot, pēc ilgākas joņošanas, auto apstājās Ķijevas centrā pie kādas milzīgas ēkas. Pēc karavīru formas tērpiem vācieši noprata, kas šī par māju. Raudzīdamies pret debesīm, prof. J. klusu ierunājās: „Varbūt redzam zilās debesis pēdējo reiz!" Šai namā mitinājās NKVD.

Pēc neilgas gaidīšanas atvērās kādas durvis, un abus zinātniekus ieveda mazā istabā, kuŗā sēdēja tikai viens virsnieks. Pratināšanas nolūks bija vēlreiz noskaidrot, vai abi vācieši tiešām bija Bornholmas izmēģinājumu institūta vaditāji. Iztaujāšana liecināja par lielu steigu, ko apstiprināja arī fakts, ka vairākas reizes mazajā istabā iedrāzās kāds ierēdnis civilā, nepacietīgi jautādams par pratināšanas gaitu. Beidzot vācu zinātniekus atkal iesēdināja automobilī un aizveda uz staciju, kas atradās pilnīgā drupu kaudzē. Tur noskaidrojās steigas iemesli — viņus gaidīja vesels vācu zinātnieku transports. Dr. P. to vidū pazina vairākus savus agrākos līdzgnitniekus, kā arī tādus, kas strādāja pie V-ieroču tālākas izveidošanas un papildināšanas. Šis apstāklis abus pēdējos pienācējus it kā nomierināja un, kad sāka kustēties vilciens, prof. J. bija jau iegrimis dziļā miegā. Drīz viņam pievienojās arī Dr. P.

(Nāk. numurā:
Sastapšanās ar krievu zinātniekiem)

Vai pazīstat sevi?
KĀ PSIHOLOGI NOVĒRTĒ CILVĒKU SABIEDRISKOS IERADUMUS

Dodiet sev trīs punktus par katru no sekojošiem jautājumiem, uz ko jūs varat atbildēt ar „jā":

1. Vai uz jums allaž var paļauties, ka izdarīsit to, ko esat apņēmušies?
2. Vai jūs ar prieku un labprāt izpalīdzat citiem?
3. Vai jūs sargāties no pārspīlēšanas?
4. Vai jūs pretojaties kārdinājumam būt zobgalīgam?
5. Vai jūs atturaties izrādīt, cik daudz jūs zināt?
6. Vai spējat apspiest pārākuma apziņu pret lielāko daļu no saviem biedriem?
7. Vai jūs atturaties nokalpināt cilvēkus, kas nav jūsu dienestā?
8. Vai jūs atturaties apsaukt cilvēkus, kas dara to, kas jums nepatīk?
9. Vai izvairāties taisīt jokus par cilvēkiem, kuŗu nav klāt?
10. Vai pretojaties tieksmei uzkundzēties citiem?

Dodiet sev divi punktus par katru no sekojošiem jautājumiem uz ko jūs varat atbildēt ar „jā":

11. Vai jūs uzturat savas drēbes tīras un kārtīgas?
12. Vai izvairāties no skarbas un nekautrīgas īsturēšanās?
13. Vai jūs atturaties smiesties par citu kļūdām?
14. Vai jūsu īsturēšanās pret otru dzimumu ir brīva no valības?
15. Vai izvairāties kurnēt par lietām, ko jūs nespējat grozīt?
16. Vai paejat garām citu kļūdām, necenšoties tās labot?
17. Vai jūs bez nepatikas aizdodat citiem lietas?
18. Vai jūs izsargāties taisīt tādus jokus, kas klausītājus apmulsinātu?
19. Vai labprāt atstājat citiem rīcības brīvību?
20. Vai jūs parasti savaldāt savas jūtas?
21. Vai jūs turaties nost no strīdiem?
22. Vai jūs cilvēkus sveicināt ar sirsnību?
23. Vai sarunās atturaties runāt gandrīz nepārtraukti?
24. Vai pilnīgi izvairāties bāzt savu degunu citu darīšanās?

Dodiet sev vienu punktu par katru no šiem jautājumiem, uz ko jūs varat atbildēt ar „jā":

25. Vai esat iecietīgs pret modernām idejām?
26. Vai jūs izvairāties glaimot citiem?
27. Vai jūs sargāties citus aprunāt?
28. Vai atturaties lūgt cilvēkus, lai viņi atkārto, ko nupat teikuši?
29. Vai jūs izsargāties no jautājumiem, ar kuŗiem vienīgi gribat uzturēt sarunu?
30. Vai sargāties no citiem prasīt pakalpojumus?
31. Vai jūs atturaties no mēģinājumiem citus reformēt?
32. Vai jūs savas personīgās nepatikšanas paturat pie sevis?
33. Vai cenšaties būt vairāk dabīgs nekā svinīgs?
34. Vai jūs parasti esat priecīgs?
35. Vai politikā esat konservātīvs?
36. Vai esat drīzāk jūsmīgs nekā flegmātisks?
37. Vai jūs sargāties no neglītas izteiksmes un nepareizas izrunas?
38. Vai mēdzat skatīties uz citiem bez aizdomām?
39. Vai jūs esat enerģisks?
40. Vai izvairāties patapināt no citiem mantas?
41. Vai jūs atturaties pamācīt laudis, kas būtu viņu morālais pienākums?
42. Vai atturaties no mēģinājumiem iegalvot citiem savu viedokli?
43. Vai jūs izsargāties ātri runāt?
44. Vai jūs atturaties no skaļas smiešanās?
45. Vai jūs izvairāties laudis izsmiet, viņiem pašiem klāt esot?

Šis aptaujas izstrādātājs, prof. D. A. Lērds, paskaidro: jo lielāks ir jūsu punktu skaits, jo vairāk esat ieredzēts sabiedrībā. Katrs aptaujas „nē" pašaudzināšanas ceļā, jāpārvērš par „jā". Augstākais punktu skaits ir 79, bet zemākais punktu skaits personai, kas vēl bija vispār ieredzēta, praksē izrādījās 56. Caurmēra amerikāņu jaunietim sanāk 64 punkti. Caurmēra punktu skaits personai, ko vispār nelieredz, ir 30. Lai sevis novērtējums iznāktu objektīvs, cenšieties ievērot nevis atsevišķus gadījumus, bet, cik vien iespējams, jūsu caurmēra izturēšanos. Paša novērtējumu varat pārbaudīt, liekot šo aptauju par jums izpildīt jūsu intīmākajiem draugiem.

G. Sm.

Filmu chronika

Pazīstamas amerikāņu režisors un filmaktieris Orsons Velless, kas pazīstams ar saviem pārdrošajiem eksperimentiem, nodomājis uzņemt krāsu filmā Homēra Odiseju. Holivudas lietpratēji ar interesi gaida paša Vellesa tēloto Odiseju, jo uztvere, kādā viņš pagājušā gadā filmēja Makbetu, kritikos radīja gandrīz izmisumu. Velless Makbeta lomā bija tērpies stilizētā SS uniformā.

Austriešu režisors Ernsts Mariška pirmo reizi filmas vēsturē uzņēmis mūzikas filmu, kuŗā nav aktieŗu tēlojuma. Viņš filmējis Bacha „Mateja ciešanas" ar Herbertu Karajanu pie diriģenta pults. Filma ilustrēta ar slavenu veco meistaru gleznām un skulptūrām.

Dino Grandi, vairākkārtējais fašistiskās Itālijas ministrs, sarakstījis Metro-Goldwin-Mayer sabiedrībai scenāriju Musolini filmai, saņemdams par to 200.000 dolaru honorāra. Duces lomā būs kāds nepazīstams amerikāņu bankas ierēdnis, kas izskatā ļoti līdzīgs Musolini.

Laurenss Olivjē kopā ar Paulu Cinnu uzņems filmā Šekspīra lielisko komēdiju „Kā jums tīk". Pats Olivjē tēlos Orlando, bet Elizabete Bergnere Rozalindi.

Širleja Temple, būdama tikai 21 g. veca, jau sākusi rakstīt savus memuārus. Kopš neilga laika viņa arī smēķē un, bez savas tagadējās meitas, vēloties vēl trīs bērnus.

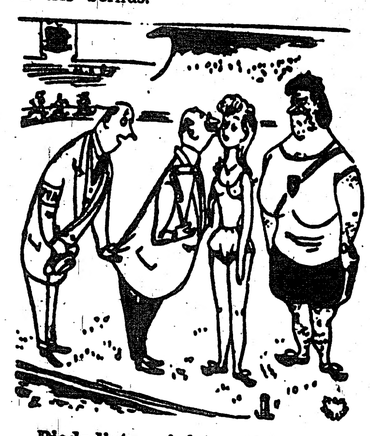

„Piedodiet, ministra kungs, bet uzvarētāja ir tā otra..."

Ja ASV dabūs iesnas, tad Eiropai būs plaušu karsonis

Cik nopietna ir Savienoto valstu bezdarba un saimniecības krize

ASV saimnieciskajā struktūrā iezīmējas dziļas pārmaiņas. Kamēr Maskavā padomju publicisti skaļi gavilē par dziļu, tālejošu krizi Amerikā, Rietumeiropas galvaspilsētās un pašās Sav. valstīs valda citādi uzskati. To visskaidrāk rādīja amerikāņu sabiedrības un preses reakcija pēc prezidenta Trūmena pēdējā ziņojuma kongresam par saimniecisko stāvokli ASV pagājušo 6 mēnešu laikā.

Vienā elpas vilcienā Trūmens pateica, ka aug bezdarbs un tirgus piesātinājums Sav. valstīs, bet ka viņam par nākotni nav nekādu bažu. ASV lielie laikraksti jau otrā dienā pēc prezidenta runas pašreizējai saimnieciskajai konjunktūrai strada jaunu, visai asprātīgu apzīmējumu. Vašingtonā un Nujorkā saimniecības speciālisti tagad runā par „Trūmena depresiju". Ko nozīmē šis frivolais tonis par nopietnām lietām?

Taču laikam pirmā kārtām to, ka stāvoklis nav tik nopietns, kā to, piem., tēlo Novoje Vremja saimnieciskais redaktors Maļiks. ASV rezerves, pretēji politbiroja spļēsēm, ne tuvu nav vēl izbeigušās un nav izbeigusies arī pašu amerikāņu apņēmība uz savu roku tikt galā ar sastrēgumiem tirgos un atturību pircējos. Par to liecina kaut vai anekdots, kādu pēdējā bankieru sanāksmē Volstrītā esot pirms sava brauciena uz Vāciju stāstījis toreizējais Pasaules bankas prezidents Mekklojs. „Vašingtonā uz kāda ielas stūŗa kopš 3 gadiem stāvēja otrā pasaules kara invalīds un pārdeva siltas desiņas. Viņam bija tikai viena roka un viena kāja. Viņš bija trūcīgs un tādēļ nelasīja nedz avīzes, nesatikās ar cilvēkiem, un arī neklausījās radio. Bet veikals gāja labi. Pasūtinājumi desu fabrikai kļuva arvien lielāki. Viņam vairojās pircēji, jo viņš bija apmierināts un smaidīgs. Tas bija tāpēc, ka veterāns domāja — dzīve iet uz augšu. Bet tad, vasaras brīvlaikam sākoties, atbrauca invalīda dēls. Viņš gāja kolledžā un lasīja avīzes. „Tēvs," viņš sacīja, „pasaulē valda depresija. Laudis pērk arvien mazāk." Ak tā, domāja tēvs — tad man jāsamazina veikals. Un viņš vairs nepasūtināja tik daudz desiņu. Patiesi, pēc kāda laika domāja invalīds, dēlam bijusi taisnība. Pircēji vairs nenāca, jo viņam bija norūpējies vaigs. Nu krize bija sākusies."

Šis anekdots varbūt ASV stāvokli izsaka labāk nekā gaŗas skaitļu rindas. Bet arī tās nav neinteresantas. ASV statistikas birojs speciāli Trūmena ziņojumam savācis datus, kas uzskatāmi par visjaunākajiem. Tos publicē Newsweek. Bezdarbnieku skaits 8. maijā bija 3.289.000. Salīdzinot ar stāvokli pirms gada, bezdarbnieku skaits pieaudzis par 1.761.000. Tanī pašā laikā nodarbināto skaits Sav. valstīs nedaudz audzis. 1948. g. strādātāju bija 58.660.000, bet šī gada maijā — 58.694.000.

Demokratu senātors Džosefs Omehonijs pēc prezidenta Trūmena runas paziņoja, ka senāts sastādījis īpašu komisiju bezdarba jautājuma pētīšanai. Šī komisija jau patiesībā sastādījās pirms dažām nedēļām, kad prezidents Trūmens Baltajā namā sasauca 8 senātorus — speciālistus saimnieciskos jautājumos. Tās atzinums bija, ka bezdarbs ASV sasniedzis kritisko punktu, un valdībai jāapsver pretsoļi.

Statistika rāda, ka nodarbināto skaits kritis visās rūpniecības nozarēs, bet audzis lauksaimniecībā, kur joprojām trūkst darba roku. Visgrūtākais stāvoklis darba meklētājiem ir sekojošos štatos un pilsētās: Ohaio, Minesotā, Aiovā, Daitonā, Detroitā, Čikāgā, Cincinati, Losandželosā, Klīvlendā un Milvokijā. Pēc rūpniecības nozarēm vislielākais nodarbināto skaits ir manufaktūras rūpniecībā. Tur bez darba pašreiz 1.700.000 strādnieku. Tāpat maz darba pieprasījumu ar tekstilrūpniecību saistītajās nozarēs — gatavo apģērbu rūpniecībā, konfekcijā utt. Samērā liels ir ASV daļēji nodarbināto skaits. No 58.696.000 35 vai vairāk stundu nedēļā strādā 48.474.000. Veseli 6.547.000 strādā no 15—46 st. nedēļā, bet 2 miljoni strādā 1—14. st. nedēļā.

Ļoti raksturīgu ainu rāda statistika par to, cik no bezdarbniekiem izmanto viņiem pienākošos pabalstu. Šie skaitļi ir ļoti zemi. Caurmērā uz visiem ASV štatiem pabalstus saņem 10,6 proc. no nestrādātājiem, kam tiesība saņemt 20 un vairāk dolāru nedēļā. Ziemeļu un centrālajos štatos, kur dzīves standarts augstāks nekā dienvidos, šis skaitlis pat noslīd uz 3,3 proc. Visaugstākais — 17,1 proc. ir Rodailendas štatā, kas ir viens no lielākajiem rūpniecības centriem. Šie skaitļi nepārprotami liecina, ka amerikāņu bezdarbnieki ne tuvu nav izsmēluši savas personīgās rezerves. Kaŗa laikā, kad armijā iesauca 17 miljonus, darbs bija tik labi samaksāts, ka daudziem ir vēl šodien ievērojami atlikumi. Bez tam ASV plaši izplatīta privātā apdrošināšana pret bezdarbu.

Vašingtonā speciālisti kalkulē, ka š. g. beigās bezdarbnieku skaits var sasniegt 5 miljonus. Tie būtu gandrīz 3 proc. no visiem ASV iedzīvotājiem. Ja arī šī attiecība tiek sasniegta, tā tomēr vēl nebūs nedz dziļa, nedz bīstama krize, kā to cer Maskava. Amerikāņu optimisms un ASV valdības apņēmība pielaikoties tā sauc. „tirgus stagnācijai", visumā rada pārliecību, ka šī pārslēgšanās no preču trūkuma uz preču pārpilnu tirgu ritēs bez smagiem sarežģījumiem ASV saimnieciskajā organismā. Visvairāk tas jāvēlas eiropiešiem, jo, runājot ERP administrātora Hofmaņa vārdiem, ja ASV dabūs iesnas, tad Eiropai būs plaušu karsonis.

O. B.

Vispasaules luteraņu baznīca pret totalitārismu

LWF aicina atbalstīt bēgļu izvietošanu

Luterāņu vispasaules federācijas eksekutīvā komiteja savā sesijā Oksfordā definējusi savu stāvokli attiecībā pret tirannijām un totalitārismu. „Baznīca nevar klusēt," teikts attiecīgajā rezolūcijā, „kad cilvēces brīvība apdraudēta tādā mērā kā patlaban. Mēs noraidām kompromisu ar jebkuŗu varu, kas gribētu organizēt tādu sociālu iekārtu, kas ierobežo individuālās brīvības un pēc Dieva līdzības radītu cilvēku personīgo atbildību. Mēs svinīgi atgādinām mūsu paaudzes valstsvīriem un valdībām, ka Dieva griba, kas izpaužas viņa svētajos baušļos, ir vienīgais un nesatricināmais pamats katrai sociālai un politiskai taisnībai. Režīmi, kas noraida Dieva mūžīgos likumus, nevar nodibināt mieru cilvēku sadzīvē un dažādo nāciju vidū. Patiesa brīvība nevar pastāvēt politiskā sistēmā, kas atsakās atzīt, ka kalpošana Dievam ir augstāks pienākums nekā izdabāšana cilvēkiem. Mēs esam nesatricināmi pārliecināti, ka Dievs galu galā sadragās visus tiraņņus, kas tagad vajā viņa baznīcu."

Atsevišķā rezolūcijā eksekutīvā komiteja no jauna apstiprina, ka tā dziļi norūpējusies par 12 milj. bēgļu likteni Viduseiropā. „Aicinām visas mūsu federācijas baznīcas apvienoties ražīgā palīdzības darbā, kas dotu šiem cilvēkiem jaunas cerības. Posts ir tik liels, ka pat mazākajai luteraņu baznīcai jāpiedalās šinī darbā ar lūgšanām, līdzekļiem un savu locekļu personīgo darbu.

Luterāņu federācijas eksekutīvā komiteja visā nopietnībā iestājas par starptautisku akciju, kas kārtotu izraidīto un bēgļu izvietošanu. Komiteja bez tam pilnvaro federācijas un tās bēgļu nozares darbiniekus atbalstīt katru rīcību, kas vērstos uz šīs problēmas iekļaušanu Eiropas jaunuzbūves lielajā plānā šī kontinenta saimnieciskās sadarbības organizācijas ietvaros."

Bez tam eksekutīvā komiteja pieņēma rezolūciju Ungārijas luteraņu bīskapa L. Ordaša apcietināšanas un tiesāšanas lietā. „Bīskapa vienīgais noziegums, ka viņš kalpojis Dievam vairāk nekā cilvēkiem," teikts rezolūcijā. „Viņš atteicies no rīcības, kas būtu kaitējusi baznīcai un jo sevišķi mazinājusi kristietības ietekmi jaunatnē. Mēs labi pārzinām bīskapa Ordaša gadījumu un esam pārliecināti par viņa godīgumu. Luteraņu baznīca visā pasaulē viņu vienmēr atcerēsies un pieminēs savās lūgšanās!"

Amerikāņu prese par katoļu baznīcas vajāšanām Latvijā

58 miljonu katoļticīgo ciešanas Austrumeiropā

„Katoļi aiz dzelzs priekškara" — ar šādu virsrakstu New York Herald Tribune (15. 7.) publicē faktu un skaitļu materiālus par katoļu baznīcas vajāšanām 11 komūnistu pārvaldītajās Austrumeiropas zemēs, to starpā Lietuvā, Latvijā, Igaunijā un Austrumvācijā. Visās šajās zemēs pavisam ir 58 miljoni katoļticīgo iedzīvotāju.

Nodaļījumā par Latviju atzīmēts, ka katoļticīgo latviešu skaits ir 506.500. Kopīgā vēstulē kardinālam Spelmanam trīs Latvijas katoļu bīskapi trimdā — Antons Urbšs, Jāzeps Rancāns un Boļeslavs Sloskāns — ziņojuši, ka visas diecēžu skolas Latvijā tagad slēgtas, baznīcas īpašumi konfiscēti, un priesteri padzīti no saviem dzīvokļiem. Slēgtas arī katoļu organizācijas. Vismaz 10 priesteri nogalināti vai deportēti.

Raksta autors Pēteris Kļs piebilst, ka līdzīgi komūnistu uzbrukumi Latvijā vērsti arī pret luteraņu baznīcu.

LORICS SAŅEM NAUDU NO MASKAVAS

Minchene (E). — Kādā politiskā sanāksmē Minchenē pilsētas domnieks Hellerers paskaidroja, ka Alfrēds Lorics, kas „sekmīgi" slēpās no policijas veselu gadu un ko vēlāk tiesā attaisnoja, saņemot financiālu atbalstu no Maskavas. Naudas pārvedumi viņam pienākot caur Parīzi. Kad Loricu savā laikā apcietināja, pie viņa atrada lielākus ārzemju valūtas krājumus. Hellerers, kā rīcībā esot autentiski pierādījumi, apgalvoja, ka šī ārzemju valūta viltota Maskavā. Zīmīgi, ka Lorics līdz šim nevienu reizi nav uzbrucis nedz Padomju savienībai, nedz komūnistiem.

ATKAL VĀCU PRESES UZBRUKUMI DP

Stutgarte (F). — Blakus objektīviem rakstiem vācu presē šad tad parādījušies arī stipri tendenciozi apcerējumi par pārvietotajām personām. Vācieši labprāt mīl noklusēt statistiskus datus par saviem noziegumiem, bet allaž ļoti centīgi atzīmē katru niecīgāko saskaršanos ar likumu, kad vainīgs ir DP. Tā vācu laikraksts Stuttgarter Zeitung 26. jūlija numurā publicējis kāda Z. Haruna Kirama rakstu „DP un ārzemnieki". Apcerot informāciju, ka Vāciju atkal varēšot apmeklēt ārzemnieki, Kirama kungs ieteic stingri šķirt jēdzienus „ārzemnieks un DP". Pārvietotās personas esot vainojamas daudzos noziegumos un neatļautos darījumos, un Vācijas interesēs esot lūgt okupācijas iestādes atcelt pēc iespējas ātrāk DP statusu. „Būtu ļoti vēlams," raksta beigās piebilst Kirama kungs, „lai DP problēmas atrisināšanā piedalītos visa pasaule."

ATSAUKUMS

B. Zemgaļa izlaistajā grāmatā par mani paustas nepatiesas ziņas, ko katēgoriski atsaucu.

Dr. A. Lietuvietis

Jankovskis Anglijas meistarsacīkstēs gūst 3. vietu

Anglijas starptautiskās meistarsacīkstēs vieglatlētikā jau vairākkārt uzvaras guvuši arī Latvijas sportisti. Vēl pag. gadā meistara godā tika Jānis Stendzenieks. Šogad sacensības notika 15. un 16. jūlijā Vaitsitijas stadionā Londonā. No mūsu vieglatlētiem Anglijā starptautiskā mērogā neviens vēl līdz šim nebija piedzīvojis īstas ugunskristības un tādēļ nevarējām arī cerēt uz panākumiem. Patīkami tagad ir atzīmēt, ka arī šogad sacensībās, kuŗās piedalās ne tikai visas britu impērijas labākie vieglatlēti, bet arī sportisti no visām Eiropas valstīm, Latvijas vārds godam pastāvējis. Diska mešanā latvietis Jankovskis, sasniedzot 43,38, ierindojies 3. vietā. Uzvarējis ungārs Klics ar 47,10. 6 jūdžu skrējienā lieliski veicies igaunim Lillakam. Viņš pārspējis visus konkurentus un, veicot distanci 30 min. 15 sek., guvis Anglijas meistara nosaukumu.

Vispār, mūsu nelielā vieglatlētu saime Anglijā rāda atzīstamu rosību. Sporta kopas „Tālava" rīkotās vieglatlētikas sacikstēs Leigtonā piedalījušies vieglatlēti no piecām latviešu sporta kopām. Tālēkšanā Mackars iepriecināja ar stabilu seriju — visi 6 lēcieni pārsniedza 6 m līniju. Rezultāti: 100 m: 1. Brencītis 12,3, 2. Mackars 12,5, 3. Šteinbergs 12,7. 1000 m: 1. Kurnejevs 2:56,8, 2. Salnājs 2:58,4, 3. Šteinbergs 3:02,1. 3000 m: Balodis 10:51,2. Tālēkšanā: 1. Mackars 6,18, 2. Puksts 5,92, 3. Kurnejevs 5,60. Trīssoļlēkšanā: 1. Mackars 11,99, 2. Nikazis 11,45, 3. Kurnejevs 11,03. Šķēpā: 1. Miķelsons 47,36, 2. Zaķis 43,68, 3. Orste 43,23. Lodē: 1. Puksts 13,78, 2. Priede 12,56, 3. Zaķis 11,07, Diskā: 1. Priede 39,70, 2. Puksts 39,15, 3. Zaķis 37,01.

Parējās vieglatlētikas sacīkstēs sasniegti rezultāti: Puksts lodē 13,93 un savu personīgo rekordu 14,06. Miķelsons šķēpā 48,01, Brencītis augstlēkšanā 1,67, Mackars tālēkšanā 6,02 un 6,05.

Latviešu sporta pārvaldē Anglijā ievēlēti: A. Mauriņš (pr-dis), R. Bulte, M. Kazāks, J. Skujiņš, R. Kadiķis, A. Bergvalds. Revīzijas komisijā Veinbergs, Sališs un Zaķis.

1000 DOLARU TAM, KAS PIERĀDĪS PUBLICĒTO DATU NEPAREIZĪBU

Sav valstīs nesen sastādīta un izdota karte, kas rāda Pad. savienības vergu darbu nometnes. Kartes sastādītāji pamatojušies uz 14.000 liecībām. Karti papildina paskaidrojumi, kuŗos teikts, ka vergu darbu nometnes pārrauga īpaša iekšlietu ministrijas nodaļa, t. s. Gulags. Nodaļas pārziņā visā Krievijā atrodas 14 milj. vergu, kam jāstrādā 12 stundu dienā. Nometnēs vidējā mirstība 12% gadā. Tas nozīmē, ka astoņos gados izmirst viss nometnes sastāvs, bet tas nekad nevarot notikt, jo robus aizvien papildina ar jauniem cietumniekiem. Kartes izdevējs sola 1000 dolaru katram, kas var pierādīt, ka šā izdevuma dati neatbilst patiesībai. (V-E)

1949. g. 14. jūlijā Ambergas sanatorijā pēc grūtām un ilgām ciešanām šķīrās no mums bij. karavīrs

Jānis Grundulis

dzim. 1925. g. 27. jūn. Valkā.

Apbedīts 1949. g. 16. jūlijā Ambergas Sv. Katrīnas kapos.

Viņu mīlā pieminā paturēs
Ambergas sanatorijas latviešu kopa.

SĒRU PAZIŅOJIENS

Paziņoju tautiešiem, radiem, draugiem, pazīstamiem, ka mana dzīves biedre

Elizabete Sandere, dz. Valdovska,

68 g. 4 m. vecumā 15. jūlijā piepeši pēc triju stundu stiprām sāpēm ar sirdstrieku aizgājusi gara dzīvē mūžībā. Aizvadības notikās, viņas jauko zemes augumu kremējot 18. jūlijā, ar tautiskam bēru dziesmām dievlūdzieniem svētījot, Eslingenas kapsētas dievnamā.

Līdz ar mani viņu apraud mani dēli ar piederīgiem, divi duktes (meitas), brālis, māsa un daudzi draugi un draudzenes. Ar pateicību pieminu, ko viņa darījusi, kopdama manu veselību un man daudz palīdzēdama manos darbos.

Šeit mēs zemes augumiņu
Zemītē atstājam,
Pie Dieviņa aizejot,
Mūžīgā tēviškā.

Dr. J. Sanders
Eslingenā, Stutgartes ielā 26, I

LCK apgāda grāmatu galds piedāvā

Latviešu inženieru apvienības ārzemēs

LIAA biļetena

1949. g. 4. numuru par DM 0.75
1949. g. 5./6. numuru par DM 1.50

Minētās grāmatas var iegādāties LCK apgāda Latvija grāmatu galdā:
(14a) Esslingen a. N., Uhlandstrasse 8;
izsūtām pa pastu ar uzliktu pēcmaksu.
(174)

Rīdāna karikatūru krājums

„Tētiņš Josifs"
(Good Uncle Joe)

latviešu un angļu valodā par DM 5.— dabūjams:
Leona Rumaka apgādā
(13a) Nürnberg 2, „Valka";
Nedēļas Apskata apgādā,
Latvian DP Camp, (21a) Augustdorf bei Detmold. (140)

IRO starptautiskais meklēšanas dienests Arolsenā meklē:

Dilbertu Elbeku, apm. 26 g. v., Jarki Elbeku, apm. 38 g. v., un Petrosu vai Pēteri Elbeku, apm. 30 g.v.; Kārli Antonu Koķi, dz. 1917. g. 30. 8. Mēdzulā, bijis Stettines apkārtnē, pēd. z. no Halles; Aleksandru Lūsi, dz. 1902. g. 12. 11. Ternejas pag., deport. 1941. g. 16. 6. no karavīru vasaras nom. Salaspilī nezin. virzienā; Nikolaju Nečajevu, dz. 1919. g. 22. 5. Rostovā pie Donas, dzīv. Rīgā, 1944. g. okt. apcietinats Kurzemē un nov. no Liepājas nosūtīts uz Vāciju; Hilelu Ostrinski, dz. 1930. g. 8. 12. Daugavpilī, pēd. dzīv. vieta Daugavpilī, Viestura ielā 68, bijis daž. koncentr. nom.; Mikaelu Sāčianu, apm. 27 g. v., pēd. dzīv. vieta Rīgā, Kalnciema ielā; Reini Skujiņu, dz. 1911. g. dec. Bilokā, Valkas apr., ievainots un ievietots slimnīcā Tilsītē; Pēteri Spulu, dz. 1879. g. Daugavpilī, dzīv. Rīgā, Mastu ielā 3-2. pēd. z. no 1940. g. (175)

Pasaules rakstniecības ievērojamākie darbi latviešu valodā.

Kopš 1940. gada, kad Latviju atgrieza no pārējās pasaules, izcilie rakstnieki visās brīvās zemēs ir radījuši daudzus jaunus ievērojamus darbus, kas latviešu valodā līdz šim nav iespiesti.

Lai latviešiem tie būtu pieejami, apgāds „Grāmatu Draugs" ir ieguvis tiesības uz ievērojamāko grāmatu salasinājumu publicējumiem latviešu val.

Jaunā grāmatu virkne sāks iznākt ar jūlija otro pusi.

Pirmais izdevums:
Francis Verfels
„DZIESMA PAR BERNADETI"
Romāns,
kas tulkots vairāk nekā 30 valodās.
Cena DM 1.50.

So grāmatu izsūtām pārstāvjiem līdz nedēļā.

Apgāds „Grāmatu Draugs", H. Rudzītis,
(14a) Fellbach/Württ., Jahnstr. 19.
(155)

Pirmais nacionāli noskaņotais latviešu laikraksts Zviedrijā

„LATVJU VĀRDS"
dabūjams arī Vācijā.

Abonēšanas maksa DM 2.40. Atsev. n-rs DM —.60. Pasūtinājumus pieņem un izpilda „Latvju Vārda" pārstāvis Vācijā

L. Rumaka grāmatnīca,
(13a) Nürnberg 2, Valka.

Ir dabūjami arī daži iepr. numuri.
(172)

Izceļodams uz Australiju,

novēlu tautiešiem labasdienas un lūdzu apgādus man vairs grāmatas nepiesūtīt.

Arv. Krišķāns,

(14b) Wurzbach/Allg. DP Camp.
(173)

MAZIE LASĪTĀJI!

Kur palikusi KRIKŠA 2. grāmata?
(164)

RADIOAPARĀTUS,

jaunās produkcijas superus, pārdodu tikai tautiešiem ar 10 proc. nolaidi.

Izmeklējiet sev vēlamo aparātu un nododiet man pasūtinājumu ar pastkarti, uzdodot aparāta firmu un tipu, un es Jums to nosūtīšu ar ekspresi. Izbraucējiem ieteicu mazos aparātiņus — 4 kontūru Schaub „Junior", veikalos par 210.—, 5 kont. Philips „Philetta" ar noņemamo skālu par 325.— un 6 kont. Lorenz „Tempelhof" par 258.—

Raeldi, Inh. P. Lapsiņš,
(21a) Detmold, Langestr. 26. (159)

Piedāvājam katrai sievietei

Vācijā un emigrācijas galtās nepieciešamās grāmatas:

Latviskā un modernā virtuve,
H. Birziņa un A. Švāgers-Vīksne . . . . . DM 9.—

Tamborēšana un adīšana,
sakapojusi A. Reinholde . DM 5.—

Mazbērns,
rokas grāmata vesela mazbērna audzināšanai un slima mazbērna kopšanai, Dr. Jēkabs Nīmanis DM 4.—

Grāmatas dabūjamas nometņu grāmatnīcas un mūsu apgādā. Atsevišķiem pasūtinātājiem izsūtam pēcmaksā. Atkalpārdevējiem 20% atlaide.

Fišbachas latviešu komitejas literatūras apgāds, Lettenlager,
(13a) Fischbach über Nürnberg 2.
(171)

PARNASA
PASAULES RAKSTNIEKU SERIJAS
2. grāmata:
Džons Steinbeks
MĒNESS NORIETĒJIS
Jāņa Zandera tulkojumā.

„Dusmu auglu" autors, viens no mūsdienu izcilākajiem romānistiem, meistarīgi tēlo iekarotas zemes traģiku, kā tā izpaužas sīkās, ikdienišķās parādībās un kā tā mazus cilvēkus pēkšņi dara par lieliem vēstures varoņiem. Temats, kas tagad tik tuvs un saprotams katram latvietim.

Cena: (brošētam un iesietam eksemplāram) Vācijā 5.—, 7.50, Anglijā 8/-, 11/6, Austrālijā 10/-, 14/-, USA, Kanādā 1.60, 2.20.

Serijas 1. grāmata, Andrē Žida
PASTORĀLĀ SIMFONIJA
apgādā izpārdota.

Jaunsudrabiņa
PIEMINI LATVIJU
jaunā ļoti glītā Zviedrijas DAUGAVAS APGĀDA izdevumā atkal dabūjama. Vācijā 1.—, Anglijā 1/6, Austrālijā 1/9, USA, Kanādā 0.30.

A. Pogina-Eiche
A COURSE OF ENGLISH
Sistēmatiska angļu valodas mācības grāmata skolām, kursiem un pašmāc. Vācijā 6.—, Anglijā 7/8, Austrālijā 10/1, USA, Kanādā 1.50.

Pieprasiet saviem grāmatu galdiem. Ja tādu neziniet, tad tieši ģenerālpārstāvim: Wegastiftelsensförlag, Garvaragatan 11, Stockholm, Sweden, kur pieprasījumus adresēt lūgti arī grāmatu sadalītāji.
(141)

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA
(13a) Nürnberg 2, DP Camp Valka.

Vienmēr krājumā visi trimdas izdevumi.
Pieprasiet katalogu.

Politiskas vētras brāzieni vācu parlamenta vēlēšanu kampaņā

Gen. Stumpfs prasa „izbeigt bij. karavīru diskreditēšanu"

Pēc lielā pakta ratificēšanas

Le Monde vaicā: Vai pareizi vairīties no vāciešiem?

„Pārvarot visus iebildumus un noraidot pakta pretinieku ierosinātos labojumus, ASV senāts ar negaidīti lielu balsu vairākumu ratificējis Atlantijas paktu," raksta Parīzes Le Monde (23. 7.). „Ne tikai Francija tagad ar interesi gaida turpmākos lēmumus, kam jāpapildina pakts: kad īsti un cik lielu militāru palīdzību Eiropa var sagaidīt no amerikāņiem. Visas Rietumeiropas tautas labi apzinās, ka pašu spēkiem vien viņas nevar sagādāt tām nepieciešamo apbruņojumu."

ASV ārlietu ministrs D. Ačesons pakta ratificēšanu savukārt apsveicis šādiem vārdiem: „Senāta lēmums atklāti pasaka visai pasaulei, ka ASV izšķirušās darīt visu no tām atkarīgo miera un brīvības sargāšanai. Es ticu, ka ne tikai senāts, bet visa amerikāņu tauta tagad apzinās pakta nozīmi pasaules miera saglabāšanai."

Raksturīgs ir pakta pretinieku viedoklis, kas izpaužas sen. R. Tafta izteicienā, ka, ratific. paktu, ASV nostājušās uz militāras ofensīvas ceļa. Lēmums par pakta dalībnieču valstu apbruņošanu faktiski nozīmējot līdzšinējās defensīvās alianses pārveidošanu ofensīvā. „Tas nozīmē aicināšanu uz karu," savu domu tālāk formulējis Tafts, „jo Pad. savienība labi saprot, ka šo ārvalstu apgādāšanai ar ieročiem mums vajadzīgi mazākais trīs vai pat četri gadi."

Analizējot jaunradušos situāciju, Le Monde vēl pasvītro, ka tagad jāsagatavojas arī rietumvalstu ciešākai sadarbībai ar Vāciju. Lūzumu, kas pēdējā laikā iestājies franču uzskatos šinī jautājumā, pauž šādi šī vadītāja laikraksta secinājumi: „Jau izlemts, ka Vācija piedalās Rietumeiropas saimnieciskā un politiskā organizācijā. Vai šādos apstākļos būtu pareizi vairīties no vāciešiem arī sadarbībā militārajā plāksnē? Eventuāla bruņota konflikta gadījumā Vācijai taču būs jāuztver pirmais trieciens, jo nelielās angļu, franču un amerikāņu vienības to faktiski nemaz nevar iedomāties aizstāvēt. Vai pasaulei jāsamierinās ar to, ka vācu territoriju jau iepriekš uzskata par tādu, kas pametāma uzbrucējam? Daudz runā un raksta par kart kādu aizsardzības līniju tālāk Eiropas rietumos, bet šī hipotēze ir vairāk nekā smieklīga.

Ja jau Vāciju uzlūko par Eiropas integrālu sastāvdaļu, tad tās iedzīvotājiem arī ir tiesība prasīt, lai ar viņiem neapietas sliktāk kā ar pārējo rietumu valstu pilsoņiem un atļauj arī pašiem aizstāvēties, ja jau atzīts, ka citi viņus aizstāvēt nevar. Atlantijas pakts par šo lietu neko nesaka, bet tas nav iemesls, lai jau šodien nerunātu par konsekvencēm, kas neizbēgami izriet no visa pakta gara un satura."

Pad. savienības viedoklis par pakta ratificēšanu ir skaidrs un neprasa nekādus komentārus, jo tas jau izteikts Maskavas raidītāja pašā pirmajā ziņojumā par senāta balsošanas iznākumu. „Neraugoties uz daudzu amerikāņu senātoru iebildumiem, senāts ratificējis Atlantijas paktu. (Kā zināms, par ratificēšanu balsoja 82, bet pret to tikai 12 senātori.) Valdība savākusi tai vajadzīgās divi trešdaļas balsu, bet amerikāņu tauta pierādījusi, ka viņa šo paktu nekādā ziņā neatbalsta. Miljoni amerikāņu protestē pret šo līgumu, kurā tie saskata agresīvu apvienību, kas apdraud pasaules mieru." --es

FRANCIJĀ DRAUD VALDĪBAS KRIZE

Parīze (E). — Politiskās aprindas Parīzē domā, ka Francijai draud valdības krize, ko diez vai izdosies novērst. Iemesls tai ir darba ministra Maiera lēmums izmaksāt sociālās apdrošināšanas ierēdņiem atlīdzinājuma naudas, kas prasa no valsts 5 miljardus franku. Ministrs šo lēmumu pieņēmis, neapspriežoties ar citiem kabineta locekļiem. Pēc to uzzināja labās partijas, divi ministri tūdaļ pieteica savu demisiju. Debates par Keja valdību atļautas vienīgi Atlantijas pakta dēļ. Ja ministru prezidentam neizdosies samierināt labās partijas, valdībai pēc 10 mēnešu ilgā darba būs jāatkāpjas.

Vēl pirms nedēļas vācu prese bija nobažījusies par vienaldzību, gausumu un kūtrību, ar kādu vācieši gatavojas Rietumvācijas parlamenta vēlēšanām 14. augustā. Pag. sestdiena un svētdiena tomēr rādīja, ka priekšvēlēšanu cīņas jau paspējušas iedegties nepiedzīvotā asumā un no vienaldzības, vismaz no pašu vācu politiķu puses, nav ne vēsts. Tās runas, ko gandrīz visās lielākajās Rietumvācijas pilsētās teica sociāldemokratu, katoļu partiju un dažu jaunradušos ekstrēmu novirzienu līderi, bija tik daudz atklātības, asumu, un politiskas pārdrošības, ka šīs priekšvēlēšanu cīņas atgādina politiskās vētras dažus gadus pirms Hitlera nākšanas pie vara.

Vairāk nekā 5000 klausītājiem vācu sociāldemokratu partijas vadītājs un viens no redzamākajiem pašreizējiem politiķiem Dr. Kurts Šumachers Hanoverā asi kritizēja Lielbritānijas ārlietu ministru Bēvinu par viņa demontāžas politiku. „Manas partijas galvenais uzdevums un pienākums," teica Šumachers, „ir pasargāt vācu tautu no posta, kādā to draud novest pašreizējā Anglijas valdība. Es neesmu nekad dzirdējis jaunākus un vāciešiem nepatīkamākus vārdus kā ārlietu ministra Bēvina pirmajā runā pēc Parīzes konferences." Tālāk Šumachers tikpat asi vērsās pret Anglijas un Francijas plānu iekļaut Zāras apgabalu Francijā. Kā zināms, pag. nedēļā notika vairākas konferences Bēvina un Šumana starpā, par kurām oficiāli ziņoja, ka „abi ārlietu ministri pārrunāja politiskus un saimnieciskus jautājumus". Tagad Sunday Times Parīzes korespondents ziņo, ka Šumans ar Bēvinu pārrunājuši franču plānu par Zāras apgabala iekļaušanu. Piemin ētais korespondents raksta, ka Francijas ārlietu ministrijā izstrādāti divi varianti — viens, kas paredz Zāras apgabala izsludināšanu par starptautisku territoriju, kas šķirta uz visiem laikiem no Vācijas, bet otrs paredz Zārzemē sarīkot „spontānu tautas nobalsošanu par pievienošanos Francijai".

Acīm redzot, uz šo informāciju balstīdamies, Šumachers Hanoverā teica: „Zāras apgabals ir pēc sava iedzīvotāju sastāva un politiskās konstrukcijas neatņemama Vācijas sastāvdaļa. Zāras iekļaušana Eiropas padomē un atšķelšana no Rietumvācijas nozīmētu jaunas Oderas-Neises līnijas radīšanu arī rietumos."

Kristīgi demokratiskās ūnijas (katoļu partijas) vēlēšanu sapulci Flensburgā atklāja bij. ģenerālpulkvedis Štumpfs. Sapulce bija labi apmeklēta, un bij. vācu virsniekam runājot, zāle (pēc korespondentu ziņām) sajūsmā un piekrišanā vētraini aplaudējusi un aurojusi. Ģen. Štumpfs prasīja „izbeigt bij. karavīru diskreditēšanu". Vācu militāristi neesot militāristi, teicis Štumpfs, jo īsts karavīrs negribot karu un nemīlot karu kara dēļ. — Volfsburgā, kur atrodas lielās „tautas vāģa" fabrikas, vācu labā spārna partija DRP dibināšanas sapulcē par savu pārstāvi izvēlēja bruņinieka krusta kavalieri majoru Hilenbretu. Arī viņa vārdiem, ka „Vācijā vadība nododama bij. karavīru rokās, jo tikai karavīri spēj vadīt vāciešus un viņiem uz to visvairāk tiesību tāpēc, ka karavīri ir tie, kas pagājušajā karā visvairāk cietuši" klausītāji aplaudēja un sauca urravas.

Rietumvācijas saimniecības direktors prof. Erhards, kas ir viens no redzamākajiem CDU politiķiem, asi kritizēja vācu sociālistus un ieteica tiem meklēt īsto vainu bezdarbam Londonā. Prof. Erhards arī pārmeta angļu strādnieku valdībai mēģinājumu sociālizēt Vācijas saimniecību un solījās turpināt sadarbošanos ar amerikāņiem par brīvu un neierobežotu saimniecību un tirdzniecību ar ārvalstīm.

Ar šo saukli „Vācija nedrīkst tikt sociālizēta" CDU aģitēja arī Ķelnē, Duisburgā un Frankfurtē. — Bavārijā runāja kardinālis Faulhabers, katēgoriski prasīdams, lai garidznieki nepiedalītos vēlēšanu cīņā. No Minchenes ziņo, ka pēc kardināla runas paredzama vairāku CSU un bavāriešu partijas kandidātu maiņa.

Visbeidzot jāpiemin arī vācu komūnistu ļoti rosīgā gatavošanās vēlēšanām, kurās tiem gan pašreiz vismazākās izredzes. Komūnisti rēķinās ar to, ka viņi zaudēs procentuāli vēl vismaz 40% savu kandidātu salīdzinājumā ar pašreizējo stāvokli. Kā zināms, angļu okupācijas iestādes no apcietinājuma atbrīvoja Rietumvācijas komūnistu vadoni Maksi Reimani, lai viņš varētu piedalīties vēlēšanu cīņā. Reimans runāja Diseldorfā, kur viņu pēc izlaišanas no cietuma apsveikuma runās cildināja gandrīz visi redzamākie Vācijas komūnisti. Divainā kārtā sveicienus Reimanim nebija atsūtījuši abi lielākie Vācijas komūnisti Piks un Grotevols no Austrumvācijas. Komūnisti vēlēšanu cīņā galvenokārt izmanto vācu strādnieku neapmierinātību ar militāro iestāžu turpināto demontāžu.

O. B.

Tomasam Mannam ieteic apmeklēt Buchenvaldi

Berline (D). — Cīņas grupa pret necilvēcību, kas ar labiem panākumiem darbojas Berlīnē un sagādā krieviem daudz nepatikšanu, publicējusi atklātu vēstuli Tomasam Mannam. Pazīstamais vācu rakstnieks un Nobeļa prēmijas laureāts, kā zināms, pašreiz viesojas Vācijā. Publicētajā vēstulē Cīņas grupa pret necilvēcību lūdz Mannu, lai viņš Veimāras apmeklējuma laikā „mēģina iepazīties ar koncentrācijas nometni Buchenvaldē", ko savā laikā nodibināja nacionālsociālisti un ko tagad ar tik pat labiem panākumiem izmanto krievi.

Pēc Cīņas grupas pret necilvēcību informācijas, pēdējo mēnešu laikā no Berlīnes padomju sektora uz rietumiem aizbēdzis 41 vācu policijas virsnieks. Amerikāņu un britu iestādēm viņi paskaidrojuši, ka bēguši personiskās drošības dēļ. Vienu daļu policijas virsnieku padomju iestādes vēlējušās sūtīt uz Grieķiju.

DAŽOS VĀRDOS

Krievi atbrīvos visas robežpārejas, paziņojis ģen. Dratvins angļu okupācijas iestādēm Berlīnē, atbildot uz ģen. Meklīna protestu, ko iesniedza pirms 14 dienām. Toreiz krievi bez pamatojuma pārtrauca autosatiksmi uz Berlīni, atstājot brīvu tikai Helmštetes robežpunktu.

Ēģiptes valdība demisionēja pirmdien. Atkāpies līdzšinējais ministru prezidents Abduls Habi Pašā. Karalis Faruks valdību sastādīt uzdevis bezpartejiskajam Husein Siri Paša, kas veidošot koalīcijas kabinetu no vaftistiem un saadistiem.

Pirmā atombumba Anglijai maksājusi 500 miljonu mārciņu, paziņojis „Yorkshire Post". Laikraksts prasa, lai Lielbritānija neatkarīgi no ASV kopā ar Franciju un dominijām iekārto pati savu atombumbu ražošanu, jo vairāk tāpēc, ka 1944. gadā Anglija bijusi tālāk atombumbas sagatavošanā nekā ASV.

Zapotockis izšķiries par Maskavu un Staļinu

Prāga (F). — Pagājušo sestdien, runādams kādā masu sapulcē Trutnovā, kur piedalījās 15.000 strādnieku, Čechoslovakijas ministru prezidents Antonins Zapotockis deklarēja, ka čechi izšķīrušies par Maskavu un Staļinu. „Ja mums liktu izvēlēties starp Vatikānu un Padomju savienību," teica Zapotockis, „mūsu nācijas atbilde skanētu: Par Maskavu, Staļinu un sociālismu." Runas turpinājumā viņš apgalvoja, ka pāvestam vajadzētu izslēgt no baznīcas visus čechu strādniekus, ja viņš gribētu reālizēt savu ekskomūnikācijas dekrētu, jo aiz komūnisma stāv tauta.

Gluži pretējās domās ir Beneša bijušais kancelejas šefs Dr. Smutnijs, kas pag. nedēļā atbēga uz Rietumvāciju. Preses konferencē Frankfurtē viņš paskaidroja, ka tikai niecīga daļa čechu ir komūnistiskā režīma atbalstītāji. Čechoslovakijai bijis dārgi jāsamaksā par savu uzticēšanos Padomju savienībai. Strādnieki praktiski pazaudējuši streika tiesības, 48 stundu darba nedēļu un kādreizējo labo saimniecisko stāvokli. Lai gan uz papīra Čechoslovakijā vēl tagad skaitās piecu dienu darba nedēļa, aiz dažādo brīvprātīgo klaušu masas patiesībā viņi strādā 12 un vairāk stundu dienā. „Apvērsums Čechoslovakijā lai ir brīdinājums pārējām tautām," teica Smutnijs, „ka pret komūnismu iespējams cīnīties vienīgi ar varu." Intervijas beigās viņš piebilda, ka čechi tagad saslēgušies vēl ciešāk ap katoļu baznīcu, jo Slovakijā ir 80 proc. un Morāvijā 65 proc. katoļu.

Pag. nedēļas beigās Prāgā un pārējā Čechoslovakijā parādījās kāds apkārtraksts ar anonīmu parakstu „Par brālību", kurā norādīts, ka katoļu mācītājus jau tuvākā nākotnē sagaida bargas represijas.

Angļi publicē dokumentus par spaidu darbu sistēmu Padomju savienībā

Londona. — Daudzu gadu laikā rietumu pasaulē vienaldzīgi noklusētā vergu darbu sistēma Pad. savienībā tagad tiek pārrunāta plašajā starptautiskajā forumā. Diskusiju pavediens, vienreiz atrisināts, vairs negrib pārtrūkt, bet rit tālāk, no nedēļas uz nedēļu pieaugdams spraigumā, par ko gādā galvenām kārtām Anglija.

Pag. nedēļas beigās Londonā publicēta kāda padomju dokumentu fotokopija, kas satur rietumu pasaulei līdz šim nezināmas detaļas par spaidu darbu sistēmu Krievijā. Šis dokuments ir viens no lietiskajiem pierādījumiem, ko britu valdība tagad ceļ priekšā UN saimniecības un sociālai padomei, kas patlaban Ženēvā debatē par spaidu darbiem. Dokumentam ir 147 panti un tas saucas „PSRS labošanas darbu kodeks" (Izpravitelno-trudovoi kodeks SSSR).

Izrādās, ka padomju valstī ir pavisam trīs spaidu darbu veidi: 1) piespriestos spaidu darbus nelaimīgais pilsonis veic savā parastajā darba vietā; 2) viņam jāstrādā spaidu darbi izsūtījumā, un 3) viņš tiek ieslodzīts koncentrācijas nometnē, kas ir smagākais soda veids.

No dokumenta tālāk izriet, ka padomju pilsoņiem var piespriest spaidu darbus bez kāda tiesas lēmuma. Pietiek vienīgi valsts slepenās policijas vai MVD (iekšlietu ministrijas) vai arī tās pilnvarota organa rīkojuma. Dekrēts nepasaka, kas ir šie organi, un arī neatzīmē, par kādiem pārkāpumiem pilsoņiem var piespriest piespieddarbus. Bet kāds PSRS augstākās padomes 1940. gadā izdots likums uzskaita dažus pārkāpumus, kas sodāmi ar „labošanas darbiem". Spaidu darbu pirmā katēgorija paredzēta par darba disciplīnas pārkāpumiem, galvenām kārtām par darba kavēšanu. Padomju strādniekam uzliek piespieddarbus, tiklīdz viņš iztrūcis darbā kopsummā par 20 minūtēm: vai nu vēlāk ierodoties darbā, vai arī to priekšlaicīgi atstājot, vai arī pārāk ilgi ieturot pusdienas maltīti.

Kodeks nepaskaidro, par kādiem īsti pārkāpumiem piespriež otrās katēgorijas spaidu darbus, t. i. piespieddarbus izsūtījumā. Turpretim 3. katēgorija skar tos, kas īslaunprātīgi izvairās no viņam piespriestiem „labošanas darbiem". Šais nometnēs iekārtotas vieninieku kameras, un ieslodzītos apsargā bruņotas sargkomandas, kas sastādās no vienkāršiem kriminālnoziedzniekiem.

Pirmās katēgorijas spaidu darbu strādnieki saņem par 25% mazāku algu nekā normālos darba apstākļos. Otrā katēgorijā ieskaitītiem atvelk no algas 15%. Kodekā nekas nav teikts, vai ieslodzītie koncentrācijas nometnēs saņem kādu algu.

„Labošanas darbu" nolūks esot „sargāt proletārlāta diktatūru no šķiras ienaidniekiem un deklasētiem, svārstīgiem elementiem, kas pratuši ielavīties strādnieku šķirā."

*

Angļu valdība publicējusi īpašu komunikē, kurā tuvāk paskaidro aegšējā kodeka atsevišķos punktus. Dzīves un darba apstākļi, kādi pastāv PSRS izsūtīšanas vietās, gandrīz ne ar ko neatšķiroties no apstākļiem cietumos. Pēc angļu valdības ieskata, piespieddarbu galvenais nolūks esot izolēt padomju režīma ienaidniekus. Bet blakus tam esot arī kāds saimnieciskas dabas motīvs: spaidu darbu sistēma sagādā padomju valdībai lētu vai pat pilnīgi neatalgotu darba spēku. Tādā kārtā krievu valdība gribot sekmīgi konkurēt pasaules tirgū ar tām valstīm, kur strādniekus atalgo kārtīgi.

Spaidu darbu sistēma ļaujot padomju valdībai arī pārsviest pēc vajadzības plašas strādnieku masas uz valsts visattālākiem novadiem, kurp normālos apstākļos neviens strādnieks labu prātu nebrauktu, kā piem. uz kalnraktuvēm Sibirijas austrumos vai uz Baltās un Baltijas jūras kanāli.

BBC diplomātiskais korespondents ziņo: Londonā domā, ka Pad. savienībā vienmēr atrodas spaidu darbu stāvoklī vairāk nekā 10 milj. cilvēku. Lai atspēkotu šo ļoti smago apsūdzību, padomju valdībai būtu ejams tikai viens ceļš — atļaut UN pārstāvjiem un rietumu žurnālistiem brīvi ierasties padomju „labošanas darba" nometnēs un ziņot atklātībai par visu tur redzēto.

Angļu galvenais delegāts Saimniecības un sociālā padomē K. Smiss presei paziņoja, ka angļu valdība, atsaukdamās uz nupat publicēto padomju kodeku, pieprasīs īpašas starptautiskas izmeklēšanas komisijas nosūtīšanu uz Pad. savienību, noskaidrot patiesību par turienes koncentrācijas nometnēm. Smiss izteicās: „Spaidu darbu sistēma atļauj krievu valdībai nodarbināt strādniekus neiedomājamos apstākļos. Bet gluži tāpat rīkojās arī senā Ēģiptē, kur piramīdas uzbūvēja ar vergiem. Krievijā nav nekādas proletāriāta diktatūras, bet gan diktatūra pret proletāritātu."

30.000 KARAVĪRU RAKS OGLES AUSTRĀLIJĀ

Londona (F). — BBC ziņo, ka Austrālijas valdība ar 1. augustu nosūtīs uz ogļu rūpniecības apgabaliem 30.000 karavīru, kas aizstās steikotājus. Šis lēmums pieņemts tāpēc, ka līdzšinējās sarunas ar ogļračiem izrādījušās nesekmīgas, bet streiks paralizējis gandrīz visu Austrālijas rūpniecību. Melnburnas ostā karavīri sākuši izkraut arī kādu kanādiešu kuģi, kas tur nostāvējis jau 5 mēnešus.

Londonas ostas strādnieku streiks beidzies, bet jauni sarežģījumi strādnieku valdībai draud izcelties ar dzelzceļniekiem. Apmēram 400 tūkst. dzelzceļu darbinieku un strādnieku pieprasījuši pacelt algu par 10 šiliņiem nedēļā, prasības noraidīšanas gadījumā piedraudot sākt streiku.

„Milzīgais un nozīmīgais uzdevums", kas būs jāveic tautas policijai augustā

Berlīne (Ws). — Saksijas iekšlietu ministrs Hofmans izdevis rīkojumu, ka nekavējoties pārtraucami atvaļinājumi visām tautas policijas vienībām sakarā ar „sevišķiem uzdevumiem" visā austrumjoslā. Bez tam Hofmans noteicis, ka tautas policijas vīriem jābūt pilnīgā gatavībā saņemt un izpildīt pavēles. Sagatavots arī apbruņojums, ieroči un munīcija no jauna formējamām vienībām. Tanī pašā laikā SED politbirojs izsūtījis visiem tautas policijas komisāriem apkārtrakstu, kurā norādīts uz „milzīgo un nozīmīgo uzdevumu", kas visā drīzumā būs veicams tautas policijai.

Apkārtrakstā teikts, ka tautas policijai esot uzticēts goda pilnais uzdevums atjaunot un garantēt Vācijā vienību un sociālismu. Viņai būšot jārāda pasaulei, kā „rīkojas ar vācu strādnieku šķiras nodevējiem."

Iekšlietu ministra Hofmana rīkojumā visiem apriņķu un pilsētu policijas iecirkņiem rakstīts: „Sakarā ar sevišķiem uzdevumiem, kas visām austrumzonas tautas policijas vienībām būs veicami augusta sākumā, pavēlu sekojošo: no 1.—15. augustam atceļami visi atvaļinājumi un brīvdienas policistiem visā Saksijā. Šajās dienās atsevišķām vienībām un grupām jābūt tūlītējas gatavības stāvoklī. Visiem apriņķu un pilsētu iecirkņiem jāsaformē sevišķas trieciengrupas, 10 proc. sastāvā no kopskaita, un to rīcībā nododams pietiekams skaits automašīnu.

Šīs trieciengrupas bez parastajām dienesta pistolēm apbruņojamas ar šautenēm un 30 patronām, pie kam tu viena mašīnpistole ar divām apvterēm. Par trieciengrupu vadītājiem norīkojami vienīgi tautas policijas virsnieki, kas bijuši „Brīvās Vācijas" tautas komitejas locekļi vai politiskie ieslodzītie. Par šī rīkojuma izpildīšanu atbildīgs ik katrs apriņķa un pilsētas policija priekšnieks."

Trūmens iesniedz . . .

(Turp. no 1 lpp.)

iet ASV, piem. Atlantijas paktā. Amerikāņu palīdzība nāks tiklab no otrā pasaules kara pārpalikušajiem ieročiem, kā arī no pašreizējiem ASV militāro rezervju krājumiem. Bez tam daļa 1450 miljonu dolaru izlietojama jaunu modernu kara rūpnīcu celšanai Rietumeiropā pēc vajadzības un Rietumeiropas aizsardzības padomes īpašas komisijas norādījumiem. Atkarībā no katra aizsardzības līguma partnera saimnieciskā stāvokļa, kā arī tā stratēģiskās pozīcijas, šī palīdzība tiek piešķirta kā īstermiņa vai ilgtermiņa aizdevums vai arī nav atmaksājama.

Vašingtonā informētas aprindas sagaida, ka pēc negaidīti iespaidīgā vairākuma senātā pie Atlantijas pakta ratificēšanas, pretēji agrākajiem pareģojumiem, Trūmena ieroču palīdzības programma var tikt pieņemta jau nākamo 30 dienu laikā. Tautas pārstāvju nama ārpolitikas komisijas priekšsēdis Džons [illegible] pirmdien paziņoja, ka ieroču [illegible]likumprojektu sāks apspriest trešdien. Senātā debates nākamnedēļ.